

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL KAYGI, SOSYAL ONAY
İHTİYACI VE MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eda Nur SUCU

Lefkoşa

Haziran, 2023

Eda Nur Sucu

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL KAYGI,

SOSYAL ONAY İHTİYACI VE MÜKEMMELİYETÇİLİK

YÜKSEK LİSANS

2023

DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL KAYGI, SOSYAL ONAY
İHTİYACI VE MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eda Nur SUCU

Tez Danışmanı

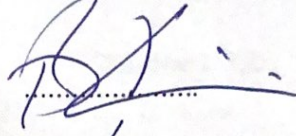

Dr. Bingül SUBAŞI HARMANCI

Lefkoşa

Haziran, 2023

Onay

Eda Nur SUCU tarafından hazırlanan “Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygı, Sosyal Onay İhtiyacı Ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Klinik Psikoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak 07/06/2023 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Prof. Dr. Aşkın KİRAZ	
Jüri Üyesi:	Dr. Ayşe BURAN	
Danışman:	Dr. Bingül SUBAŞI HARMANCI	

Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı

26.06.2023

Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ

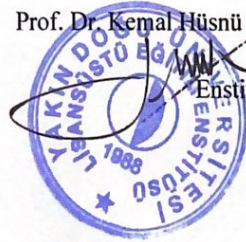
Anabilim/Anasanat Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

14.07.2023

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İlkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Eda Nur SUCU

07/06/2023

Teşekkür

Yapmış olduğum bu çalışmada bana yol gösteren tez danışmanım Dr. Bingül Subaşı'na çok kıymetli katkıları için teşekkürlerimi sunarım.

Bu sürecin tüm zorluklarında bana hep destek veren, uzakta olsam da hep yanımda olan, benim için fedakarlık gösteren onların evladı olduğum için kendimi çok şanslı hissettiren ve bana güvenen babama ve anneme sonsuz teşekkürlerimi borç bilirim.

Eda Nur SUCU

Özet

Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygı, Sosyal Onay İhtiyacı Ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin İncelenmesi

Sucu Eda Nur

Yüksek Lisans Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

06-2023, 117 sayfa

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik düzeylerin incelenerek, sosyal onay ihtiyacının ve mükemmeliyetçiliğin sosyal kaygının yordayısı olup olmadığı araştırılmıştır. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni 2022-2023 yılları arasında üniversitede eğitim gören öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak toplam 502 katılımcıya ulaşılmıştır. Çalışmada veri toplama araçları olarak Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve Sosyo-demografik bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma bulgusunda sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik puanları arasında anlamlı ve pozitif ilişki bulunmuştur. Çalışmanın bir diğer bulgusu sosyal onay ihtiyacının sosyal kaygının yordayıcısı olduğu sonucuna varılmıştır. Mükemmeliyetçilik alt boyutlarının sosyal kaygının yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Kadınların sosyal onay ihtiyacı alt boyutu olan olumlu izlenim bırakma puanlarının erkeklere göre daha fazladır. Doktora ve yüksek lisans öğrencilerinin başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik puanları yüksekokul öğrencilerini göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Arkadaşları ile yaşayan öğrencilerin, tek başına yaşayan öğrencilere göre sosyal onay ihtiyacının başkalarının yargılarına duyarlılıktan aldıkları puanlar daha yüksektir. Arkadaşları ve ailesiyle yaşayan öğrencilerin, tek başına yaşayan öğrencilere göre sosyal onay ihtiyacının olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanlar daha yüksek olduğu bulunmuştur. Literatürde sosyal, kaygı sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik ile ilgili yeterince araştırma bulunmamaktadır. Alan yazısında bu konularla ilgili çalışma yapılması önerilebilir.

Anahtar kelimeler: sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı, mükemmeliyetçilik, üniversite öğrencileri

Abstract

Investigation of Social Anxiety, Need for Social Approval and Perfectionism Levels in University Students

Sucu Eda Nur

MSc, Department of Clinical Psychology

06-2023, 117 pages

In this study, it was investigated whether the need for social approval and perfectionism were predictors of social anxiety by examining the social anxiety, need for social approval and perfectionism levels of university students. In this study, the relational survey model, one of the quantitative research methods, was used. The universe of the research consists of students studying at the university between 2022-2023. In the study, a total of 502 participants were reached by using the convenience sampling method. Liebowitz Social Anxiety Scale, Social Need for Approval Scale, Multidimensional Perfectionism Scale and socio-demographic information form were used as data collection tools in the study. In the research finding, a significant and positive relationship was found between social anxiety, need for social approval and perfectionism scores. Another finding of the study was that the need for social approval was a predictor of social anxiety. It was found that perfectionism sub-dimensions were predictors of social anxiety. Women's social approval needs sub-dimension, leaving a positive impression, is higher than that of men. It has been observed that doctoral and master's students have higher perfectionism scores for others than college students. Students living with friends have higher scores on the need for social approval and sensitivity to the judgments of others than students living alone. It was found that the students living with their friends and family had higher scores on the need for social approval than the students living alone without leaving a positive impression. There is not enough research in the literature on social anxiety, need for social approval, and perfectionism. In the field article, it can be suggested to conduct studies on these issues.

Keywords: social anxiety, need for social approval, perfectionism, university students

İÇİNDEKİLER

Onay	i
Etik İlkelere Uygunluk Beyanı	ii
Teşekkür	iii
Özet	iv
Abstract	v
İçindekiler	vi
Tablolar Listesi.....	ix
Kısaltmalar	xi

BÖLÜM I

Giriş.....	1
Problem Durumu	2
Araştırmanın Amacı	4
Alt Amaçlar.....	4
Araştırmanın Önemi	5
Sınırlılıklar.....	6
Tanımlar	6

BÖLÜM II

Kavramsal / Kuramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar.....	7
Sosyal Kaygı.....	7
Kuramsal Açıdan Sosyal Kaygı.....	10
Bilişsel Kuram	10
Davranışsal Kuram	11
Psikanalitik Kuram	12
Sosyal Onay İhtiyacı	12
Kuramsal Açıdan Sosyal Onay İhtiyacı	14
Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı	14
McClelland'ın Başarı Gereksinimi Kuramı	15
Murray ve ihtiyaçlar kuramı	16
Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ve Sosyal Onay İhtiyacı	17
Ellis'in Akılcı Olmayan İnançlar Kuramı.....	18
Kohlberg'in Ahlak Gelişim Kuramı	19
Sosyal Etki - Uyma Kuramı.....	19

Mükemmeliyetçilik	20
Kuramsal Açıdan Mükemmeliyetçilik	21
Psikanalitik Kuram	21
Bireysel Psikoloji Kuramı.....	22
Bütüncül Psikoloji Kuramı	22
Davranışçı Kuram	23
Mükemmeliyetçiliğin Boyutları	23
İlgili Araştırmalar	24
BÖLÜM III	
Yöntem.....	29
Araştırmanın Modeli	29
Evren ve Örneklem.....	29
Veri Toplama Araçları.....	31
Kişisel Bilgi Formu.....	31
Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği	31
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	32
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği.....	32
Verilerin İstatistiksel Analizi.....	32
Çalışma Planı.....	34
BÖLÜM IV	
Bulgular ve Yorumlar	35
BÖLÜM V	
Tartışma.....	54
BÖLÜM VI	
Sonuç ve Öneriler.....	62
Sonuç	62
Öneriler.....	63
Araştırmacılara öneriler	63
Klinisyenlere öneriler	64
Devlete yönelik öneriler.....	65
Kaynakça.....	66
EKLER.....	89
Ek-1 Aydınlatılmış Onam Formu.....	89

Ek-2 Katılımcı Bilgilendirme Formu	90
Ek-3 Sosyo-Demografik Bilgi Formu	91
Ek-4 Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği	93
Ek-5 Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	94
Ek-6 Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	95
Ölçek İzinleri	96
Öz Geçmiş	99
İntihal Raporu	100
Etik Kurul Onayı	104

Tablolar Listesi

Tablo 1: Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri	30
Tablo 2: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Normallliği	33
Tablo 3: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının İç Tutarlılık Katsayıları.....	34
Tablo 4: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanları.....	35
Tablo 5: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırma Bulguları.....	36
Tablo 6: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırma Bulguları.....	38
Tablo 7: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Üniversitedeki Yılına Göre Karşılaştırma Bulguları	40
Tablo 8: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Devam Ettikleri Eğitim Programına Göre Karşılaştırma Bulguları	42
Tablo 9: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırma Bulguları	44
Tablo 10: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Gelire Göre Karşılaştırma Bulguları.....	46
Tablo 11: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Birlikte yaşanan kişilere Göre Karşılaştırma Bulguları	47
Tablo 12: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Aralarındaki İlişkiler	49

Tablo 13: Katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı Puanlarını Yordayıcılığı.....	50
Tablo 14: Katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Puanlarını Yordayıcılığı.....	51
Tablo 15: Katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı Puanlarını Yordayıcılığı.....	52
Tablo 16: Katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Puanlarını Yordayıcılığı	53

Kısaltmalar

ÇBMÖ:	Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği
DSM-5:	Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
LSKÖ:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği
SOİÖ:	Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği

BÖLÜM I

Giriş

Üniversite öğrencileri ergenlik ile yetişkinlik dönemi arasında kalmış yetişkinlik dönemine geçme hazırlık aşamasında olup içerisinde bulunduğu gelişimsel döneme bağlı bir takım zorluklarla karşılaşmaktadır(Çekici & Güçray, 2012). Üniversite öğrencilerinin bir takım karşılaştıkları bu zorluklar farklı bir sosyal ortama girmek, yeni insanlarla tanışıp arkadaş olmak, buldukları ortama uyum sağlayabilmek ve diğer kişiler tarafından değerlendirilmek gibi güçlü zorluklar olarak görülebilir (Mert, 2019). Öğrencilerin farklı bir sosyal ortama girmeleri, yeni insanlar tanıyarak arkadaş edinmeye çalışmaları, yeni bir görünüş ile buldukları ortama uyum sağlamaya çalışmaları kişilerde sosyal kaygı yaşamalarına neden olabilmektedir(Budak, 2020).

Sosyal kaygı bozukluğu, bireyin sosyal ilişkilerde başkaları tarafından yargılanmaktan veya değerlendirilmekten rahatsız olduğu ve korktuğu, topluluk içinde konuşmaktan ve tanımadığı kişilerle iletişime geçmekten kaçındığı kaygı bozukluğu türlerinden birisidir(Köroğlu, 2013). Bu şekilde tanımlanan sosyal kaygı bireyler arası etkileşimi engelleyen, kişilerin sosyal davranışlarını ve hayatını olumsuz yönde etkileyen bir durumdur (Sübaşı, 2010). Sosyal kaygı ergenlik yetişkinlik gibi birçok dönemde ortaya çıkar ancak üniversite öğrencilerinde diğer dönemlerde olduğundan çok daha fazla sosyal kaygı yaşamaktadır (Adare vd., 2021). Sosyal ilişkiler ve sosyal durumların üniversite dönemine daha yoğun yaşanması sebebiyle yaşanan sosyal kaygı bireyin yaşam kalitesini oldukça düşürerek birçok probleme neden olmaktadır(Gültekin & Dereboy, 2011). Toplum içinde performans sergilemek, etkinliklere ve toplantılara katılmak, otorite figürleriyle konuşmak, sohbeti başlatmak ve sürdürmek, başkalarının önünde yemek yiyip içmek gibi durumlar sosyal kaygıya sahip olan kişilerde yoğun kaygı artışına neden olur(Hofmann & Otto, 2018). Artan sosyal kaygı ile birlikte, kaygı ve kaçınma davranışları bireylerde ilişkilerin kalitesini düşürür ve sosyal etkileşimleri olumsuz bir şekilde etkiler(Biggs vd., 2012) Sosyal kaygı işlev kaybına neden olan ve toplumda sıkça görülen kaygı bozukluklarından birisidir(Binbay & Koyuncu, 2012). Sosyal kaygının başlama yaşı 13 ile 24 yaş aralığında değişmektedir ve toplumdaki prevalansı %3 ile %13 arasında olup, bu da onu Amerikan da en yaygın üç akıl sağlığı sorunundan biri yapmaktadır(Ateş & Gençdoğan, 2017). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygı yaygınlığı %7 ile %21 aralığında değişiklik

göstermektedir(Gültekin & Dereboy, 2011; Iancu & Ram, 2011). Türkiye'deki duruma baktığımızda, çeşitli araştırmalar sosyal kaygının özellikle üniversite öğrencilerinde yaygın olduğunu göstermektedir(İzgiç vd., 2000; Tekin, 2008).

İnsan yaşamının her zamanında çevreleriyle etkileşim halinde olduğu için sosyal çevre, kişilerin hayatının her alanında önemli bir faktördür (Twenge & Im, 2007). İnsanlar sosyal bir varlık olduğu için diğer insanlar tarafından sevilme ilgi görmek ve onaylanmak gibi güçlü duygulara ihtiyaç duyarlar (Hofmann & DiBartolo, 2010). Onay ihtiyacı ise, “kişinin diğerlerinin onayını araması ve onaylanmamayı engellemeye çalışması” olarak tanımlanır (Leite & Beretvas, 2005). Sosyal onay ihtiyacı kişilerarası etkileşimde önemli bir yere sahip olup, bireylerin birbirlerine yakınlaşmasını sağlayan öğrenciler arasında sosyal bağların kurulmasına yardımcı olan, kişilerin kendilerinden çok başkalarının beklenti ve taleplerine göre bir hayat devam ettirmelerine sebep olan bir durum olarak görülmektedir (Karaşar & Öğütölmüş, 2016). Onaylanma ihtiyacı yüksek olan kişiler, kişilerarası ilişkilere önem verirler ve olumsuz değerlendirmelerden korkarlar, bu da kaygı düzeylerini yükselmesi ile sonuçlanmaktadır (Steers vd., 2016).

Bireylerdeki mükemmeliyetçilik gerçek dışı olan duygu düşünce ve davranış biçimi olarak tanımlanabilir(Malakcıoğlu, 2020). Mükemmeliyetçi kişilik özelliğine sahip olan bireylerde sosyal aidiyet tehdit altında olabilir ve bu durum bireyin hayat standartlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Martin, 2019). Öğrencilerin kişilikleri, yaşadıkları bu dönemi şekillendiren bir unsurdur ve mükemmeliyetçi bir kişilik yapısı bu dönem sürecinde öğrencilere engel olabilecek kişilik özellikleri arasında yer almaktadır (Sapmaz, 2006).

Problem Durumu

Ergenliğin son yıllarına denk gelen üniversite dönemi, bireyin kendini özerk bir birey olarak gördüğü ve kendini diğer bireylere kabul ettirmeye yönelik davranışlar gösterdiği bir dönem olarak ele alınabilir(Karabacak vd., 2015). Bu dönemde, üniversite hayatının getirmiş olduğu sosyal yaşama uyum sağlayabilmeleri yeni kazanılmış sosyal özgürlüğün üstesinden gelebilmeleri, karşılıklı ilişkileri sorgulamaları ve sosyal ilişkilerde bıraktıkları izlenimler gibi birçok durumda mücadele etmeleri kişileri oldukça zor bir döneme sokmaktadır(Aladağ, 2009). Sosyal kaygıları , üniversite öğrencilerinin işlevsellikleri üzerinde olumsuz etkiler gibi birçok soruna sebep olabilecek yakınlık ve ilişkiler kurma problemleri ile karşı

karşıya kalmalarına neden olmaktadır(Baltacı vd., 2021). Kişiler bu sebepten dolayı kendisi için beklenti içerisine girebilmektedir ve bu beklentileri olumlu bir şekilde karşılanmazsa kaygı seviyeleri artar bu durumda sosyal kaygıya neden olabilmektedir (Gültekin & Dereboy, 2011). Sosyal kaygı, bireyin sosyal durumlarda uygunsuz davranmayı, kötü durumlara girmeyi, olumsuz bir şekilde imajlandırılmayı ve olumsuz olarak yargılanma beklentisi ile yaşadığı sıkıntılı bir durum olarak tanımlanabilir(Gümüş, 2006). Bu kısıtlılıklar, özellikle bireyin sosyal yaşamında onu diğer insanlardan uzaklaştırmakta ve bu süreçte onu yalnızlaştırmaktadır (Bardakçı & Arslan, 2021). Bireylerin, yeni insanlarla tanışma ve yeni ortamlara girmede güçlük çekme, bu tür durumlardan kaçınma davranışları sosyal becerilerini etkilemekte ve sosyal kaygıları onları toplum içinden giderek daha fazla uzaklaştırmaktadır(Leary, 2010). Bireyin yeteneğini yansıtmasına ve kendini göstermesine engel olan sosyal kaygı, sosyal etkileşimi bozan bir durumdur (Çankaya, 2007). Bireyin öğrenim hayatını, kişilerarası ilişkisini ve sosyal işlevselliğini ciddi şekilde sınırlamaktadır(Ameringen vd., 2003). Komik duruma düşme ve eleştirilme korkusunun yanında reddedilme korkusunun sosyal kaygılı bireyler için problem yaşamalarına neden olmaktadır (Pittelkow vd., 2021). Sosyal kaygıya sahip bireyler diğer insanların neden olabilecek olumsuz durumları abartma eğilimin de olabilirler bu durum sosyal ilişkilere zarar verebilmektedir (Moscovitch vd., 2012). Sosyal kaygı sadece günlük, sıradan ve sosyal hayata odaklanmaz, ayrıca depresyon ve intihar gibi birçok anormal duruma bile neden olabilmektedir(Sübaşı, 2010).

Karaşar (2014), sosyal onay ihtiyacı, kişilerin buldukları sosyal ortamda kabul edilebilme, diğer kişilerin düşüncelerine uyma ihtiyacı olarak tanımlanırken; bu ihtiyaç bireylerde sosyal bağların kurulması ve kişilerin birbirlerine daha yakın olmalarını sağlarken diğer yandan kişilerin kendilerinden çok diğerlerinin beklentilerini ve arzularını karşılamaya yönelik bir yaşam devam ettirmelerine neden olduğunu söylemektedir. Sosyal onay ihtiyacı ve sosyal kaygı ilişkili bir durumdur olduğunu söylemiştir. Hayatlarında onay bekleyen ve reddedilmekten korkan insanlar, çevrelerinde kendileri hakkında olumlu bir imaja sahip olabilmek için güçlü bir istek duyarlar, bu da onları sosyal çevrelerinde kaygılı bir kişi yapabilir. (Chiba vd., 2009). Sosyal onaya ihtiyaç duyan insanlar, olumlu bir izlenim bırakmaya çalışırlar, diğerlerine hayır diyemezler, diğerleri tarafından sevmeye, kabul edilmeye ve tanınmaya ihtiyaç duyarlar ve toplum içinde otorite kuramazlar ve bu

durumdan ötürü problem yaşamaktadırlar(Sosik & Dinger, 2007). Onay bekleyen bireyler, diğerlerinin olumlu gördüğü ve desteklediği davranışları sergiler aksi takdirde onay ihtiyacını karşılayamayacağını düşünür (Kell, 2009).

Üniversite öğrencilerinin yeni bir ortama girmesi ve bu ortamda kendine yüksek standart belirlemesi, eleştiriye açık olamaması sosyal kaygıya neden olabilmektedir (Rada, 2018). Sosyal kaygıya sahip bireylerin kendisi için yüksek standartlar koyması mükemmeliyetçi kişilik özelliğine benzer durumdadır (Clark & Wells, 1995). Sosyal kaygıya sahip bireyler son derece mükemmeliyetçi kişilik özelliğine sahip en ufak hatadan kaçınan o işten vazgeçen genellikle bencil ve kusur arayan hata yaptığında veya yapıldığında kendini değersiz ve güven duygusunda problem yaşayan bireylerdir(Gençiri, 2020). Mükemmeliyetçi bireyler özellikle imkansız hedefler koyan ve en iyisi olmaları gerektiğini düşünen bireyler olduğu için, hayatta tekrarlanan başarısızlıklardan sonra kaygı gibi duygusal durumlar yaşama olasılığı daha yüksek kişilerdir (Stoeber vd., 2014). Bu taraftan bakıldığında sosyal kaygı ve mükemmeliyetçilik anlamlı bir düzeyde ilişkilendirilmektedir (Hamarta, 2009).

Sosyal kaygı bireylerde birden farklı probleme sebep olabilmektedir (Kocaoğlu & Çekiç, 2020). Bu sebeple bu çalışmanın problemi üniversite öğrencilerindeki sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin incelenerek sosyal kaygının, sosyal onay ihtiyacına ve mükemmeliyetçilik düzeylerine etkisinin incelenmesi olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin incelenmesidir. Çalışmanın bir diğer amacı ise üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının ve mükemmeliyetçiliğin sosyal kaygının yordayıcısı olup olmadığını incelemektir.

Alt Amaçlar

1- Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik düzeyleri sosyo-demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

2- Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

3- Üniversite öğrencilerinin sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik düzeyleri sosyal kaygının yordayıcısı mıdır?

4-Üniversite öğrencilerinin sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik ölçeği alt boyut puanları sosyal kaygının yordayıcısı mıdır?

Araştırmanın Önemi

Hayatın önemli bir kritik noktası olan üniversite dönemi öğrenciler için büyük bir öneme sahiptir. Bu dönemde birey birçok farklı deneyim yaşamaktadır. Bu deneyimlerden bir tanesi sosyal deneyim fırsatıdır. Araştırmalarda literatüre bakıldığında genç yetişkinlik dönemine denk gelen üniversite zamanları sosyal kaygının en fazla görüldüğü yıllar olarak gözlemlenmiştir (Gültekin & Dereboy, 2011). Gençler üniversitede yeni rollerin ve koşulların içinde kendilerini bulurlar ve bu duruma uyum sağlamaya gayret gösterirken, arzu ettikleri izlenimi karşı tarafa aktarmanın önemini de unutmazlar(Sübaşı, 2010). Bu durum sosyal onay ihtiyacı duyan bireylerde sosyal kaygıya neden olabilmektedir. Bu da sosyal kaygı yaşayan üniversite öğrencilerinin sosyal yaşamda birçok problem yaşayabileceklerini göstermektedir. Öğrencilerin sosyal kaygıya sahip olmaları onları üniversite hayatı boyunca yalnız ve asosyal bir durum içinde olmalarına neden olabilmektedir. Bu süreçte bireyler birçok problemle mücadele etmektedir. Bu mücadeleler, üniversite sosyal yaşamına uyum sağlamak, yeni toplumsal özgürlüklerle yüzleşmek, karşılıklı ilişkileri içerisinde bulunmak, daha fazla ben odaklı olmak gibi çok fazla mücadelelerin yaşadığı stresli bir dönemi içermektedir. Sosyal kaygı problemi beraberinde bireyde başka sıkıntılara neden olmaktadır. Sosyal kaygısı yüksek olan bireyler hayatlarını kendi istek ve arzularına göre yönlendirmekte zorlanacakları karşılıklarına çıkan fırsatları değerlendiremeyecekleri düşünülmektedir. Bu durumlarda birey olumsuz seçimlere ve birçok başarısızlığa yönelecektir. Sosyal kaygının getirdiği sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçi kişilik özelliği de gençler için zor olan bu dönemi daha fazla zorlaştırmaktadır. Sosyal onay ihtiyacı karşılıklı ilişkilerde olumlu geri dönüt alabilme sonucu ortaya çıkan bir durumdur ve sosyal kaygıya sahip bireyleri karşılıklı ilişkiler durumunda olumsuz yönde etkilemektedir. Mükemmeliyetçi kişilik özelliği bireyin hem kendisinden hem de karşısındaki kişilerden yüksek performans beklentisi içinde olması ikili ilişkiler açısından olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu durum sosyal kaygıya sahip bireyin sosyalleşmesinde problem yaşamalarına neden olabilmektedir. Bu nedenle üniversite

öğrencilerinin yaşadığı bu sosyal kaygının daha iyi algılanabilmesi farklı durumlar ile ele alınması önemli bir yere sahiptir. Bu sebep ile çalışmada üniversite öğrencilerindeki sosyal kaygının, sosyal onay ihtiyacına ve mükemmeliyetçiliğe olan etkisini araştırmak istenmiştir. Literatüre bakıldığında sosyal kaygının sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik ile ilişkisi olduğu görülmektedir(Karaşar & Öğülmüş, 2016). Fakat bu konu ile ilgili yeterince bir araştırma bulunmamaktadır. Bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

1. Araştırma üniversite öğrencileri arasından seçilen 502 bireyden oluşmaktadır. Katılımcılara çalışma hakkında bilgi verilecektir ve araştırmaya katılmayı kabul ettikleri takdirde bilgilendirilmiş onam formu doldurularak araştırmaya katılabileceklerdir.
2. Katılımcıların demografik özellikleri ile ilişkili veriler, sosyodemografik Bilgi Formundaki sorulara verilen yanıtlarla sınırlıdır.
3. Bu çalışmadaki katılımcıların sosyal kaygı düzeyleri ile ilişkili veriler 'Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği' ile sınırlıdır.
4. Katılımcıların sosyal onay ihtiyacı düzeylerine ilişkin veriler, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ile sınırlıdır.
5. Çalışmadaki katılımcıların mükemmeliyetçilik düzeylerine ilişkin veriler, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ile sınırlıdır.

Tanımlar

Sosyal Kaygı: Sosyal kaygı bozukluğu, bireyin sosyal ilişkilerde başkaları tarafından yargılanmaktan veya değerlendirilmekten rahatsız olduğu ve korktuğu, topluluk içinde konuşmaktan ve tanımadığı kişilerle iletişime geçmekten kaçındığı kaygı bozukluğu türlerinden birisidir(Köroğlu, 2013).

Sosyal Onay İhtiyacı: Sosyal onay ihtiyacı, bireyin diğer kişilerin beklentilerini önemli gördüğü, diğer kişilerin yargılarına ve bireyin karşısındaki kişilere karşı uyuma yönelik bir tutuma önem vermesi olarak tanımlanmıştır (Karaşar & Öğülmüş, 2016).

Mükemmeliyetçilik: Kişilerin belirli durumlarda kendisinden ve ya diğer insanlardan olması gerekenden daha fazla performans göstermelerini beklemesi olarak mükemmeliyetçilik tanımlanmaktadır (Say, 2020).

BÖLÜM II

Kavramsal / Kuramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Sosyal Kaygı

Kaygı; korku, fobi ve stres terimlerinin yerine kullanılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Erkan, 2002). Kaygı, şimdinin ve geleceğin nasıl olacağına dair bir belirsizlik, belki de gerçekleşmesi pek olası olmayan öznel durumlar hakkında bir endişe ve huzursuzluk hali olarak tanımlanabilir (Şahin, 2019). Karacan vd. (1996), bireyin kendini birçok sebepten ötürü kaygılı hissedebileceğini söylemektedir. Kaygıya neden olan uyaranlar, sosyal bir ortamda gerçekleşiyorsa bunu sosyal kaygı durumu olarak tanımlamışlardır. Sosyal kaygının, bireyin sosyal ortamlardan kaçınması durumunda ortaya çıktığını savunmaktadırlar. Kişi sosyal ortamlarda diğer kişiler tarafından gözlemlendiği ve değerlendirildiği duygusuna kapılabilmektedir.

Gümüş (2006), sosyal kaygıyı, çeşitli sosyal durumlarda kötü bir duruma düşürülme, yargılanma veya başkalarının önünde kötü bir izlenim bırakma korkusu ile hissedilen bir rahatsızlık olarak tanımlamıştır. Beck & Emery (1985), sosyal kaygıyı “başkaları tarafından yargılanma durumu” ile ilgili olduğu için “yargılama kaygısı” olarak da adlandırmışlardır. Schlenker & Leary (1982), ise sosyal kaygı bozukluğunu tanımlarken belirli bir kişi veya grup üzerinde gerçek veya hayali belirli bir izlenim bırakma çabası olduğunda ve bu izlenimi bırakıp bırakamama durumundaki şüphenin oluşması olarak sosyal kaygıyı tanımlamışlardır. Sosyal kaygı, sosyal ortamlarda uygunsuz davranma, kötü durumlara girme, olumsuz izlenim bırakma düşüncesi veya başkaları tarafından olumsuz olarak yargılanma eğilimi ile ortaya çıkan rahatsızlık ve gerginlik durumu olarak tanımlanabilmektedir (Ayan & Ünsar, 2015).

Sosyal kaygı, bireyin sosyal ortamlarda başkaları tarafından davranışlarının değerlendirilip komik duruma düşeceği, davranışlarının başkaları tarafından beğenilmemesinden korkması şeklinde tanımlanabilmektedir (Dilbaz, 2000). Sosyal kaygı, bireyin bulunduğu ortamda huzursuz, stresli, korkulu ve rahatsız hissetmesi ile birlikte kendisinin diğerleri tarafından olumsuz değerlendirilme korkusu olarak adlandırmışlardır (Erkan vd., 2002; Köknel, 2005). Hamarta & Baltacı (2013), sosyal kaygıyı toplum içinde bulunmaktan ya da toplum içinde bir rol almaktan duyulan korku olarak tanımlamaktadır. Davison (1997), sosyal kaygı bozukluğunun,

başkalarının varlığından duyulan gerçek ve sürekli bir korku olduğunu söylemiştir. Sosyal kaygıyı hayatı sınırlayan bir bozukluk olarak görmektedir. Kaygılı insanların genellikle değerlendirebilecekleri durumlardan kaçınmaya çalıştıklarını, kaygı belirtileri gösterildiklerini ve utangaç olduklarını söylemektedir.

Allen vd. (2008), Sosyal kaygıyı ‘‘değerlendirme kaygısı’’ olarak adlandırmışlardır. Heimberg vd. (2014), ise sosyal kaygıyı bireylerin başkaları tarafından olumsuz değerlendirilmelerini bekledikleri veya varlıklarının başkalarını rahatsız edeceğini düşündükleri sosyal durumlardan korkma olarak tanımlamaktadırlar. Mercan & Yavuzer (2007), sosyal kaygının, kişinin diğerleri tarafından nasıl algılanacağı ve değerlendirileceği korkusuyla başladığını söylemektedirler. Sosyal kaygısı olan kişiler, başkalarının onları yargılaması veya olumsuz değerlendirmesi karşısında kendilerini yetersiz, aşağılanmış ve hayal kırıklığına uğramış hissederler. Sosyal kaygı düzeyi yüksek olan kişiler eleştiriye, negatif değerlendirilmeye ve reddedilmeye karşı aşırı duyarlı olmaktadır.

Sosyal kaygılı kişiler, toplumdaki diğer kişilerin kendileri hakkında ne düşündükleri konusunda endişelenirler ve bu durumdan kaygı duyarlar (Stein & Walker, 2003). Sosyal kaygılı bireyler için sosyal bir ortamdaki davranışı, o ortamdaki insanlar tarafından değerlendirilen bir sınav olarak görmektedirler (Türkçapar, 2004). Dikeç vd. (2020), sosyal kaygı bozukluğu olan kişileri; olumsuz eleştiriler hakkında endişelenen, kötü performans gösterdiğinde rahatsız olan ve akıllarında bir eleştiri olması korkusuyla başkalarıyla etkileşime girmekten çekinen kişiler olarak tanımlar. Pittelkow vd. (2021), sosyal kaygılı kişileri tanımlarken, sosyal durumlara fazla duyarlı olduklarını ve diğerlerine kendi negatif zihinsel değerlendirmelerini fazla yükleme yaptıklarını ve bu yüzden kişilerarası ilişkilerde sorunlar yaşadıklarını söylemektedir. Sosyal kaygı kişinin başkaları ile olan sosyal ilişkilerini negatif yönde etkilemektedir ve kişinin kendisini ayrıca becerilerini ortaya koymasını engelleyen durum olarak ifade edilir (Çankaya, 2007).

Bireylerde yoğun kaygı, toplum içinde yemek yeme, konuşma, alışveriş yapma, yazma gibi etkinlikleri yerine getirmede güçlükler ile sonuçlanabilir (Karancı vd., 2011). De Lima Osório (2013), sosyal kaygılı bireyleri yabancılarla veya otorite figürleriyle konuşmaktan ve onlarla göz teması kurmaktan, partilere veya sosyal etkinliklere gitmekten, başkalarının önünde sunum yapmaktan ve flört etmek gibi durumlardan korkan sosyal etkileşimlerden sıklıkla kaçınan kişiler olarak tanımlar. Sosyal kaygı yaşayan kişiler, tehlikenin kendilerine yönelik olduğu düşüncesi ile

hareket etmekte olduklarını söylerler(Beck vd., 2011). Baytemir vd. (2017), sosyal kaygı bozukluğu olan kişilerin, artan fizyolojik uyarılma, azalan konsantrasyon ve sınırlılık gibi kaygı tepkileri sergilediklerini fakat sosyal kaygıya sahip kişilerin, gerginliklerinin kaynağının o anda yaşadığı etkileşimler olduğunun bilincinde olduklarını söylemektedir.

Sosyal kaygının başlangıç yaşları; Sayar ve diğerlerine göre 15-20 yaş arasında başlarken, Sevinç ve diğerlerine göre 8.5 ile 16.5 yaşları arasında görülmekte, Tükel ve diğerlerine göre 10 ile 24 yaş aralığında ortaya çıkmakta, Kendler ve diğerlerine göre ise %40'ın da 10 yaş öncesi, %95 de ise 20 yaş öncesi başlamakta olduğu gözlemlenmiştir (Bayramkaya vd., 2005).Sosyal kaygı, sosyal işlevselliğe müdahale ettiğinde, sosyal fobi teşhisi konur (Kearney, 2005). Bu tür kaygı bozukluğu, DSM IV-TR'de 'sosyal fobi' şeklinde tanımlanır, DSM-5'te 'sosyal kaygı bozukluğu' şeklinde adlandırılır (Kring vd., 2017).

Sosyal kaygıya neden olan etmenlerden en önemlisi çevre faktörlerinden bir olan aile üyelerinin yüksek kaygıya sahip olmaları yetişen çocuklarında sosyal kaygı düzeylerinin de yüksek olmasına neden olmaktadır (Festa ve Ginsburg, 2011). Çocuklara karşı aşırı koruyucu ebeveyn tutumları da sosyal kaygının artmasının bir nedenidir (Rork & Morris, 2009). Takako (1994), sosyal kaygısı olan kişilerin ebeveynlerinin kontrol edici, baskın, aşırı korumacı ve duygusal olarak daha az destekleyici olma eğiliminde olduğunu belirtmiştir. Ailenin bu yaklaşımı, çocuğun sosyal ortamda kendisini rahatsız hissetmesine neden olur. Aşırı ebeveyn koruması ve özgürlükler üzerindeki kısıtlamalar sosyal kaygıya neden olabilir.

Sosyal kaygıya neden olan bir diğer etken ise sosyal becerilere sahip olmayan kişilerdir ve bu kişiler bir ortama girerken endişe duyular ve bir ortama girmekten korkarlar bu da sosyal kaygıya neden olmaktadır (Bacanlı, 1999). Sosyal kaygısı olan kişilerde kaygının nedenleri üzerine yapılan çalışmalara göre, kişilerin diğer insanlar tarafından nasıl görüldüğünü ve değer verildiğini algılama düzeylerinin kaygılarını etkilediği ortaya çıkmıştır (Leary, 2001). .

Öztürk (2014), kültürel faktörler, sosyal kaygının gelişimini, yoğunluğunu etkiler ve utanma veya kaçınmaya yönelik sosyal tutumları doğrudan etkilemektedir. Bireyler çevreleri tarafından kabul görmezlerse bu durum kişinin utanmasına ve eleştirilmesine neden olmaktadır, bu duygusal durum kişinin sosyal kaygı duymasına ve çevreden uzaklaşmasına sebep olur. Sosyal kaygının nedenlerine bakıldığında cinsiyetlerin sosyal kaygı için bir risk faktörü olduğu ve sosyal kaygının kadınlarda

erkeklerden daha fazla yaşandığı gözlemlenmiştir(Ümmet, 2007). Schneier vd. (1992), kadınların sosyal kaygı bozukluğundan muzdarip olma ihtimalinin erkeklerden iki kat daha fazla olduğunu gözlemlemiştir.

Kuramsal Açıdan Sosyal Kaygı

Bilişsel Kuram

Sosyal kaygı daha çok bilişsel bir olgudur (Nelson, 2001). Bilişsel kuram, sorunlu duyguların belirli bir olay veya olgudan olmadığını, bireyin o olayla ilgili çarpık inançlarından kaynaklı olduğu varsayımına dayanır (Koyuncu, 2012). Bireyde ki sosyal kaygıya sebep olan negatif düşüncelerin ve işlevsel olmayan bilişsel önyargıların etkisi olduğu öne sürülmektedir (Bilgiz-Öztürk & Ay, 2020). Bilişsel yaklaşıma göre, yanlış oluşturulmuş bilişsel şemalardan kaynaklanan yaşantılar, bireylerin kaygı duymasına ve sosyal kaygı yaşamalarına neden olur (Beck vd., 1985). Ortaya çıkan kaygının, olumsuz inanç şemalarını pekiştirerek ve bireylerin sosyal başarılar ve kişilerarası ilişkilere odaklanmasını engelleyerek daha fazla sosyal soruna neden olduğu düşünülmektedir(Öztürk, 2014). Sosyal kaygısı olan kişiler, sosyal durumlarda risk altında olmakla ilgili çeşitli inançlara sahiptirler ve bu kişiler sosyal bir ortama girmenin kendilerini beceriksiz ve kabul edilemez davranış riskine soktuğuna ve bu davranışı sergilemenin değersizleşmeye ve reddedilmeye yol açacağına inanırlar (Clark & Wells, 1995).

Bu yaklaşıma göre sosyal kaygılı bireylerde, sosyal yaşamlarında bu bireylerin genel olarak olumsuz öz değerlendirmeleri ve yaptıklarının yanlış ve ayıp olduğunu düşünme gibi bilişsel çarpıtmalara sahip oldukları gözlemlenir (Heimberg & Becker, 2002). Sosyal kaygının bilişsel belirtileri arasında utanma düşünceleri, kaçınma düşünceleri, olumsuz değerlendirilme düşünceleri, aşağılanma düşünceleri, beceriksizlik düşünceleri, başarısızlık düşünceleri ve özeleştirme sayılabilir (Baltacı, 2010). Rapee & Heimberg'e (1997), göre sosyal kaygı bozukluğu olan kişiler, sosyal ortamlarda bulduklarında veya olumsuz olarak değerlendirileceklerini düşündüğünde kendileri hakkında zihinsel temsiller geliştirirler. Bireyin kendisiyle ilgili zihinsel temsili olumsuzdur ve sosyal çevredeki diğer kişilerin kendisinden iyi performans göstermesini beklediğine inanır. Performans beklentisini artıran düşünceler, olumsuz zihinsel temsilleriyle birlikte kaygıyı da artırır.

Beck ve diğeri (1985), sosyal kaygı bozukluğu olan bireylerin bilişsel önyargıları hakkında dört temel varsayımda bulunmuştur:

- 1-Sosyal durumlarda tehdit etme potansiyelini abartmak
- 2- Aşağılanma ve reddedilmenin olumsuz sosyal yargıların sonucu olduğuna inanmak
- 3- Kaygısız performans beklentileri
- 4-Sert mükemmeliyetçi kurallara dayanan gerçekçi olmayan üstün performans beklentileri.

Davranışsal Kuram

Chiu vd. (2021), Sosyal kaygıyı açıklamak için geliştirilen davranış modelleri, sosyal kaygıya neden olan negatif düşüncenin rolünü vurgulamaktadır. Negatif sosyal biliş ve benmerkezci dikkatin sosyal kaygıyı sürdürmede önemli bir rol oynadığına dikkat çekmektedir. Davranışçı yöntemler, bireysel davranışın ödül ve cezalardan etkileneceğine inanırlar ve bu yönetime göre, bireysel davranışlardan sonra ödüllendirici uyaranlar verilmesi, bireysel davranışın tekrarlanma olasılığını yükseltirken, davranışlardan sonra cezalandırıcı uyaranlar verilmesi aynı davranışın tekrarlanmasını azaltacaktır(Skinner, 1938). Davranışçı yaklaşıma göre sosyal kaygı öğrenilenlerin sonucudur ve birey sosyal kaygıyı yaklaşımı benimseyerek ya da koşullanarak veya bilgiyi aktararak öğrenir(Öztürk, 2014).

Türkçapar (1999), davranışçı yaklaşıma göre sosyal kaygı; doğrudan koşullanma, gözlemsel öğrenme ve bilginin aktarımı şeklinde üç temel yol ile oluşmaktadır. Doğrudan koşullanma, bir kişi sosyal bir ortamda travmatik bir deneyim yaşadığında ortaya çıkar ve araştırmalar, hastaların yaklaşık %50' sinde böyle bir doğrudan travmatik deneyim bulmuştur. Gözlemsel öğrenmede ise birey herhangi bir sosyal ortamda bir başkasının olumsuz deneyimini gözlemleyerek korku hali yaşamaktadır. Bilgi aktarımında ise sosyal korkuların kazanılması tutumlar yolu ile sosyal çevrenin tehdit içerdiği bilgisinin kişiye aktarılması ile oluşmaktadır. Davranışsal yaklaşıma göre sosyal kaygı sorunu en fazla doğrudan koşullanma ile ortaya çıkan bir durum olarak gözlemlenmiştir(Keskin & Orgun, 2007). Sosyal kaygıda en yaygın davranışsal belirtiler şunlardır: zayıf göz teması, konuşurken ses titreme, huzursuzluk, kekemelik, kaçınma davranışları, tırnak yeme, sızlanma ve ağlama gibi belirtilerdir(Albano vd., 1995).

Psikanalitik Kuram

Freud'a göre kaygılar, insanların bilinçdışı güdü ve arzularıyla ilgili kaygılarını, bu güdüleri veya arzuları sembolize eden nesnelere değiştirdiklerinde ortaya çıkar(Smith vd., 2016). Psikanalitik yaklaşım genellikle kaygının kaynağının, psişik enerjinin paylaşılması konusunda id, ego ve süperegö arasındaki çatışmanın sonucu olduğunu varsayar (Corey, 2008). Psikodinamik yaklaşımda kaygının genel olarak açıklanması; herhangi bir cezalandırıcı yasaklanmış cinsel veya cezalandırıcı saldırgan dürtüler bilince girdiğinde, uyarıcı anksiyetesi ortaya çıkar ve değiştirme, yansıtma ve kaçınma savunma mekanizmaları harekete geçerek kaygı adı verilen bir durum yaratır (Gabbard, 1994).

Gabbard (1992), sosyal kaygı belirtilerinin bilinçdışı istek ve fantezilere karşı oluşan savunma mekanizmaları olarak görür ve sosyal kaygıya neden olan üç temel etmenin olduğunu savunmaktadır;

1- Utanç yaşantıları: Sosyal kaygısı olan kişilerde dikkatleri üstüne çekmek ve çevresinden olumlu tepkiler almak için güçlü bir bilinçdışı istek vardır. Bu istek, doğal olarak, ebeveynleri onaylamayan kişilerde utanç ve eleştiri duygularıyla birlikte gelir. Bu hayali aşağılanma veya utandırmadan kaçınmak için, sosyal kaygısı olan kişiler başkaları tarafından onaylanmama durumu ve durumlardan kaçarlar.

2-Suçluluk duyguları: Sosyal kaygısı olan kişiler bilinçsizce oluşturdukları sosyal bağlardan mükemmel bir ilgi beklerler ve beklentileri karşılanmadığı anda kendisini yetersiz ve suçlu hisseder bu duygusunda da utanç duyarlar.

3- Ayrılma kaygısı: Sosyal kaygısı olan kişiler, anne-baba ya da bakıcılarından ayrılmayı, diğer bir deyişle bireyselleşmeyi, terk edilme ve endişe duyma olarak algırlar ve bu durumdan kaygı duyarlar. Ebeveynlerinin veya bakıcılarının bu kaygıya yönelik tutumu, bu bireylerin yaşamlarında çok önemli bir rol oynamaktadır. Ebeveynler ve bakıcılar tarafından benimsenen reddedilme, utama, aşağılanma gibi olumsuz tutumlar bireylerin gelecekte sosyal kaygı yaşamalarına neden olabilir.

Sosyal Onay İhtiyacı

Sosyal onay, kişinin başkalarının görüşlerine verdiği önem, başkalarından onay alma ihtiyacı ve onaylanmama korkusu olarak tanımlanabilir (Leite & Beretvas, 2005). Literatür genelinde sosyal onay, bireyin duyduğu ihtiyaç, motive edici bir

kaynak ve ayrıca bir kişilik özelliği olarak tanımlanmıştır(Karaşar, 2014). Sosyal onay ihtiyacı, bireylerin sosyal uyumu ve diğerlerinin kendisi hakkında ne düşündüğü ile ilgilenmesi, toplum tarafından sevilme ve dolayısıyla kabul edilebilir davranışlar sergileme arzusu olarak tanımlanır (Özmanlyatlı & Cirhinlioğlu, 2019; McCollum, 2009). Sosyal onay almak, aslında insanlar için sosyal olarak kabul edilebilir bir birey olma isteğidir(Gümüş, 2010).

Sosyal onay ihtiyacı, başkalarının beklentilerine büyük önem veren, başkalarının yargılarını önemseyen ve sosyal alanda insan uyumuna yönelik davranışlara değer veren kişiler olarak tanımlanmaktadır(Evli vd., 2021). West'e göre (2013), sosyal onay ihtiyacı olan kişiler başkalarının ne düşündüğünden aşırı derecede kaygılanan, değer yargılarını sosyal onaya dayalı belirleyen, hayranlık bekleyen ve mükemmeliyetçilik özellikleri sergileyen kişilerdir. Demirli & Değirmenci (2019), sosyal onay ihtiyacı olan bireylerin takdir edildiklerini ve sevildiklerini hissetmek için başkalarının ihtiyaçlarına cevap verme, başkalarının isteklerine hayır diyememe gibi davranışlar sergilediklerini söylemiştir.

Sosyal onay başka insanların beğenisini ve takdirini kazanmak ile ilgili bir kavram olarak tanımlanmıştır(Fehr & Falk, 2001). Aronson vd. (2012), sosyal onay uyumlu davranışın performansını açıklayan bir ihtiyaç olarak görmüşlerdir. Twenge & Im (2007) başkalarının görüşlerine uyma arzusu ve sosyal olarak kabul edilme arzusunu içeren sosyal onay kavramını bir ihtiyaç olarak tanımlamıştır. Öztürk'e (2007) göre onaylanma ihtiyacı, bireyin diğerleri tarafından değerlendirilmesi ve başkalarından olumlu geribildirim alınmasından doğan bir ihtiyaç olduğunu söylemişlerdir.

Sosyal onay alamayan kişiler kendilerini iyi hissetmezler ve daha kaygılı davranışlar sergilerler (Rudolph vd., 2005). Onaylanma ihtiyacı düşük olan insanlar, eylemlerinin sonuçlarını ve performanslarının kalitesini dikkate alarak refahlarına katkıda bulunabilirken, onaylanma ihtiyacı yüksek olan insanlar, ancak başkaları tarafından onaylandıklarında kendilerini daha iyi hissederler(Canlı & Karaşar, 2020). Hayatta onay bekleyen ve reddedilmekten korkan insanlar, çevrelerinde olumlu bir imaj yaratmak için güçlü bir istek duyabilir ve bunun sonucunda sosyal çevrelerde kaygılı bireyler haline gelebilmektedir (Chiba vd., 2009). Steers vd. (2016), onaylanma ihtiyacı yüksek olan kişilerin, kişilerarası ilişkilere önem verildiklerini ve olumsuz değerlendirilmekten korktuklarını, bunun da kaygı

düzeylerini etkilediğini ve kişilerin bu yüzden daha yüksek kaygı yaşadıklarını söylemektedir.

Chiba vd. (2009), sosyal onay ihtiyacını bir motivasyon kaynağı olarak tanımlamış ve bireylerin etraflarındakiiler üzerinde olumlu bir izlenim bırakmak için motive olduklarını belirtmiştir. Cramer (2003), göre bir gruba kabul edilme şanslarını artırmak isteyen insanlar genellikle sosyal onayı sürdürmek için motivasyonu kullandıklarını söylemiştir. Bernstein (2011), çoğu insan davranışının onay ve övgü talepleriyle motive edildiğini bulmuştur. McCollum (2009), onay aramanın ortak bir motivasyon aracı olduğunu söylemektedir. Eberhard vd. (2015), bireylerin sosyal onay aradığı veya sosyal onaydan kaçındığı durumların bir motivasyon kaynağı olabileceğini belirtmiştir.

Hebert vd. (1997), sosyal beğenilirliği, sosyal normlara ve inançlara göre hareket etmek ve ayrıca yargılanmaktan kaçınma olarak, sosyal onaylanmayı ise övgü arama eğilimi olarak tanımlarlar. Marar (2004), ise sosyal onay ihtiyacının belirli bir gruba dahil olma ve sosyal ortamlarda beğeni isteği ile ilgili bir kavram olduğunu söylemiştir. Fakat sosyal beğenirlik, değerlendirme durumlarında kendinizi daha iyi sunmakla ilgili bir durumken, onay aramak daha kişisel bir özelliktir ve çeşitli durumlarda sabit kalmaktadır(Crowne & Marlowe, 1964; Strickland & Crowne, 1962, akt: Kell, 2009).

Coplan & Rubin (2010), sosyal onay ihtiyacının içerisinde olan sosyal geri çekilmeyi akran etkileşiminden geri çekilme süreci olarak tanımlamaktadır. Demir (2002), sosyal onay ihtiyacının içerisinde olan olumlu izlenim bırakmanın kişinin kişilerarası ilişkilerini ilerletme, sosyal hayatta güç kazanma ya da olumsuz bir izlenim bırakmaktan kaçınma yolu olduğunu, etrafındaki insanların kendisi hakkında izlenimlerini, bilinçli ya da bilinçsiz yönlendirme ve kontrol etme çabaları olarak tanımlanmaktadır. Fehr & Falk (2001), sosyal onay ihtiyacının içerisinde yer alan başkalarının yargılarına duyarlılığı diğerlerinin beğenisini kazanma olarak ifade etmişlerdir.

Kuramsal Açıdan Sosyal Onay İhtiyacı

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı

Maslow (1943), motivasyon teorisi ile, psikolojik ihtiyaçlar kavramını anlamak için önemli bir temel sağlamıştır. Temel ihtiyaçlar hiyerarşisi sunan bu

teoriye göre, ihtiyaçlar motivasyon teorisinin çıkış noktasını oluşturur, ihtiyaçlar bireyin motivasyonunun içsel kaynağıdır ve dolayısıyla fizyolojik itici güç olarak görülmektedir. Maslow, insanları neyin motive ettiğiyle ilgilenir, ancak insanların ödüllerden bağımsız ve bilinçsiz arzularını içermeyen motivasyon sistemlerine sahip olduğuna da dikkat çekmektedir(McLeod, 2007). Maslow, insan kişiliğini anlama yaklaşımında, insan ihtiyaçlarını temel fizyolojik ihtiyaçlardan başlayarak psikolojik ihtiyaçlara kadar hiyerarşik bir düzende ele almıştır (Cervone & Pervin, 2016).

Maslow (1943), ihtiyaçlar kuramının temel ilkeleri;

1-Bireyler, sürekli ihtiyaçları ve istekleri olan canlılardır.

2-Yeni ihtiyaçların ortaya çıkması, önceki ihtiyaçların karşılanmasına bağlıdır.

3-Bu ihtiyaçlar önem ve öncelik sırasına göre sıralanmalıdır.

Karaşar (2014), Maslow başarı, yetkinlik kazanma ve bağımsızlık gibi arzuların bir boyutta ele alınması gerektiğini, şohret ve statü kazanma, takdir ve önem kazanma gibi arzuların ise diğer grupta dikkate alınabileceğini söylemiştir. İnsanlar saygı görme ihtiyaçlarını karşıladıklarında kendilerine daha fazla güvenmekte ve değerli olduklarını düşünmektedirler. Bu durum da kendilerini daha güçlü bir birey olarak görürler. Tersi durumda ise çaresizlik ve güçsüzlük duyguları ortaya çıkabilmektedir. Sosyal onay ihtiyacı ile Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki ait olma ve sevgi ihtiyacı arasında bir bağlantı vardır. Freud'a göre sosyal onay ihtiyaını karşılandığında bireylerin kendilerine olan saygıları artmaktadır (Horney, 2014).

McClelland'ın Başarı Gereksinimi Kuramı

Murray'in çalışmalarından etkilenen McClelland, çalışmalarının çoğunda başarıya, ilişkilere ve güce olan ihtiyacı vurgulamıştır (zer & Topaloğlu, 2008). Başarı ihtiyacı, yüksek standartlara ulaşmak için yeterlilik ve kendi kaderini tayin etme gibi temel ihtiyaçları harekete geçiren içsel bir motivasyondur (Tatarlı, 2015). Bu bağlamda ihtiyaçların doğuştan değil, yaşam boyu şekillendiği belirtmiştir (Hekimoğlu, 2017). Hepimizin ihtiyaçları vardır, ancak yaşam koşullarımıza göre değişiklik gösterir ve bu ihtiyaçlar ile ilgili açıklamalar şunlardır (şimşek vd., 2011):

Başarı ihtiyacı: Başarı ihtiyacı, insanların kendi alanlarında en iyi olma isteği ve bu doğrultuda en iyiye ulaşma çabası olarak tanımlanır. Başarı ihtiyacı yüksek

olan insanlar, sorunlarla karşılaştıklarında sorumluluk alma, gerçekçi hedeflere sahip olma ve bu yönde risk alma, hedeflere doğru çabalama ve işleri halletmeye istekli olma özelliklerine sahiptirler.

Güç İhtiyacı: Güç, kişinin çevresindekileri etkileme ve üzerinde hakimiyet kurma arzusunu içerir. Bu ihtiyacı olan bireyler, başkalarını etkileyerek güçlü ve rekabetçi olmak isterler.

İlişki İhtiyacı: İlişki ihtiyacı yüksek düzeyde olan insanlar, çevrelerindeki insanlarla ilişkiler kurarak duygusal veya arkadaşça bağlar kurmak isterler. Başkaları tarafından sevmek, tanınmak, değer görmek sosyal faaliyetlere bulunmak, gruplara ait olmak gibi durumlara önem verirler.

Daft (2008), başarı ihtiyacını “zor bir şeyi yapmayı istemek, yüksek başarı standartlarına ulaşmak, karmaşık görevlerin üstesinden gelmek, kendini farklı kılmak” olarak tanımlamaktadır. Lussier & Achua'ya (2007), göre başarıma ihtiyacı, “kişisel çabayla hedeflere ulaşmada mükemmelliğe yönelik bilinçsiz bir kaygıdır”. Sosik & Dinger (2007), sosyal onay ihtiyaçları ile ilişki ihtiyaçları arasındaki kavram ilişkisine vurgu yapmıştır. İlişki ihtiyacı ve sosyal onay ihtiyacı, davranışlarına dikkat eden insanlarda bulunan bir özelliktir. Bunun nedeni, bireylerin etrafındakileri rahatsız etmekten kaçınmasına, huzursuz veya mutsuz olmaktan kaçınmasına ve toplum yanlısı davranışlarda bulunmasına olanak sağlayan davranışları içermesidir. Karaşar (2014), sosyal onay ihtiyacı ve McClelland'ın ilişki ihtiyacı birbiriyle ilişkili görünmektedir. Sosyal onay ihtiyacı, insanlara sosyal bağlar oluşturmaya yaklaşımda temel bir rol oynar.

Murray ve İhtiyaçlar Kuramı

Murray, ihtiyaçlar listesi; aşağılanma, başarı, yakın ilişki, saldırganlık, özdenetim, direnç, savunma, uyum, üstünlük, gösteriş, fiziksel olarak zarardan kaçınma, psikolojik olarak kendini koruma, bakım, düzen, oyun, reddetme, duygu ile tepki verme, cinsellik, yardım arama ve anlayış ihtiyaçlarını içermektedir(akt: Schultz & Schultz, 2005). Çalış (2020), Murray'in teorisindeki yakın ilişki ve gösteriş ihtiyacı, sosyal onay ihtiyacıyla ilişkili olduğu söylenmektedir. Yakınlık ihtiyacı, başkalarıyla işbirliği yapma, diğer arkadaşlara sadık olma ve bağlantı kurma isteği olarak tanımlanır. Bu yakınlık ihtiyacına göre hareket eden bireylerin başkalarıyla iyi ilişkiler kurabildikleri ve sürdürülebildikleri söylenebilir. Gösteriş ihtiyacı, başkalarının dikkatini çekmek, kendini diğer insanlara ifade etmek, ilgi

duymak, eğlendirmek ve yeni rollere bürünüp oynayarak kendini ifade etme olarak tanımlanmıştır (Burger, 2006). Sosyal onay ihtiyacı, diğer insanların üzerinde iyi bir izlenim bırakmayı içerdiğinden, gösteriş ihtiyacı ile ilişkili görünmektedir (Karaşar, 2014).

Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ve Sosyal Onay İhtiyacı

Jeffrey Young (2003), şemaların gerekli duygusal ihtiyaçların bir kısmının erken evrelerde karşılanamaması veya tekrarlanan yaralanmalar veya travmatik deneyimler sonucunda geliştiğini söylemiştir. Hafızayı, duyguyu, bedensel duyuları ve bilişi, bireyin kendisi veya yaşamı boyunca ilişkileri için geçerli olan her yerde hazır ve yaygın bilişsel kalıplar olarak tanımlamaktadır (Günaydın, 2016). Erken dönem uyumsuz şemalara göre, öncelikle çocukluk ya da ergenlik döneminde yaşanan anılardan, duygusal, fiziksel ve bilişsel duyumlardan oluşur, ancak yaşam boyu devam ederek hayatta kalmaya çalışır (Gheisari, 2016). Şema harekete geçtiğinde utanç, suçluluk, öfke, üzüntü, korku ve çaresizlik gibi aşırı olumsuz duygular ortaya çıkarır. Acı verici ama tanıdık ve tekrarlayıcıdır (Çalış, 2020).

Güler & Gümüş (2018), pek çok psikolojik yaklaşım temel alınarak derlenen “Erken Uyumsuz Şema” 5 alan ve 18 şemaya ayrılmıştır. İlk alan, bireylerin diğer insanların temel ihtiyaçlarının karşılanmadığına inandıkları ayrılma ve reddedilme alanıdır. İkinci alan zedelenmiş sınırlar alanı bireylerin öz disiplinle ilgili olarak somut sınırlar koyamadıkları alandır. Üçüncü alan diğerlerine yönelimlilik alanıdır; burada bireyler, başkalarının görüşlerine ve onaylarına kendilerinininkinden daha fazla öncelik vermektedirler. Dördüncü alan kişinin kendine ve başkalarına karşı son derece eleştirel bir yaklaşım sergilediği aşırı uyanıklığın baskıcı alanı ve beşinci alan ise bireylerin sosyal çevrelerinin ihtiyaçlarını karşılamak zorunda olduğu zedelenmiş özerklik alanıdır. Young vd. (2009), şema alanından diğerlerine yönelimliliğinde yer alan onay arama şeması, başkalarından onay almanın önemini içerir ve onay arayıcılık şemalarının iki bileşeninden oluştuğunu bahsetmektedir. Onaylanma ihtiyacının ilk bileşeni, çevremizdeki herkes tarafından sevilme, sosyal olarak kabul görme ve çevremiz tarafından uygun bir insan olarak görülme ihtiyacımızı içerir. Onay ihtiyacının ikinci bileşeni, öncelikle narsist bireylerde bulunur. Bu tür bir onay ihtiyacı, başkalarından alkış ve hayranlık alma arzusunu içerir. Performans ve

görünüm gibi nitelikler, başkalarının onayını kazanmak için aşırı önemlidir(Karaşar, 2014).

Ellis'in Akılcı Olmayan İnançlar Kuramı

Corey (2008), Ellis, insanların davranış problemlerini açıklamak için akılcı olmayan inançlara odaklandı. Ellis, irrasyonel inançların çocuklukta diğerlerinin yanı sıra ebeveynler tarafından öğretildiğini söyledi. Bu öğrenmelerin yanı sıra bireylerin kendileri hakkındaki akılcı olmayan ve batıl inançlarının da akılcı olmayan inançların oluşmasında etkili olabileceğini kaydetmiştir.

Ellis, on bir akıl dışı inancı şu şekilde tanımlıyor:

1- Bireyler yaşadıkları toplumda önemli kişiler tarafından sevmeye ve onaylanmaya ihtiyaç duyarlar.

2- Bireyin kendini değerli bir kişi olarak kabul görmesi, yeteneğine, yetkinliğine ve başarısına bağlıdır.

3- Bazı insanlar kötü insanlardır ve kötülüklerinden dolayı şiddetle kınanmalı ve cezalandırılmalıdır.

4- İşler planlandığı gibi gitmediğinde bu durum korkunç ve felakettir.

5- Mutsuzluk dışsal faktördür ve birey bunu kontrol altında tutamaz.

6- Bir şey tehlikeli ve korkutucuysa, bu bir endişedir ve kişinin ne olduğunu düşünmesi gerekir.

7- Hayatın zorluklarından ve sorumluluklarından kaçmak, onlarla yüzleşmekten daha kolaydır.

8- Birey başkalarına bağımlıdır ve bireyin güveneceği güçlü bir kişinin olması gerekir.

9- Bir kişinin geçmiş yaşamı, şimdiki yaşamının önemli bir belirleyicisidir ve benzer etkiler, bireyin yaşamını büyük ölçüde etkileyen koşullar olduğunda her zaman ortaya çıkar.

10- Bireyler, diğer insanların problemlerine ve rahatsızlıklarına üzölmeye ihtiyaç duyarlar.

11- Kişisel sorunlara uygun ve mükemmel çözümler vardır ve mükemmel çözümleri bulamamak felakettir (Ellis & Harper, 2010).

Ellis & Harper (2010) göre insanların başkaları tarafından sevmeye ve onay göremeye ihtiyaçları olduğuna dair akılcı olamayan inançlarının mutsuzluğa yol açtığını savunmuşlardır.

Kohlberg'in Ahlak Gelişim Kuramı

Kohlberg & Hersh (1977), Kohlberg'in ahlaki gelişim teorisi, bireylerin doğru ile yanlış ayırt etmek için nasıl akıl yürüttüğünü vurgular. Kurama göre ahlak gelişimi üç dönemden oluşmaktadır ve her dönem iki evreden oluşur. İlk olarak gelenek öncesi dönem ceza-itaat ve bireysellik-araçsal amaç dönemlerinden oluşur. İkinci geleneksel dönem, karşılıklı kişilerarası beklentiler-uyum ve yasa-düzenden oluşmaktadır. Gelenek sonrası dönemde ise sosyal sözleşmelere uyum ve evrensel ahlak ilkeleri yer almaktadır. Karaşar (2014), sosyal onay Kohlberg'in ahlaki gelişim teorisinde önemli bir yer almaktadır. Kişilerarası uyum olarak adlandırılan geleneksel düzeyin üçüncü düzeyindeki uyum davranışı; başka bir kişiye yardım etmek veya onu memnun edebilmek, o kişi tarafından onaylanmak olarak ifade edilir. Bu aşamada iyilikler yapılarak başkalarının onayı alınır ve davranış esas olarak niyetler açısından değerlendirilir (Kohlberg & Hersh, 1977).

Sosyal Etki - Uyma Kuramı

Başkalarının duygu, düşünce ve davranışları ile başkalarının varlığının bireyin düşünce ve davranışlarında meydana getirdiği değişikliklere sosyal etkiler denmektedir(Aronson vd., 2012). İnsanlardaki değişimlerin çevresindekilerin söz ve davranışlarından kaynaklanması literatürdeki sosyal etki kavramı ile açıklanabilir (Sağlam, 2009). Bireylerin aldığı kararlar içinde yaşadıkları çevreden etkilenmekte ve bu da sosyal etkinin bir sonucudur (Onurlubaş, 2019).

Bireyin başkalarına göre davranışına uyum denir (Freedman vd., 2003). Venkatesh & Davis (2000) sosyal etkiyi önemli bireylerin veya grupların etkisi olarak ifade etmişlerdir. Bu sosyal etki sonucunda bireylerde uyuma davranışları ortaya çıkmaktadır. Kara vd. (2014), iki farklı sosyal sürecin, norma dayalı sosyal etki ve bilgilendirici sosyal etki olarak bireyleri uyumlu davranış sergilemeye yönlendirdiğini gözlemlemiştir. Norm temelli etkiler, grubun belirlediği kurallara uyarak onay almak veya olası cezalardan kaçınmak üzerine kuruluyken, bilgi etkileri, özellikle bireysel cehalet veya belirsizliğin neden olduğu durumlarda ortaya (Kara vd., 2014; Taylor vd., 2010).

Kağıtçıbaşı & Cemalcılar (2014), Uyma davranışta; İtaat, bireylerin davranışını sorgulamadan kabul etmek anlamına gelirken, uyma davranışı ise ortamdaki kişi veya kişileri taklit etmek, bireyin bu davranışları göstermesi de özdeşleşme anlamına gelmektedir. Kişinin mevcut kural ve görüşlere uymasının ve aslında durumu doğru olarak kabul etmesi de benimseme olarak açıklanmaktadır. Karaşar (2014), Özellikle, itaat uyuma davranış türü, sosyal onay ile ilişkili olduğu söylenebilir. Başkalarının görüşlerine duyarlılık da dahil olmak üzere sosyal onay ihtiyacı, sosyal etki ile ilişkili görünmektedir. Bireyler, davranışlarını şekillendiren toplumun değer ve inançlarından etkilenir. Sosyal etki, sosyal onay ihtiyacını etkileyerek davranışın şekillenmesinde önemli bir etken olarak görülmektedir.

Mükemmeliyetçilik

Holender (1965), mükemmeliyetçiliği kavram olarak tanımlayan ilk kişiden biridir ve mükemmeliyetçiliği tek boyutta ele almıştır. Mükemmeliyetçiliği olumsuz bir karakter özelliği olarak görmektedir. Mükemmeliyetçilik, kişinin kendisinden veya diğerlerinden daha iyi performans beklemesi olarak tanımlanmıştır. Mükemmeliyetçi, bireylerin ulaşılması zor bir performans düzeyi beklediklerini ve bu beklentilere aykırı hiçbir şeyi onaylamadıklarını söylemiştir. Mükemmeliyetçilerin, yaptıkları işi ne kadar düzgün yapsalar bile her zaman daha iyi iş beklentisi içine girdiklerini ve hiç bir zaman doyuma ulaşamadıklarını belirtmektedir. Hamachek (1978) ise mükemmeliyetçiliği iki boyutlu olarak ele almıştır. Bireyin kendisine zarar vermesi durumunu mükemmeliyetçiliğin nevrozu olarak adlandırmaktadır. Başarı kriterlerinin sağlıklı bir durumu olan kısmını ise normal mükemmeliyetçilik olarak adlandırmıştır. Burns (1980), mükemmeliyetçiliği tek boyutlu ele almıştır ve tanımını, ulaşılamaz hedeflerin amansız ve zorlama bir şekilde peşinden koşma ve kişinin sadece kendi başarılarına ve etkinliğine dayalı olarak kendini değerlendirmesi şeklinde açıklamıştır. Frost vd. (1990), mükemmeliyetçiliği mükemmelliği bekleyen, başarısızlık konusunda endişelenen, başarı için aşırı standartlar belirleyen ve fazla eleştiri yapma eğiliminde olan kişiliğin bir özelliği olarak tanımlanmışlardır.

Mükemmeliyetçilik, bireyin kendisinden yüksek ve zorlu beklentiler içerisinde olması ve bu beklentiler karşılanmadığında hissettiği kaygı olarak tanımlanmaktadır (Chiba vd., 2009). Mükemmeliyetçilik, genel olarak bireylerin gerçekçi olmayan yüksek hedefler ve standartlar peşinde koşmalarını içeren bir

kişilik özelliği olarak kabul edilmekle birlikte, performans ve başarıya dayalı bir öz saygı değerlendirmesi olarak tanımlanabilir (Stoeber & Childs, 2010).

Mükemmeliyetçiler olumsuz olaylara odaklanma, eleştiriden korkma, gelecek kaygısı taşıma, geçmişle ilgili olumsuz duygular besleme ve duygularının, kendisinin ve yaşamlarının mükemmel olmadığına inanma eğilimindedirler (Flett vd., 2002; Flett vd., 2011). Boone vd. (2010), mükemmeliyetçi özelliklerin klinik olarak bireylerin son derece yüksek standartlara ulaşma çabaları abartılı özeleştirisi ile etkileşime girmesi olarak görmektedir. Mükemmeliyetçilik: kendi yetenekleri için çok zorlu standartlar koyan ve durumdan ötürü problem çıkarırken umutsuzca hedeflerine ulaşmaya çalışan bireylerin özelliğidir (Davis, 2014).

Cüceloğlu (2017), mükemmeliyetçilik kavramını, kişinin kendi yaşamının kontrolünü ele geçirme ve her şeyi istediği gibi yapma çabası olarak tanımlamaktadır. Mükemmeliyetçiliğin kontrol odaklı korku kültüründen meydana geldiğini düşünmektedir. Mükemmeliyetçilik, mükemmel olmaya çabalamayı ve aynı zamanda yol boyunca başarısız olmayı reddetmeyi de içermektedir (Blackler, 2011). Shafran vd. (2017), mükemmeliyetçileri hedeflediği standartlara ne kadar iyi ulaştıklarına göre kendi değerlerini belirleyen ve bu standartların ne kadar iyi olduğundan çok ulaşamadığı yönlere odaklanan kişiler olarak tanımlamaktadır. Smith vd. (2018) mükemmeliyetçilerin; kendisinden, sosyal çevrelerinden, eğitim alanlarından ve iş hayatlarından kısacası yaşamın birçok alanından yüksek düzeyde beklenti içerisinde olduklarını söylemektedir.

Kuramsal Açıdan Mükemmeliyetçilik

Psikanalitik Kuram

Freud, mükemmeliyetçiliği tek boyutlu ele alır; psikoseksüel gelişim evrelerinden biri olan ödipal evresinde çocuğun ebeveynle özdeşleşme zamanında olduğunu ve yapısal kişilik kuramına göre bu evrenin süperegoğun gelişimi ile örtüştüğünü belirtmektedir. (Taşdemir, 2003). Süperego öncelikle içselleştirilmiş anne-baba imajları etrafında düzenlenen değerler ve kurallar bütünüdür (Mitchell & Black, 2012). Sigmund Freud mükemmeliyetçiliği nevrozların, özellikle takıntılı nevrozların ortak bir belirtisi olarak görmektedir ve bunun, yaşamın her yerinde üstün davranışlar ve iyi performanslar isteyen şiddetli ve cezalandırıcı bir süperegodan dolayı kaynaklandığını söylemiştir (Limburg vd., 2017). Freud'a göre,

sert olan süperego'nun kişinin ilerlemesine ve kusursuz davranışlarına doğru baskı yapması sonucunda kişinin mükemmeliyetçiliğe eğilimli hale geldiğini söylemektedir (Kooroshnia & Latifian, 2011).

Freud, süperego her türlü ahlaki dürtüyü temsil ettiğinden, bunun mükemmellik için çabalama gerektirdiğini belirtir. (Yıldırım ve Sarıçam, 2022). Başka bir deyişle, Freud 'un mükemmeliyetçilik, yüksek başarıya ulaşmak için katı kurallar koyan, süperego'nun abartılı başarısı olduğunu söylemiştir (Taşdemir, 2003). Ayrıca Freud, mükemmeliyetçiliğin psikoseksüel gelişim aşamasına ait olan anal evrede sağlıklı olmayan gelişimin bir nedeni olarak nevrozun sonucu olduğunu olduğunu ve tuvalet eğitimi sırasındaki sert ebeveyn tutumlarının çocukların mükemmeliyetçi tutumlarında sebep olduğunu savunmuştur (Lasota, 2006).

Bireysel Psikoloji Kuramı

Adler (2009), mükemmeliyetçiliği tek boyutlu ele almıştır ve mükemmellik arayışının bireyin doğal gelişiminin sonucu olduğunu kabul eder, ancak gerçekçi olmayan standartların bunu sorun haline getirdiğini düşünmektedir. Mükemmellik arayışını, nevrotik mükemmeliyetçi ve normal mükemmeliyetçi kişilik olarak iki farklı şekilde ele almıştır. Normal mükemmeliyetçi kişiler, mükemmellik çabalarını yönetebilir ve bununla yapıcı ve olumlu bir şekilde başa çıkabilen kişilerdir. Nevrotik mükemmeliyetçi kişiler bencildirler ve kişisel çıkarlarına kadar mükemmeldirler. Smith vd. (2019), Adler'in mükemmellik arayışını, onsuz hayatın olamayacağını düşündüğü doğuştan gelen bir çaba veya arzu olarak gördüğünü açıklamıştır. Mükemmeliyetçiliğin nevrozdaki öneminden bahsederek, mükemmellik için çaba sarf etmenin kişinin aşağılık, yetersizlik ve becerisizlik duygularına karşı verdiği tepkilerin parçası olduğunu, gereksiz yere yüksek standartlar için çabalarken boşa harcanan çabanın bu duygular ile baş edebilmek için var olduğunu savunmuştur. Adler'e göre tüm insanlar hayatın başlangıcında yetersizlik duygusuna sahiptir ve yetkinlik arayışı aynı zamanda bireysel üstünlük ve mükemmellik arayışının kaynağı olmaktadır (İnanç & Yerlikaya, 2012).

Bütüncül Psikoloji Kuramı

Horney'e (1975), çocukların sosyal ve çevresel kaygı yaşadıklarında, kişiliklerinin bir parçası haline gelen umutsuzluk ve güvenememe duygularıyla başa çıkmak için farklı davranış kalıpları geliştirdiklerini söylemiştir. Buna da nevrotik

ihtiyaçlar adını vermiştir. Horney mükemmeliyetçiliği tek boyutlu ele arak mükemmeliyetçilerin mükemmelliği aramak ve kendilerini eleştiriden korumak için nevrotik bir ihtiyaç geliştirdiklerini savunmuştur. Bunun sonucunda mükemmeliyetçiliğin kişilerin kendisine yabancılaşarak olumsuz ruhsal durumlarına uyum sağlaması sonucunda gerçekleştiğini söylemiştir. Horney'e (1995) göre mükemmeliyetçi kişilik ne doğuştan ne de içgüdüselidir. Çevresel faktörlerle ve en önemlisi ebeveyn davranış kalıplarıyla ilgilidir.

Davranışçı Kuram

Borynack (2003), Skinner'ın davranış teorisine göre, bir bireyin davranışı olumlu pekiştirildiğinde artar ve olumsuz pekiştirildiğinde veya cezalandırıldığında azaldığını söylemektedir. Basitçe ifade etmek gerekirse, bu teoriye göre mükemmeliyetçilik kavramı pekiştirme ihtiyacı ile açıklanmıştır. Bandura'ya göre, pekiştirme sadece mükemmelliğe ulaşıldığı zaman verilirse, kişi bu deneyim sonucunda pekiştirmek için mükemmelliğin gerekli olduğunu öğrenir. Mükemmel olmayan sonuçlara ulaşıldığında, birey cezalandırılmayı bekleyebilir bu da bireyi rahatsız eden bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple, davranışsal pekiştirmenin oluşmasından dolayı her şey de en iyi standartları koymak, mükemmeliyetçi davranışlara neden olmaktadır.

Mükemmeliyetçiliğin Boyutları

Frost vd. (1990), mükemmeliyetçiliğin çok yönlü ele alarak, olumlu ve olumsuz yönleri olduğunu incelemişler ve mükemmeliyetçiliği altı boyut üzerinden açıklamışlardır;

1-Hata yapma kaygısı; Kişinin hata yapmaya karşı endişe uyması ve hatayı başarısızlık olarak görmesi

2-Kişisel standartlar; Bireyin kendisi için yüksek hedefler belirlemesi bunun çabalaması ve kendini bu hedefler üzerinde değerlendirmesi

3-Ebeveyn beklentisi; bireyin davranışlarını anne baba tutumlarının beklentisine göre göstermesi

4-Ebeveyn eleştirisi; anne babanın çocuklara karşı eleştirel bir yaklaşım içerisinde olması ve bu durumun çocuklarda mükemmeliyetçiliğe eğilim göstermesi

5-Davranışlardan şüphe duyma; her hangi bir şeyi doğru yapma kaygısını ifade eder, bu da tekrarlanan davranışlar ve kontrol ihtiyacının bütünleşmesinden oluşan kaygılardır.

6-Düzen; bireyin işlerinde organize olabilmesi ve düzenlilik gibi davranışlarda aşırı titiz bir durum sergilemesi

Hewitt & Flett (1991), mükemmeliyetçiliği çok boyutlu ele almışlardır ve üç boyutta incelemişlerdir;

1-Kendine Yönelik Mükemmeliyetçilik: Birey gerçekçi olmayan ulaşılmaz zor hedefler belirler ve bu hedefler için çabalarlar. Ulaşmadıkları hedefler yüzünden kendilerini suçlarlar ve aşırı eleştirirler. Bu durum bireyin kendisini cezalandırmasına ve depresif etkiler göstermesine neden olabilir.

2-Başkalarına Yönelik Mükemmeliyetçilik: Bireyin başkalarının yetenek ve davranış gözlemleyerek oluşturduğu beklenti ve inançları ifade etmektedir. Bireyler başkaları için belirlemiş oldukları standartlara kişilerinde uymasını beklemektedirler. Bireyin kişileri değerlendirmesi halinde onlara karşı düşmanlık, güven eksikliği ve suçlama gibi durumlara neden olabilir.

3-Sosyal olarak algılanan Mükemmeliyetçilik: Birey diğerlerinin standartlarına ve beklentilerine karşılık verebilmek için çaba göstermesidir. Bireyler diğerlerinin beklentilerini karşılayamadığında eleştirileceğini düşünürler. Bireyin kendisini değerlendirmesi dış etkenlere bağlı olduğu için diğerlerinden onay alma ihtiyacı duyar.

İlgili Araştırmalar

Nichols (1974), tarafından yapılan çalışmada sonucunda sosyal kaygılı bireylerin en yaygın özelliklerinin duyarlılıkları ve onaylanmama veya eleştirilme korkusu olduğunu belirtmiştir(aktaran: Leary & Kowalski, 1995a).

Owen (1987), sosyal kaygı ile onaylanma ihtiyacının ilişkisini incelemiş olduğu çalışmasında sosyal kaygısı olan bireylerin, yalnızlık ve sosyal kaçınma sebebiyle yeterli onay alamadıkları için sosyal durumlarda geri çekilme yaşadıklarını ve bu yüzden onaylanma ihtiyacının karşılanmadığını savunmuştur. Bu bireylerde sosyal değerlendirmeye karşı olan duyarlılıkları nedeni ile onaylanmama, kaçınma ve onay arama davranışları görülmektedir

Clark & Wells (1995), çalışmasında sosyal fobinin bilişsel modelini incelemiştir. Bu araştırma 18 ile 24 yaş arası kadın katılımcılar ile

gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda sosyal kaygısı olan kadınların kendilerine yüksek talepler yüklemesi, mükemmeliyetçilerin özellikleri ile benzerlik gösterdiğini gözlemlemişlerdir.

Flett vd. (1996), yapılan araştırma sonucunda sosyal düzen içerisinde bulunan mükemmeliyetçi bireylerin bazı kişisel özelliklerinin psikolojik uyum problemleri adına aşırı yalnızlığa, utangaçlığa, olumsuz değerlendirilme korkusuna ve sosyal olarak özgüven eksikliği yaşamalarına neden olduğunu savunmaktadırlar.

Gächter & Fehr (1999), yaptığı araştırmada bireylerin sosyal çevrelerle olan etkileşimlerinin genellikle sosyal onay ve onaylanmama ile ilişkili olduğuna dikkat çekmiştir. Başkaları üzerinde mükemmel bir izlenim bırakmaya çok değer veren sosyal kaygı bozukluğu olan kişilerin, başkalarının onayını alamadıkları takdirde sosyalleşmeyi tercih etmeyecekleri gözlemlenmiştir (Antony & Swinson, 2009; aktaran; Yalçinkaya vd., 2019)

Kawamura vd. (2001), araştırmasında kaygının depresyondan bağımsız olarak mükemmeliyetçilikle ilişkili olup olmadığını belirlemek için mükemmeliyetçilik ile kaygının çeşitli özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Kaygı semptomlarında: obsesif-kompulsif bozukluk, sosyal kaygı/sürekli kaygı/endişe ve travma sonrası stres bozukluğu semptomları ele alınmıştır. Her üç faktör de uyumsuz mükemmeliyetçilik ile önemli ölçüde ilişkili gözlemlenmiştir. Ancak sosyal kaygı faktörü, depresyondan bağımsız olarak uyumsuz mükemmeliyetçilikle ilişkili olduğu bulunan tek faktör olarak bulunmuştur. Yapılan çalışma ile sosyal kaygının uyumsuz mükemmeliyetçilik ile ilişkili olduğunu sonucuna ulaşılmıştır.

Sherry (2002) araştırmasında mükemmeliyetçiliği, depresyonu ve onaylama ihtiyacını incelemiştir. Çalışma 70 psikiyatri hastası ve 211 genç erişkin üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve başkalarına yönelik mükemmeliyetçiliğin bireyde onaylanma ihtiyacını yordadığını, başkalarına yönelik mükemmeliyetçiliğin genç yetişkin kadınlarda ve genç yetişkin erkeklerde onaylanma ihtiyacı ile ilişkili olduğunu saptamıştır.

Rosser vd. (2003), araştırmasında mükemmeliyetçiliğin belirli, uyumsuz yönleri ile sosyal fobi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmaya bilişsel davranışçı terapiye devam eden 61 yetişkin hasta katılmıştır. Araştırmanın sonucunda sosyal kaygılı bireylerin, mükemmeliyetçi özelliklere benzer davranışlar gösterdiğini ve başkaları tarafından olumsuz değerlendirilmeyi beklediklerini ve sosyal performanslarını sorguladıklarını gözlemlemişlerdir.

Hill vd. (2004), geliştirdikleri 'mükemmeliyetçi envanterinde onaylanma ihtiyacının bir alt boyutunu ortaya koymuşlardır. Mükemmeliyetçilik ile ilgili ölçęğin 'onaylanma ihtiyacı' alt ölçek boyutunun bulunması, onaylanma ihtiyacı kavramının mükemmeliyetçilik ile ilişkili olduğunu açıklamaktadır.

Coplan vd. (2006), araştırmasında çocukların sosyo-duygusal işleyişini incelemişlerdir. Katılımcılar, yaşları 6 ile 14 arasında değişen kız ve erkek çocuklarından oluşmaktadır. Çalışmanın bir sonucunda, sosyal kaçınma yaşayan çocukların diğer çocuklara kıyasla daha yüksek düzeyde olumsuz duygulara ve daha düşük genel iyi oluş düzeylerine sahip olduğunu bulmuştur.

Tucer & Voltan-Acar (2006), çalışmasında üniversite hazırlık öğrencilerinin mükemmeliyetçi özelliklerinin kaygı düzeylerine, cinsiyete, algılanan kişilik yapısına ve algılanan beden imajına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmaya 96 kız ve 82 erkek öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin kaygı düzeyleri ile kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermemiştir. Ancak sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik cinsiyetlere göre farklılık göstermiştir. Erkeklerin sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik düzeyleri kadınlara göre yüksek bulunmuştur. Ayrıca araştırmalarında onaylanmama veya reddedilme gibi durumlardan duyulan korkunun mükemmellik ihtiyacını pekiştirdiğini belirtmişlerdir. Mükemmel olmaktan korkan insanların hayal kırıklığı yaşadıklarında zihinsel sağlık durumları yaşayabileceklerini de gözlemlemişlerdir.

Chiba vd. (2009), yaptıkları araştırmada sosyal onaya ihtiyaç duyan insanların, olumlu görünmeye dikkat ettiklerini ve sıklıkla sosyal kaygı yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Villiers (2009), öğrencilerle yaptığı çalışmada sosyal kaygı ve mükemmeliyetçiliğin ilişkisini incelemiştir. Yüksek düzeydeki mükemmeliyetçiliğin yüksek sosyal kaygı ile ilişkili olduğunu gözlemlemiştir.

Antony ve Swinson (2009), genellikle başkalarının fikirleriyle aşırı derecede meşgul olan mükemmeliyetçiliğin, yüksek bir onay ihtiyacı ile ilişkili olduğunu söylemişlerdir.

Shumaker & Rodebaugh (2009), sosyal kaygı düzeyi ile mükemmeliyetçilik arasında düşük ancak orta derecede anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Bu duruma mükemmeliyetçilerin yüksek standartlarının ve güçlü eleştiri korkusunun sonucunda yaşadığı aşırı kaygının neden olduğuna inanılıyordu.

Erözkan'ün (2011), 402 üniversite öğrencisi ile yapmış olduğu sosyal kaygının; kaygı duyarlılığı, benlik saygısı ve kişilerarası duyarlılığı adlı araştırmasında sosyal kaygının yordacılarını ele almıştır ve sosyal kaygının onaylama ihtiyacı açısından önemli bir yordayan olduğunu bulmuştur.

Ceylan (2011), bağlanma stilleri ve erken dönem uyumsuz şemaları araştırmasında sosyal kaygının yordayıcı rolünün etkisi üzerinde durmuştur. Çalışmaya 195 erkek, 200 kadın üniversite öğrencisi katılmıştır. Yapılan çalışmada, erken dönem uyumsuz şemaların onay arayıcılığında sosyal kaygıyı yordadığı gözlemlenmiştir.

Gültekin & Dereboy (2011), üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı sosyal kaygının yaygınlığı araştırmasında da, uzun süredir ihmal edilen sosyal kaygının öğrenciler arasında kimlik oluşturma sürecini ve hayat kalitesini bozan oldukça yaygın bir rahatsızlık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karaşar (2014), üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada sosyal onay ihtiyacının en önemli yordayıcısından birisinin sosyal kaygı olduğunu ve sosyal kaygı düzeyi arttığında sosyal onay ihtiyacının da arttığını gözlemlemiştir.

Scott vd. (2014), araştırmasında mükemmeliyetçilik ve sosyal kaygı arasındaki ilişkide ileriye dönük işlemenin düzenleyici ve aracı rolünü incelemiştir. Çalışmaya genel topluluktan 245 kişi katılım sağlamıştır. Çalışmaları neticesinde mükemmeliyetçi kişilik özelliklerine sahip bireylerin beklenti içine girme özellikleri kişinin sosyal kaygısının artması üzerindeki etkisini savunmuşlardır. Bu insanlar eylemlerinin sonuçları hakkında çok düşünürler ve beklenti içine girerler bunun sonucunda makul olmayan düzeyde kaygı yaşarlar, bu da sosyal kaygının temelini oluşturduğunu söylemişlerdir.

Gautreau vd. (2015), çalışmasında özeleştirel mükemmeliyetçilik ile sosyal kaygının ilişkisini incelemiştir. Araştırmaya 301 lisans öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın sonucunda mükemmeliyetçiliğin ve sosyal kaygının, karşılıklı olarak birbirlerini beslediğini ve desteklediğini gözlemlemiştir. Bireydeki sosyal kaygının özeleştirel mükemmeliyetçilikte artışları yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Levinson vd. (2015), araştırma sonucunda bireydeki sosyal kaygı bozukluğunun sosyalleşmekten korkma ve kaçınma alt boyutlarının mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ile anlamlı şekilde ilişkilendirildiği gözlemlenmiştir.

Cox & Chen (2015), araştırmasında mükemmeliyetçiliğin sosyal kaygıya ve oluşan ruminasyon bilişsel süreçlerine katkısını incelemiştir. Çalışmaya yaşları 18 ile

55 arasında değişen Flinders Üniversitesi'nden 48 birinci sınıf lisans psikoloji öğrencisi katılmıştır. Yapılan araştırmada sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçiliğın sürekli sosyal kaygıyı doğrudan etkilediğı gözlemlenmiştir. Mükemmeliyetçiliğın sosyal kaygının yordayıcısı olduğı sonucuna ulaşılmıştır.

Karaşar & Öğülmüş (2016), araştırmada üniversite öğrencilerindeki sosyal onay ihtiyacını çeşitli değişkenlerle incelemiştir. Çalışmaya 287 üniversite öğrencisi katılmıştır. Yapılan araştırmada kendine yönelik mükemmeliyetçiliğın ve sosyal kaygının sosyal onay ihtiyacını yordadığı sonucuna ulaşmıştır.

Abdullahi (2019), araştırmada mükemmeliyetçilik ile sosyal kaygı arasındaki ilişkide ruminasyonun aracı rolünü incelemiştir. Çalışmaya 450 Malezyalı lisans öğrencisi katılmıştır. Araştırmada mükemmeliyetçilik ve ruminasyonun sosyal kaygının anlamlı pozitif yordayıcıları olduğunu gözlemlemişlerdir. Çalışmanın sonucunda değerlendirme kaygısı olan mükemmeliyetçilerin ruminasyona daha yatkın olduklarını ve sonuç olarak sosyal kaygı yaşama olasılıklarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır.

Gençiri (2020), yaptığı araştırma sonucunda sosyal kaygısı olan insanlar mükemmeliyetçi olma eğiliminde olduklarını ve hata yapma fikrini bile kabul edemediklerini söylemiştir. Ayrıca birey oldukça mükemmeliyetçidir, bu nedenle daima benmerkezcidir ve kendisinde hep hata arar. Küçük bir hata, güvenini kaybetmesine ve kendinizi değersiz hissetmenize neden olabilir. Bu durum onların sosyal yaşantılarında zorluklar yaşamalarına neden olur.

Manova & Khoury (2023), çalışmasında kişilerarası mükemmeliyetçilik ve sosyal kaygının farkındalığının aracı rolünü incelemişlerdir. Araştırmaya 227 lisans öğrencisi ve 215 yüksek lisans öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucu mükemmeliyetçiliğın kişilerarası yönlerinin artan sürekli sosyal kaygı ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik ile sosyal kaygı arasında pozitif ilişki bulunmuştur.

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama yönteminin ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüştür. Christensen vd. (2015), tarama araştırması; zaman içinde oluşan değişiklikleri ya da belirli olan durumların iç yüzünü ortaya çıkarmayı amaçlayan bir çalışmadır. Bekman (2022), ilişkisel tarama modeli; iki veya daha fazla değişken arasındaki mevcut olan veya olduğu düşünülen ilişkilerin derecesini, değişkenlerin birbirleri üzerindeki etkisini ve değişimlerini inceleyen araştırma yöntemidir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni üniversitede eğitim gören 18 yaş üzeri üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmada Kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır ve 502 katılımcıya ulaşılmıştır. Kolayda örnekleme yöntemi; zaman, para ve işgücünden dolayı oluşan sınırlılıklar sebebi ile örneklemin kolay erişilebilir ve uygulanabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk vd., 2012). Araştırmada bilinmeyen örneklem formülü kullanılmıştır. Bilinmeyen örneklem formülü 384 kişi olup bu çalışma 502 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir.

Bilinmeyen örneklem formülü $n = \frac{t^2 \cdot p \cdot q}{d^2}$.

d^2

Katılımcıların kişisel özellikleri Tablo 1' de gösterilmiştir.

Evren ve Örneklem

Tablo 1: Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	340	67,73
Erkek	162	32,27
Yaş		
18-22 yaş	149	29,68
23-27 yaş	235	46,81
28-33 yaş	85	16,93
34 yaş ve üstü	33	6,57
Üniversitedeki yıl		
1. yıl	73	14,54
2. yıl	101	20,12
3. yıl	52	10,36
4. yıl	99	19,72
5. yıl ve üstü	177	35,26
Üniversitede devam edilen program		
Yüksekokul	53	10,56
Lisans	205	40,84
Yüksek lisans	211	42,03
Doktora	33	6,57
Kardeş sayısı		
Tek çocuk	44	8,76
İki kardeş	225	44,82
Üç kardeş	134	26,69
Dört ve üstü	99	19,72
Aile geliri		
Düşük	42	8,37
Orta	391	77,89
Yüksek	69	13,75
Birlikte yaşadığı kişiler		
Tek başına	81	16,14
Arkadaşlar ile	102	20,32
Aile ile	319	63,55

Tablo 1.'de araştırmadaki katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin dağılımları verilmiş olup, %67,73'ünün kadın, %29,68'inin 18-22 yaş, %46,81'inin 23-27 yaş, %16,93'ünün 28-33 yaş grubunda olduğu, %14,54'ünün üniversitede 1. yıl, %20,12'sinin 2. yıl, %10,36'sının 3. yıl, %19,72'sinin 4. yıl ve %35,26'sının 5. yıl ve üstünde, %10,56'sının yüksekokulda, %40,84'ünün lisans programında, %42,03'ünün yüksek lisans programında öğrenim gördüğü, %44,82'inin iki kardeş,

%26,69'unun üç kardeş ve %19,72'sinin dört ve üstü kardeş olduğu, %77,89'unun aile gelirinin orta olduğu, %16,14'ünün tek başına, %20,32'sinin arkadaşları ile ve %63,55'inin aile ile yaşadığı belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, Aydınlatılmış Onam Formu ve Katılımcı Bilgilendirme Formu, Sosyo-demografik Bilgi Formu, Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların (cinsiyet, yaş, aile gelir düzeyi, kardeş sayısı, üniversitede devam ettiği program, ikametgah, üniversitede kaçınıcı yılı gibi) kişisel bilgilerine ulaşmak amacıyla 7 soru araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. (Ek 3)

Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği

Liebowitz vd. (1987), tarafından geliştirilen sosyal kaygı ölçeği, sosyal performans ve etkileşim durumlarında sosyal kaygı sorunu yaşayan kişilerdeki korku/kaygı ve kaçınma düzeylerini belirlemek için geliştirilen bir ölçektir. Toplam 24 maddeden ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bireyin son bir hafta içinde yaşamış olduğu kaygı/korku ve kaçınma şiddeti 0-3 arasında puanlanır ve dörtlü likert tipi ölçek üzerinde değerlendirilmeye alınır. Ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı .81 ile .92 arasında farklılık gösterir. Korku/kaygı alt boyut ölçeği için 0=yok, 1=hafif, 2=orta, 3=şiddetli olarak; kaçınma alt boyut ölçeği için 0=asla, 1=ara sıra, 2=sıkça, 3=genellikle olarak değerlendirilmeye alınır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Soykan ve diğerleri (2003) tarafından yapılmıştır. Türkçe versiyonunda korku/kaygı alt boyut ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı 0,96 ve kaçınma alt boyut ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı 0,95'tir. LSKÖ' nin tamamı için iç tutarlılık katsayısı .98 olarak belirlenmiştir. Korku/kaygı ve kaçınma puanları ayrı toplanır, fakat iki alt ölçek arasındaki yüksek korelasyon, iki alt ölçek puanının toplamının toplam sosyal kaygı puanı olarak kullanılmasına izin verir. (Ek 4)

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği

Karaşar ve Öğülmüş (2016) tarafından geliştirilen bir ölçektir. Toplam 25 madde, 3 alt boyut ve beşli likert tipten oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, sosyal geri çekilme, olumlu izlenim bırakma ve başkalarının yargılarına duyarlılıktır. SOİÖ maddeleri “1- Kesinlikle Katılmıyorum” ve “5- Tamamen Katılıyorum” arasında puanlandırılmaktadır. Ölçeğin üç alt boyutlarından birisi olan başkalarının yargılarına duyarlılığın iç tutarlılık katsayısı .83, sosyal geri çekilme iç tutarlılık katsayısı .80, olumlu izlenim bırakma iç tutarlılık katsayısı .80 olarak belirlenmiştir. Ölçek geneli iç tutarlılığı .90’ dır. Belirlenen sosyal onay ihtiyacının yüksekliği ölçek genelinden alınan puanların yüksekliği ile doğru orantılıdır. (Ek 5)

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Hewit & Flett (1991), tarafından geliştirilmiştir. ÇBMÖ 45 madde olup 7’li likert tipindedir. Ölçeğin üç alt boyutu vardır. ÇBMÖ’nin üç alt ölçeği 15’er maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçekler kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik olarak adlandırılır. Kendine yönelik mükemmeliyetçilik için iç tutarlılık katsayısı .86, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik için iç tutarlılık katsayısı .82 ve sosyal olarak belirlenmiş mükemmeliyetçilik için iç tutarlılık katsayısı .87 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin genel mükemmeliyetçilik puanı yoktur.

Türkçe uyarlaması Oral (1999) tarafından yapılmıştır. Uyarlama çalışması sonucu ile orijinal çalışmadaki gibi üç alt boyutlu bir yapıya ulaşılmıştır. Çalışma 44 maddeden oluşmaktadır. ÇBMÖ’nin genel iç tutarlılık kat sayısı .91 olarak belirlenmiştir. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin, kendine yönelik mükemmeliyetçilik iç tutarlılık katsayısı; .91, sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik iç tutarlılık katsayısı; .80 ve başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik iç tutarlılık katsayısı; .73 olarak belirlenmiştir. (Ek 6)

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırma verilerinin analizi için Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı (SPSS) 26.0 kullanılmıştır. Çalışmanın normallik analizi için Kolmogorov-Smirnov testi ve çarpıklık-basıklık katsayıları kullanılmıştır. Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının çarpıklığının ve basıklığının düşük olmasından ($\pm 1,5$ arası) dolayı

normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir. Tabachnick & Fidell (2013) veri setinin çarpıklık ve basıklık değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olması halinde normal dağılım gösterdiğini belirtmiştir. Bu sonuçlara göre araştırmada parametrik testler uygulanmıştır.

Katılımcıların demografik bulgular için frekans analizleri uygulanmış, Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanları için betimleyici istatistikler verilmiştir. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleriyle Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanları karşılaştırılmasında iki grup için t testi, ikiden fazla grup için ANOVA uygulanmış ve ileri analizlerde Tukey testi yapılmıştır. Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının arasındaki ilişkiler için Pearson testi yapılmış, yordayıcılığın belirlenmesinde çok değişkenli regresyon analizleri uygulanmıştır.

Tablo 2: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Normalliği

	Kolmogorov-Smirnov			Çarpıklık	Basıklık
	Değer	sd	p		
LSKÖ-Korku/Kaygı	0,037	502	0,124	0,27	-0,33
LSKÖ-Kaçınma	0,056	502	0,001	0,41	-0,09
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	0,077	502	0,000	-0,56	0,18
Sosyal Geri Çekilme	0,052	502	0,003	0,26	0,11
Olumlu İzlenim Bırakma	0,056	502	0,001	-0,20	-0,44
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	0,067	502	0,000	-0,28	0,24
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	0,048	502	0,008	-0,14	-0,34
Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik	0,076	502	0,000	-0,77	1,81
Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik	0,047	502	0,010	-0,27	-0,37
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	0,056	502	0,001	-0,46	0,44

Tablo 2.'de katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının normalliğinin incelenmiş olduğu Kolmogorov-Smirnov testi ve çarpıklık-basıklık katsayıları verilmiştir. Tablo 2.'deki Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre katılımcıların

Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının normal dağılım göstermediği görülmüştür.

Tablo 3: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının İç Tutarlılık Katsayıları

Ölçek	Alfa
LSKÖ-Korku/Kaygı	0,941
LSKÖ-Kaçınma	0,948
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	0,951
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	0,904

Katılımcıların araştırmadaki ölçeklere verdiği yanıtların güvenilirliği için Cronbach Alfa testi yapılmıştır. Alfa katsayıları Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı için 0,941, Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma için 0,948, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği için 0,951, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği için 0,904 bulunmuştur.

Çalışma Planı

Ekim 2022 – Aralık 2022 tarihleri arasında araştırmanın ilk aşamasında, Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğini kullanabilmek için ölçek sahiplerinden izin alınmıştır.

9 Ocak 2023 tarihinde Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu'na başvurulmuştur ve YDÜ/SB/2022/1466 onay sayılı Etik Kurul izni alınmıştır.

Mart 2023 tarihinde ölçekler ve sosyo-demografik bilgi formu, katılımcı bilgilendirme ve aydınlatılmış onam formları Google Form üzerinden düzenlenmiştir. Çalışma için kavramsal/kuramsal temeller ve ilgili araştırmalar yapılmıştır. Çalışma için belirlenen kolayda örnekleme yöntemi ile 18 yaş ve üzeri 502 gönüllü üniversite öğrencilerine ölçekler sosyal medya platformlarından mail ile online ulaştırılarak veriler toplanmıştır.

Mart 2023 – Nisan 2023 tarihlerinde toplanan verilerin istatistik analiz sonuçları ile bulunan bulgular, alan yazısı ile birlikte tartışılarak sonuç ve öneride bulunulmuştur.

BÖLÜM IV
Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanları

	n	\bar{x}	s	Min	Max
LSKÖ-Korku/Kaygı	502	27,24	15,21	0	72
LSKÖ-Kaçınma	502	23,67	14,87	0	72
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	502	27,84	7,71	9	45
Sosyal Geri Çekilme	502	20,01	6,63	8	40
Olumlu İzlenim Bırakma	502	22,36	7,21	8	40
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	502	70,20	19,76	25	125
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	502	63,89	11,05	36	91
Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik	502	56,49	11,26	20	82
Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik	502	66,24	10,12	40	89
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	502	186,62	28,68	110	253

Tablo 4.'te araştırmadaki katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanları için tanımlayıcı istatistikler gösterilmiştir.

Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygıdan $\bar{x}=27,24\pm 15,21$ puan, Kaçınmadan $23,67\pm 14,8$ puan aldıkları belirlenmiştir.

Katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden $\bar{x}=70,20\pm 19,76$ puan aldıkları, ölçekteki Başkalarının Yargılarına Duyarlılıktan $\bar{x}=27,84\pm 7,71$ puan, Sosyal Geri Çekilmeden $\bar{x}=20,01\pm 6,63$ puan ve Olumlu İzlenim Bırakmadan $\bar{x}=22,36\pm 7,21$ puan aldıkları saptanmıştır.

Araştırmadaki bireylerin Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden $\bar{x}=186,62\pm 28,68$ puan, ölçekteki Kendine yönelik mükemmeliyetçilikten $\bar{x}=63,89\pm 11,05$ puan, Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilikten $\bar{x}=56,49\pm 11,26$ puan ve Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten $\bar{x}=66,24\pm 10,12$ puan aldıkları saptanmıştır.

Tablo 5: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırma Bulguları

	Cinsiyet	n	\bar{x}	s	t	p
LSKÖ Korku/Kaygı	Kadın	340	27,88	14,87	1,374	0,170
	Erkek	162	25,89	15,85		
LSKÖ Kaçınma	Kadın	340	24,09	14,65	0,921	0,366
	Erkek	162	22,78	15,32		
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	Kadın	340	28,08	7,85	1,010	0,313
	Erkek	162	27,33	7,41		
Sosyal Geri Çekilme	Kadın	340	19,83	6,73	-0,869	0,385
	Erkek	162	20,38	6,43		
Olumlu İzlenim Bırakma	Kadın	340	22,88	7,29	2,351	0,019*
	Erkek	162	21,27	6,94		
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	Kadın	340	70,79	20,21	0,956	0,340
	Erkek	162	68,98	18,78		
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	Kadın	340	63,58	10,83	-0,914	0,361
	Erkek	162	64,54	11,50		
Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik	Kadın	340	56,75	10,76	0,729	0,466
	Erkek	162	55,96	12,27		
Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik	Kadın	340	66,53	10,31	0,944	0,345
	Erkek	162	65,62	9,69		
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	Kadın	340	186,86	28,05	0,267	0,789
	Erkek	162	186,12	30,05		

* $p < 0,05$

Tablo 5.'te araştırmadaki katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının cinsiyete göre karşılaştırma bulgularına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 5.'e göre kadın ve erkek katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanları arasında istatistik açıdan önemli farklılıklar yoktur ($p > 0,05$).

Katılımcıların cinsiyetine göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden, ölçekteki başkalarının yargıların duyarlılık ve sosyal geri çekilmeden aldıkları puanların arasında istatistik açıdan önemli farklılıklar yoktur ($p > 0,05$). Katılımcıların cinsiyetine göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğindeki olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanların arasında istatistik açıdan önemli farklılık vardır ($p < 0,05$).

Kadınların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğindeki olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanlar erkeklerden fazladır.

Katılımcıların cinsiyetine göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar arasında istatistik açıdan önemli farklılıklar yoktur ($p>0,05$).

Tablo 6 : Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırma Bulguları

	Yaş	n	\bar{x}	s	Min	Max	F	p
LSKÖ-Korku/Kaygı	18-22 yaş	149	28,54	14,55	0	71	1,121	0,340
	23-27 yaş	235	26,26	14,95	0	69		
	28-33 yaş	85	26,59	16,40	0	68		
	34 yaş ve üstü	33	30,06	16,61	0	72		
LSKÖ-Kaçınma	18-22 yaş	149	24,01	12,50	0	53	0,204	0,893
	23-27 yaş	235	23,14	15,29	0	69		
	28-33 yaş	85	24,16	16,97	0	70		
	34 yaş ve üstü	33	24,64	16,40	0	72		
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	18-22 yaş	149	27,21	7,32	9	43	0,742	0,527
	23-27 yaş	235	28,03	7,89	9	45		
	28-33 yaş	85	27,87	7,90	9	45		
	34 yaş ve üstü	33	29,24	7,73	12	45		
Sosyal Geri Çekilme	18-22 yaş	149	19,78	6,23	8	39	0,904	0,439
	23-27 yaş	235	19,73	6,75	8	40		
	28-33 yaş	85	20,72	6,66	8	40		
	34 yaş ve üstü	33	21,24	7,50	8	40		
Olumlu İzlenim Bırakma	18-22 yaş	149	22,48	6,75	8	40	0,128	0,944
	23-27 yaş	235	22,18	7,43	8	39		
	28-33 yaş	85	22,42	7,37	8	39		
	34 yaş ve üstü	33	22,91	7,54	8	40		
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	18-22 yaş	149	69,46	18,22	25	111	0,417	0,741
	23-27 yaş	235	69,93	20,26	25	123		
	28-33 yaş	85	71,01	20,64	25	123		
	34 yaş ve üstü	33	73,39	21,03	28	125		
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	18-22 yaş	149	63,64	10,45	39	91	0,266	0,850
	23-27 yaş	235	63,66	11,43	36	87		
	28-33 yaş	85	64,79	11,56	42	91		
	34 yaş ve üstü	33	64,36	9,87	36	78		
Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik	18-22 yaş	149	55,33	10,21	20	82	0,770	0,511
	23-27 yaş	235	57,06	11,75	20	82		
	28-33 yaş	85	56,76	11,73	20	80		
	34 yaş ve üstü	33	57,06	11,10	20	74		
Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik	18-22 yaş	149	65,56	10,13	42	89	0,481	0,696
	23-27 yaş	235	66,25	9,75	45	86		
	28-33 yaş	85	67,11	11,72	40	87		
	34 yaş ve üstü	33	66,94	8,25	45	83		
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	18-22 yaş	149	184,54	26,85	110	253	0,455	0,714
	23-27 yaş	235	186,96	29,15	110	253		
	28-33 yaş	85	188,66	32,09	110	253		
	34 yaş ve üstü	33	188,36	24,34	110	233		

Tablo 6.'te araştırmaya dahil edilen katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının yaşa göre karşılaştırma bulguları için yapılan ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 6.'e göre katılımcıların yaşa göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanlarının arasındaki farklılığın istatistik açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Araştırmadaki katılımcıların yaşa göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden, ölçeekteki başkalarının yargıların duyarlılık, sosyal geri çekilmeden ve olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanların arasında istatistik açıdan önemli farklılıklar yoktur ($p>0,05$).

Araştırma kapsamındaki katılımcıların yaşına göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar arasında istatistik açıdan önemli farklılıklar yoktur ($p>0,05$).

Tablo 7: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Üniversitedeki Yılına Göre Karşılaştırma Bulguları

	Yıl	n	\bar{x}	s	Min	Max	F	p
LSKÖ- Korku/Kaygı	1. yıl	73	30,85	14,29	0	71	1,856	0,117
	2. yıl	101	27,42	14,33	0	69		
	3. yıl	52	28,75	15,50	0	57		
	4. yıl	99	26,96	15,42	0	72		
	5. yıl ve üstü	177	25,36	15,70	0	72		
LSKÖ- Kaçınma	1. yıl	73	26,21	12,33	0	61	1,927	0,210
	2. yıl	101	23,74	14,48	0	69		
	3. yıl	52	28,63	16,26	0	57		
	4. yıl	99	21,40	13,36	0	63		
	5. yıl ve üstü	177	22,39	16,05	0	72		
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	1. yıl	73	27,81	7,39	9	43	0,191	0,943
	2. yıl	101	27,27	7,14	9	38		
	3. yıl	52	27,85	6,94	9	41		
	4. yıl	99	28,09	8,02	9	45		
	5. yıl ve üstü	177	28,03	8,24	9	45		
Sosyal Geri Çekilme	1. yıl	73	20,16	6,73	8	39	0,477	0,752
	2. yıl	101	19,24	6,01	8	32		
	3. yıl	52	20,58	5,70	8	32		
	4. yıl	99	20,08	6,78	8	40		
	5. yıl ve üstü	177	20,18	7,12	8	40		
Olumlu İzlenim Bırakma	1. yıl	73	22,96	6,79	8	40	0,497	0,738
	2. yıl	101	21,88	6,78	8	38		
	3. yıl	52	23,31	6,70	8	36		
	4. yıl	99	22,19	7,35	8	40		
	5. yıl ve üstü	177	22,19	7,70	8	40		
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	1. yıl	73	70,93	18,23	25	115	0,320	0,864
	2. yıl	101	68,39	18,09	25	106		
	3. yıl	52	71,73	17,37	25	102		
	4. yıl	99	70,36	20,44	25	125		
	5. yıl ve üstü	177	70,40	21,61	25	125		
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	1. yıl	73	64,36	11,08	39	91	1,095	0,358
	2. yıl	101	62,12	11,09	36	91		
	3. yıl	52	64,02	10,94	39	91		
	4. yıl	99	65,31	10,82	39	91		
	5. yıl ve üstü	177	63,88	11,16	36	87		
Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik	1. yıl	73	55,48	11,00	20	82	0,204	0,936
	2. yıl	101	56,56	10,95	20	82		
	3. yıl	52	56,21	11,15	20	77		
	4. yıl	99	56,78	10,69	20	82		
	5. yıl ve üstü	177	56,80	11,96	20	82		
Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik	1. yıl	73	66,25	11,19	43	89	1,351	0,250
	2. yıl	101	64,30	9,82	40	89		
	3. yıl	52	66,02	10,19	43	86		
	4. yıl	99	67,30	8,98	45	87		
	5. yıl ve üstü	177	66,80	10,36	41	85		
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	1. yıl	73	186,08	29,40	110	253	0,684	0,603
	2. yıl	101	182,98	27,91	110	253		
	3. yıl	52	186,25	28,70	110	253		
	4. yıl	99	189,39	26,71	110	247		
	5. yıl ve üstü	177	187,47	29,94	110	253		

Araştırma dahilindeki katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının üniversitedeki yılına göre karşılaştırma bulguları için yapılmış olan ANOVA sonuçları Tablo 7.'da verilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin üniversitedeki yılına göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanlarının arasındaki farklılığın istatistik açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Araştırmadaki katılımcıların üniversitedeki yılına göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden, ölçekteki başkalarının yargıların duyarlılık, sosyal geri çekilmeden ve olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanların arasında istatistik açıdan önemli farklılıklar yoktur ($p>0,05$).

Araştırma kapsamındaki katılımcıların üniversitedeki yılına göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar arasında istatistik açıdan önemli farklılıklar yoktur ($p>0,05$).

Tablo 8: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Devam Ettikleri Eğitim Programına Göre Karşılaştırma Bulguları

	Program	n	\bar{x}	s	Min	Max	F	p	Fark
LSKÖ- Korku/Kaygı	Yüksekokul	53	30,26	15,02	0	69	1,084	0,356	
	Lisans	205	27,24	14,49	0	72			
	Yüksek lisans	211	26,26	15,81	0	68			
	Doktora	33	28,64	15,85	0	72			
LSKÖ- Kaçınma	Yüksekokul	53	26,30	13,55	0	69	1,057	0,367	
	Lisans	205	23,92	13,68	0	57			
	Yüksek lisans	211	22,55	16,16	0	70			
	Doktora	33	25,00	15,32	0	72			
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	Yüksekokul	53	26,49	6,87	9	38	0,611	0,608	
	Lisans	205	27,95	7,61	9	45			
	Yüksek lisans	211	28,06	8,05	9	45			
	Doktora	33	27,88	7,52	9	45			
Sosyal Geri Çekilme	Yüksekokul	53	18,79	5,93	8	31	0,712	0,545	
	Lisans	205	20,08	6,25	8	40			
	Yüksek lisans	211	20,17	6,99	8	40			
	Doktora	33	20,55	7,70	8	40			
Olumlu İzlenim Bırakma	Yüksekokul	53	20,92	6,50	8	31	0,972	0,406	
	Lisans	205	22,80	6,98	8	40			
	Yüksek lisans	211	22,34	7,58	8	39			
	Doktora	33	22,03	7,30	8	40			
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	Yüksekokul	53	66,21	17,32	25	96	0,814	0,487	
	Lisans	205	70,82	18,95	25	125			
	Yüksek lisans	211	70,57	20,94	25	123			
	Doktora	33	70,45	20,73	25	125			
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	Yüksekokul	53	63,66	10,35	44	91	0,206	0,892	
	Lisans	205	64,36	11,21	36	91			
	Yüksek lisans	211	63,55	10,97	36	91			
	Doktora	33	63,52	11,96	38	87			
Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik	Yüksekokul	53	52,40	11,32	20	72	3,067	0,028*	1-3
	Lisans	205	56,34	10,79	20	82			1-4
	Yüksek lisans	211	57,55	11,30	20	82			
	Doktora	33	57,27	12,67	20	78			
Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik	Yüksekokul	53	64,89	11,53	42	89	0,354	0,786	
	Lisans	205	66,44	9,95	43	89			
	Yüksek lisans	211	66,34	9,88	40	86			
	Doktora	33	66,45	10,51	41	82			
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	Yüksekokul	53	180,94	29,79	110	242	0,777	0,507	
	Lisans	205	187,14	27,93	110	253			
	Yüksek lisans	211	187,45	28,63	110	253			
	Doktora	33	187,24	31,98	110	247			

* $p < 0,05$

Tablo 8.'de katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının devam ettikleri eğitim programına göre karşılaştırma bulguları için yapılmış olan ANOVA sonuçları gösterilmiştir.

Katılımcıların devam ettikleri eğitim programına göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanlarının arasındaki farklılığın istatistik açıdan anlamlı olmadığı gözlemlenmiştir ($p>0,05$).

Araştırma kapsamındaki katılımcıların devam ettikleri eğitim programına göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden, ölçekteki başkalarının yargıların duyarlılık, sosyal geri çekilmeden ve olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanların arasında istatistik açıdan önemli farklılıklar olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Katılımcıların devam ettikleri eğitim programına göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden, kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar arasında istatistik açıdan önemli farklılıklar yoktur ($p>0,05$). Katılımcıların devam ettikleri eğitim programına göre başkalarına yönelik mükemmeliyetçilikten aldıkları puanların arasında istatistik açıdan önemli farklılıklar vardır ($p<0,05$). Yüksekokul programına devam eden öğrencilerin başkalarına yönelik mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar lisans ve yüksek lisans programına devam edenlerden düşük bulunmuştur.

Tablo 9: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırma Bulguları

	Kardeş sayısı	n	\bar{x}	s	Min	Max	F	p
	Tek çocuk	44	25,02	15,21	0	53	0,901	0,440
	İki kardeş	225	26,91	14,83	0	69		
LSKÖ-	Üç kardeş	134	27,07	15,23	0	68		
Korku/Kaygı	Dört ve üstü	99	29,20	16,03	0	72		
	Tek çocuk	44	22,36	16,16	0	55	0,536	0,658
LSKÖ-	İki kardeş	225	23,04	14,13	0	69		
Kaçınma	Üç kardeş	134	24,78	15,33	0	70		
	Dört ve üstü	99	24,19	15,40	0	72		
	Tek çocuk	44	27,98	8,44	9	43	0,354	0,786
Başkalarının	İki kardeş	225	27,65	7,62	9	44		
Yargılarına	Üç kardeş	134	27,60	7,57	9	45		
Duyarlılık	Dört ve üstü	99	28,53	7,84	9	45		
	Tek çocuk	44	19,89	7,38	8	36	0,718	0,542
	İki kardeş	225	19,69	6,41	8	40		
Sosyal Geri	Üç kardeş	134	19,96	6,48	8	39		
Çekilme	Dört ve üstü	99	20,86	7,01	8	40		
	Tek çocuk	44	22,14	7,49	8	35	0,256	0,857
Olumlu	İki kardeş	225	22,42	7,01	8	39		
İzlenim	Üç kardeş	134	21,99	7,12	8	39		
Bırakma	Dört ve üstü	99	22,80	7,72	8	40		
	Tek çocuk	44	70,00	21,32	25	114	0,417	0,741
Sosyal	İki kardeş	225	69,76	19,13	25	121		
Onay İhtiyacı	Üç kardeş	134	69,54	19,46	25	123		
Ölçeği	Dört ve üstü	99	72,18	21,01	25	125		
	Tek çocuk	44	63,05	12,13	38	91	0,326	0,806
	İki kardeş	225	63,61	10,67	38	91		
Kendine yönelik	Üç kardeş	134	64,62	10,75	36	91		
mükemmeliyetçilik	Dört ve üstü	99	63,91	11,89	39	87		
	Tek çocuk	44	55,82	11,53	20	74	0,103	0,959
	İki kardeş	225	56,76	11,21	20	82		
Başkalarına yönelik	Üç kardeş	134	56,39	10,62	20	82		
mükemmeliyetçilik	Dört ve üstü	99	56,34	12,21	20	82		
	Tek çocuk	44	64,48	10,83	45	81	0,682	0,563
	İki kardeş	225	66,04	9,83	40	87		
Sosyal olarak algılanan	Üç kardeş	134	66,81	10,50	43	89		
mükemmeliyetçilik	Dört ve üstü	99	66,69	9,96	45	89		
	Tek çocuk	44	183,34	30,60	110	242	0,277	0,842
Çok Boyutlu	İki kardeş	225	186,40	27,98	110	253		
Mükemmeliyetçilik	Üç kardeş	134	187,82	27,96	110	253		
Ölçeği	Dört ve üstü	99	186,94	30,61	110	253		

Tablo 9.'deki katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının kardeş sayısına göre karşılaştırma bulguları için yapılmış olan ANOVA sonuçları gösterilmiştir.

Araştırmaya dahil olan katılımcıların kardeş sayısına göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanları arasında istatistik açıdan anlamlı farklılık yoktur ($p>0,05$).

Katılımcıların kardeş sayısına göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden, ölçekteki başkalarının yargıların duyarlılık, sosyal geri çekilmeden ve olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanların arasında istatistik açıdan önemli farklılıkların olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Katılımcıların kardeş sayısına göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar arasında istatistik açıdan önemli farklılıklar yoktur ($p>0,05$).

Tablo 10 : Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Gelire Göre Karşılaştırma Bulguları

	Gelir	n	\bar{x}	s	Min	Max	F	p
LSKÖ- Korku/Kaygı	Düşük	42	27,29	16,99	0	72	0,002	0,998
	Orta	391	27,22	14,53	0	72		
	Yüksek	69	27,33	17,86	0	69		
LSKÖ- Kaçınma	Düşük	42	22,29	16,74	0	72	0,233	0,793
	Orta	391	23,72	14,12	0	67		
	Yüksek	69	24,23	17,76	0	70		
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	Düşük	42	28,12	7,66	9	45	0,051	0,950
	Orta	391	27,84	7,71	9	45		
	Yüksek	69	27,64	7,83	9	45		
Sosyal Geri Çekilme	Düşük	42	20,07	7,36	8	40	0,172	0,842
	Orta	391	19,93	6,53	8	40		
	Yüksek	69	20,43	6,83	8	40		
Olumlu İzlenim Bırakma	Düşük	42	22,86	7,37	8	40	0,224	0,799
	Orta	391	22,38	7,23	8	40		
	Yüksek	69	21,93	7,09	8	39		
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	Düşük	42	71,05	20,04	25	125	0,043	0,958
	Orta	391	70,15	19,73	25	125		
	Yüksek	69	70,00	20,05	25	123		
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	Düşük	42	63,36	11,70	36	90	0,053	0,948
	Orta	391	63,94	11,13	36	91		
	Yüksek	69	63,93	10,29	39	91		
Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik	Düşük	42	56,26	12,74	20	82	0,231	0,794
	Orta	391	56,37	11,13	20	82		
	Yüksek	69	57,35	11,16	20	80		
Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik	Düşük	42	65,60	10,98	44	86	0,327	0,721
	Orta	391	66,43	10,15	40	89		
	Yüksek	69	65,52	9,47	45	85		
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	Düşük	42	185,21	31,74	110	253	0,055	0,947
	Orta	391	186,74	28,63	110	253		
	Yüksek	69	186,80	27,42	110	247		

Tablo 10.'da katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının gelire göre karşılaştırma bulguları için yapılmış olan ANOVA sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 10. incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan öğrencilerin gelirine göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının arasında istatistik açısından anlamlı fark bulunmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Gelir düşük, orta ve yüksek olanların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanları benzerdir.

Tablo 11 : Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Birlikte Yaşanan Kişilere Göre Karşılaştırma Bulguları

	Birlikte Yaşanan Kişiler	n	\bar{x}	s	Min	Max	F	p	Fark
LSKÖ-Korku/Kaygı	Tek başına	81	25,19	15,66	0	57	1,041	0,354	
	Arkadaşlar ile	102	26,89	13,87	1	71			
	Aile ile	319	27,87	15,49	0	72			
LSKÖ-Kaçınma	Tek başına	81	21,72	15,62	0	63	0,845	0,430	
	Arkadaşlar ile	102	24,25	13,45	0	61			
	Aile ile	319	23,98	15,11	0	72			
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	Tek başına	81	25,98	7,80	9	42	3,061	0,048*	1-2
	Arkadaşlar ile	102	28,64	7,14	9	43			
	Aile ile	319	28,05	7,81	9	45			
Sosyal Geri Çekilme	Tek başına	81	19,22	6,35	8	32	0,711	0,492	
	Arkadaşlar ile	102	20,30	6,27	8	39			
	Aile ile	319	20,12	6,82	8	40			
Olumlu İzlenim Bırakma	Tek başına	81	20,46	7,36	8	38	3,591	0,028*	1-2
	Arkadaşlar ile	102	23,12	6,92	8	40			
	Aile ile	319	22,60	7,21	8	40			
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	Tek başına	81	65,65	19,78	25	111	2,744	0,065	
	Arkadaşlar ile	102	72,06	18,30	25	115			
	Aile ile	319	70,76	20,09	25	125			
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	Tek başına	81	63,26	13,00	36	91	0,160	0,852	
	Arkadaşlar ile	102	64,09	11,27	39	91			
	Aile ile	319	63,99	10,45	36	91			
Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik	Tek başına	81	56,35	11,49	20	82	0,763	0,467	
	Arkadaşlar ile	102	57,72	9,51	20	82			
	Aile ile	319	56,14	11,71	20	82			
Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik	Tek başına	81	67,00	10,09	45	86	0,371	0,690	
	Arkadaşlar ile	102	66,47	9,51	45	87			
	Aile ile	319	65,97	10,33	40	89			
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	Tek başına	81	186,60	30,89	110	253	0,223	0,800	
	Arkadaşlar ile	102	188,27	26,38	110	253			
	Aile ile	319	186,09	28,87	110	253			

* $p < 0,05$

Tablo 11.'da katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Birlikte Yaşanan Kişilere göre karşılaştırma bulguları için kullanılan ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 11.'daki bulgular incelendiğinde katılımcıların birlikte yaşadığı kişilere göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanları arasında istatistik açıdan anlamlı fark yoktur ($p > 0,05$).

Katılımcıların birlikte yaşadığı kişilere göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden ve ölçekteki sosyal geri çekilmeden aldıkları puanlar arasında istatistik

açından anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Katılımcıların birlikte yaşadığı kişilere göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğindeki başkalarının yargılarına duyarlılık ve olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanlar arasındaki farklılıkların istatistik açıdan anlamlı olduğu gözlenmiştir ($p<0,05$). Tek başına yaşayanların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğindeki başkalarının yargılarına duyarlılıktan aldıkları puanlar, arkadaşları ile yaşayanlarda düşüktür. Ayrıca tek başına yaşayanların Onay İhtiyacı Ölçeğindeki olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanlar arkadaşlarıyla ve ailesiyle yaşayanlardan düşüktür.

Araştırmanın örneklemindeki öğrencilerin birlikte yaşadığı kişilere göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar arasında istatistik açıdan önemli farklılıklar yoktur ($p>0,05$).

Tablo 12: Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Aralarındaki İlişkiler

	LSKÖ-Korku/Kaygı	LSKÖ-Kaçınma	Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	Sosyal Geri Çekilme	Olumlu İzlenim Bırakma	Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik	Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik Çok Boyutlu	Mükemmeliyetçilik Ölçeği
LSKÖ-Korku/Kaygı	r 1 p N 502									
LSKÖ-Kaçınma	r 0,818 p 0,000* N 502	1								
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	r 0,315 p 0,000* N 502	0,274	1							
Sosyal Geri Çekilme	r 0,404 p 0,000* N 502	0,361	0,701	1						
Olumlu İzlenim Bırakma	r 0,412 p 0,000* N 502	0,348	0,776	0,804	1					
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	r 0,409 p 0,000* N 502	0,355	0,909	0,903	0,938	1				
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	r 0,121 p 0,007 N 502	0,163	0,389	0,264	0,259	0,335	1			
Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik	r 0,160 p 0,000* N 502	0,204	0,428	0,386	0,363	0,429	0,679	1		
Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik	r 0,071 p 0,115 N 502	0,091	0,405	0,279	0,348	0,379	0,695	0,645	1	
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	r 0,134 p 0,003 N 502	0,175	0,461	0,352	0,365	0,431	0,897	0,882	0,874	1

* $p < 0,05$

Tablo 12.'de katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının aralarındaki ilişkiler için uygulanan Pearson testi sonuçları verilmiştir.

Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanları ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden, ölçekteki başkalarının yargılarına duyarlılık, sosyal geri çekilmeden ve olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanların arasında istatistik açıdan anlamlı ve pozitif korelasyonların yer aldığı belirlenmiştir ($p < 0,05$).

Katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/kaygı ve Kaçınma puanları ile Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden ve ölçekteki kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve başkalarına yönelik mükemmeliyetçilikten aldıkları puanların arasında istatistik açıdan anlamlı ve pozitif korelasyonlar bulunmuştur. ($p<0,05$).

Araştırmadaki katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden, ölçekteki başkalarının yargıların duyarlılık, sosyal geri çekilmeden ve olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanlar ile Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar arasında istatistik açıdan anlamlı ve pozitif korelasyonlar olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 13: Katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı Puanlarını Yordayıcılığı

	Std. Olm.	Std.			F	R ²	
	B	S.H.	B	t	p	DüzR ²	
(Sabit)	9,04	4,12		2,196	0,029*	50,890	0,169
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	0,33	0,03	0,43	9,535	0,000*	0,000*	0,166
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	-0,03	0,02	-0,05	-1,138	0,255		

* $p<0,05$

Tablo 13.'de araştırmaya dahil edilen katılımcıların, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği toplam puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı puanlarını yordayıcılığının incelendiği çok değişkenli regresyon analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 13.'ye göre katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği toplam puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı puanlarını istatistik açıdan anlamlı düzeyde ve pozitif olarak yordadığı saptanmıştır ($\beta=0,43;p<0,05$). Katılımcıların Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği toplam puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı puanlarını istatistik açıdan anlamlı düzeyde yordamadığı belirlenmiştir ($\beta=-0,05;p<0,05$). Bu modelde tahminçiler Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği puanlarındaki varyasyon %16,6'sını açıklamaktadır.

Tablo 14: Katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Puanlarını Yordayıcılığı

	Std. Olm. B	Std. S.H. B	Std. B	t	p	F p	R² DüzR²
(Sabit)	2,94	4,12		0,712	0,477	36,136	0,127
Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği	0,26	0,03	0,34	7,403	0,000*	0,000*	0,123
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	0,02	0,02	0,03	0,579	0,563		

* $p < 0,05$

Tablo 14’te katılımcıların, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği toplam puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma puanlarını yordayıcılığının incelendiği çok değişkenli regresyon analizi sonuçları gösterilmiştir.

Katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği toplam puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma puanlarını istatistik açıdan anlamlı düzeyde ve pozitif olarak yordadığı saptanmıştır ($\beta=0,34;p<0,05$). Katılımcıların Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği toplam puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma puanlarını istatistik açıdan anlamlı düzeyde yordamadığı belirlenmiştir ($\beta=0,03;p<0,05$). Modelin açıkladığı varyans %12,3 bulunmuştur.

Tablo 15: Katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı Puanlarını Yordayıcılığı

	Std. Olm.	Std.		F	R ²		
	B	S.H. B	t	p	DüzR ²		
(Sabit)	11,30	4,24	2,664	0,008*			
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	-0,11	0,13	-0,05	-0,789	0,431	20,332	0,198
Sosyal Geri Çekilme	0,44	0,16	0,19	2,744	0,006*	0,000*	0,188
Olumlu İzlenim Bırakma	0,67	0,17	0,32	3,986	0,000*		
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	0,14	0,09	0,10	1,617	0,107		
Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik	0,04	0,08	0,03	0,462	0,644		
Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik	-0,24	0,09	-0,16	-2,648	0,008*		

* $p < 0,05$

Tablo 15.'te katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt boyut puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı puanlarını yordayıcılığı incelenmiştir.

Tablo 15.'te verilen çok değişkenli regresyon sonuçlarına göre katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğindeki Sosyal Geri Çekilme ($\beta=0,19$; $p < 0,05$) ve Olumlu İzlenim Bırakma ($\beta=0,32$; $p < 0,05$) puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı puanlarını istatistik açıdan anlamlı ve pozitif yordadığı belirlenmiştir.

Katılımcıların Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğindeki Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı puanlarını istatistik açıdan anlamlı ve negatif yordamaktadır ($\beta=-0,16$; $p < 0,05$).

Tablo 16: Katılımcıları Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Puanlarını Yordayıcılığı

	Std. Olm. B	Std. S.H. B	Std. B	t	p	F p	R ² DüzR ²
(Sabit)	5,95	4,25		1,402	0,162		
Başkalarının Yargılarına Duyarlılık	-0,13	0,14	-0,07	-0,973	0,331	15,544	0,159
Sosyal Geri Çekilme	0,44	0,16	0,20	2,733	0,007*	0,000*	0,148
Olumlu İzlenim Bırakma	0,48	0,17	0,23	2,860	0,004*		
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	0,18	0,09	0,13	2,057	0,040*		
Başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik	0,12	0,08	0,09	1,466	0,143		
Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik	-0,25	0,09	-0,17	-2,702	0,007*		

* $p < 0,05$

Tablo 16.'te katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt boyut puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma puanlarını yordayıcılığı incelenmiştir.

Tablo 16.'te verilen çok değişkenli regresyon sonuçlarına göre katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğindeki Sosyal Geri Çekilme ($\beta=0,20$; $p < 0,05$) ve Olumlu İzlenim Bırakma ($\beta=0,23$; $p < 0,05$) puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma puanlarını istatistik açıdan anlamlı ve pozitif yordadığı belirlenmiştir.

Katılımcıların Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğindeki Kendine yönelik mükemmeliyetçilik Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma puanlarını istatistik açıdan anlamlı ve pozitif ($\beta=0,13$; $p < 0,05$), sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma puanlarını istatistik açıdan anlamlı ve negatif yordamaktadır ($\beta=-0,17$; $p < 0,05$).

BÖLÜM V

Tartışma

Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmanın bulgularına göre mevcut kurumsal literatür desteği ile tartışılmasına ve değerlendirilmesine yer verilmiştir.

Araştırmanın ilk bulgusunda katılımcıların cinsiyetlere göre sosyal kaygı ölçeği genelinden aldıkları puanlar arasında fark olmadığı gözlemlenmiştir. Sosyal kaygının cinsiyete göre değişmediği düşünülmektedir. Bu çalışmaya benzer şekilde Caballo vd. (2014), tarafında 18 ülkede yapılan kadınlar ve erkekler arasındaki sosyal kaygı farklılıklarının incelendiği çalışmada erkek ve kadınların sosyal kaygı düzeylerinin arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Baltacı'nın(2010), üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada sosyal kaygının cinsiyete göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir. Çetinkaya & Honça (2017), tarafından yapılan üniversite öğrencilerindeki sosyal kaygı düzeylerinin cinsiyetlerine göre fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

Yapılan araştırmanın bir başka bulgusu katılımcıların cinsiyetlere göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden, ölçekteki başkalarının yargılarına duyarlılık ve sosyal geri çekilmeden aldıkları puanların arasında fark olmadığı gözlemlenmiştir. Fakat Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğindeki olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanların arasında fark olduğu tespit edilmiştir. Kadınların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğindeki olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanlar erkeklerden daha fazladır. Bu sonuç kadınların sosyal onay ihtiyacının erkeklerden daha fazla olduğunu düşündürmektedir. Bu çalışmaya benzer şekilde Tokmak ve diğerlerinin (2013) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada onaylanmama kaygısının cinsiyetlere göre fark gösterdiğini gözlemlenmişlerdir. Kadınların erkeklere göre onaylanmama ve olumlu izlenim bırakma kaygısının daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Bu araştırmadan farklı olarak Şavur'un (2020) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmasında sosyal onay ihtiyacının cinsiyetler arasında anlamlı bir fark göstermediği belirlenmiştir.

Bu araştırmada katılımcıların cinsiyetlere göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar arasında fark olmadığı gözlemlenmiştir.

Mükemmeliyetçiliğin cinsiyetlere göre değişmediği düşünülmektedir. Bu çalışmaya benzer olarak Bayram'ın (2019) ergenler ile yapmış olduğu çalışmasında mükemmeliyetçiliğin cinsiyetler arasında anlamlı bir fark göstermediği gözlemlenmiştir. Sherry ve diğerlerinin (2014) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada cinsiyetlere göre mükemmeliyetçiliğin arasında bir fark olmadığı belirlenmiştir.

Yapılan çalışmada Sosyal Kaygı Ölçeği genelinden alınan puanların yaşlarına göre fark göstermediği gözlemlenmiştir. Bu araştırmaya benzer olarak Tunç (2015) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada yaş değişkenlerinin sosyal kaygı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Bu çalışmadan farklı olarak Fırıncı (2021) tarafından genç yetişkinler ile yapılan çalışmada sosyal kaygı puanlarının yaşa göre anlamlı bir fark gösterdiği ortaya çıkmıştır. Yaşları küçük olan katılımcıların yaşları büyük olan katılımcılardan sosyal kaygı düzeyinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Yapılan çalışmada katılımcıların yaşlarına göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden, ölçekteki başkalarının yargılarına duyarlılık, sosyal geri çekilmeden ve olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanların arasında fark olmadığı gözlemlenmiştir. Sosyal onay ihtiyacının yaşa göre değişmediği düşünülmektedir. Bu çalışma ile benzer olarak Uslu ve diğerlerinin (2019) öğretmenler ile yaptığı çalışmada sosyal onay ihtiyacının yaş değişkeni ile anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Karakurt'un (2021) sosyal onay ihtiyacının aracı rolünü incelemiş olduğu çalışmasında sosyal kaygının yaş değişkenlerine göre fark göstermediğini gözlemlemiştir.

Bu araştırma kapsamındaki katılımcıların yaşlarına göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar arasında fark olmadığı gözlemlenmiştir. Mükemmeliyetçiliğin yaşa göre değişmediği düşünülmektedir. Benzer şekilde Yapar'ın (2008), üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmasında yaşa göre mükemmeliyetçilik düzeylerinin anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmadan farklı olarak Stoeber ve Stoeber'in (2009) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada yaş arttıkça mükemmeliyetçiliğin de arttığını belirlemiştir.

Bu çalışmada öğrencilerin üniversitedeki yıllarına göre Sosyal Kaygı Ölçeği genelinden alınan puanların fark göstermediği gözlemlenmiştir. Sosyal kaygının öğrencilerin üniversitedeki yıllarına göre değişmediği düşünülmektedir. Yapılan çalışmaya benzer şekilde Bilgiz'in (2018) yapmış olduğu araştırmada üniversite öğrencilerinin bulunduğu yıl ve sınıflara göre sosyal kaygının değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan araştırmadaki katılımcıların üniversitedeki yıllarına göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden, ölçekteki başkalarının yargıların duyarlılık, sosyal geri çekilmeden ve olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanların arasında fark olmadığı gözlemlenmiştir. Yapılan bu çalışma ile alan yazında yapılan çalışmalar farklılık göstermektedir. Karaşar ve Öğülmüş'ün (2016) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmada sosyal onay ihtiyacının sınıflara göre değiştiğini gözlemlemiştir. Sincar'ın (2021) üniversite öğrencileri ile ilgili yaptığı çalışmada sosyal onay ihtiyacın sınıf ve yıllara göre fark olduğu gözlemlenmiştir.

Yapılan çalışmada katılımcıların üniversitedeki yıllarına göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir. Üniversitedeki öğrencilerin sınıflara göre mükemmeliyetçilik düzeylerinin değişmediği düşünülmektedir. Bu çalışmaya benzer olarak Alim (2018) tarafından yapılan araştırmada mükemmeliyetçilik düzeylerinin sınıflara göre anlamlı bir fark göstermediğini gözlemlemiştir. Hajıyeva (2022) üniversite öğrencilerinde yapılan çalışmalarda sınıflara göre mükemmeliyetçilik düzeylerinin değişmediği sonucuna ulaşmıştır.

Yapılan araştırmada katılımcıların devam ettikleri eğitim programına göre sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacı puanlarının arasında anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir. Sosyal kaygı ve sosyal onay ihtiyacının eğitim programlarına göre değişmediği düşünülmektedir. Bu çalışma ize benzer olarak Toluç'un (2020) yapmış olduğu çalışmada lisans, yüksek lisans ve ön lisans öğrencilerinin Sosyal Kaygı Ölçeği genelinden anladıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığını gözlemlemiştir. Bu çalışma bulgundan farklı olarak Gökkaya ve diğerlerinin (2020) yapmış olduğu araştırmada doktora öğrencilerinin yüksek lisans ve lisans öğrencilerine göre sosyal onay ihtiyacının daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

Bu çalışmada katılımcıların devam ettikleri eğitim programına göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden, kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar arasında fark olmadığı gözlemlenmiştir. Fakat katılımcıların devam ettikleri eğitim programına göre başkalarına yönelik mükemmeliyetçilikten aldıkları puanların arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Doktora ve yüksek lisans öğrencilerinin başkalarına yönelik mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar yüksekokul üniversite öğrencilerinden daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgu yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin mükemmeliyetçilik algılarının yüksekokul üniversite öğrencilerine göre daha yüksek olduğunu bize göstermektedir. Bu çalışmadan farklı olarak Erol'un (2009) yapmış olduğu araştırmada lisans, yüksek lisans ve yüksekokul öğrencilerinde başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik puanları arasında anlamlı bir fark olmadığını gözlemlemiştir.

Yapılan araştırmanın bir başka bulgusuna göre kardeş sayısının sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kardeş sayısının sosyal onay ihtiyacı, sosyal kaygı ve mükemmeliyetçilik düzeylerini etkilemediği düşünülmektedir. Bulunan bulgular ile alan yazıları sonuçları uyumaktadır. Akgün ve arkadaşlarının (2007) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada kardeş sayısının sosyal kaygını üzerinde bir etkisi olmadığı gözlemlenmiştir. Bozdemir'in (2011) ergenler ile yapmış olduğu araştırmada kardeş sayısının mükemmeliyetçilik düzeylerini etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Uslu ve diğerlerinin (2019) öğretmen adayları ile yapmış olduğu araştırmada sosyal onay ihtiyacının kardeş sayısı açısından anlamlı bir fark göstermediği bulunmuştur.

Araştırmada öğrencilerin aile gelir düzeyine göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, puanlarının arasında anlamlı fark bulunmadığı gözlemlenmiştir. Sosyal kaygının aile gelir düzeyine göre değişmediği düşünülmektedir. Bu çalışmaya benzer olarak Sübaşı'nın (2010) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmada gelir düzeyinin sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişkisi bulunamamıştır. Küçük (2016) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada sosyal kaygının bireylerin aile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu çalışmadan farklı olarak Cheng ve diğerleri (2014) tarafından yapılan çalışmada aile gelir düzeyi düştükçe sosyal kaygının da arttığı belirlenmiştir.

Yapılan çalışmada öğrencilerin aile gelir düzeyine göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği puanlarının arasında anlamlı fark bulunmadığı saptanmıştır. Sosyal onay ihtiyacının gelir düzeyine göre değişmediği düşünülmektedir. Alan yazılarında yapılan çalışmalar ile bu çalışmanın sonucu benzerlik göstermektedir. Ergül'ün (2019) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada gelir düzeyinin sosyal onay ihtiyacı açısından anlamlı bir fark göstermediğini gözlemlemiştir. Yahşi'nin (2018) lise öğrenciler ile yaptığı araştırmada aile gelir düzeylerinin sosyal onay ihtiyacı açısından anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmada öğrencilerin aile gelir düzeyine göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puanlarının arasında anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır. Bu araştırma ile bezer olarak Azızoğlu'nun (2020) yaptığı çalışmada gelir düzeyi ve mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir farkın olmadığı gözlemlenmiştir. Cesur (2017) tarafından çalışan yetişkinler ile yapılan araştırmada gelir düzeylerinin mükemmeliyetçilik puanlaması açısından anlamlı bir farkın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmadan farklı olarak Mofield & Peters (2015) yaptığı çalışmada gelir düzeyinin mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğunu gözlemlemiştir.

Çalışmada katılımcıların birlikte yaşadığı kişilere göre sosyal kaygı puanlarının arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Sosyal kaygının yaşanan kişilere göre değişmediği düşünülmektedir. Bu bulgudan farklı olarak Çiftçi'nin (2019) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmada yurtda kalan öğrencilerin evde kalan öğrencilere göre sosyal kaygılarının daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Yapılan araştırmanın bir başka bulgusu birlikte yaşadığı kişilere göre Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden ve ölçekteki sosyal geri çekilmeden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Fakat başkalarının yargılarına duyarlılık ve olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir. Arkadaşları ile yaşayan öğrencilerin, tek başına yaşayan öğrencilerine göre sosyal onay ihtiyacının başkalarının yargılarına duyarlılıktan aldıkları puanlar daha yüksektir. Arkadaşları ve ailesiyle yaşayan öğrencilerin, tek başına yaşayan öğrencilere göre sosyal onay ihtiyacının olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanlar daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu çalışmaya benzer olarak Karaşar (2014), tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada sosyal onay ihtiyacına sahip olan bireylerin yargılanmaktan ve

olumsuz değerlendirilmekten korktuklarını birlikte yaşadıkları ve genellikle etrafındaki kişilere karşı olumlu bir izlenim bırakmaya çalıştıklarını gözlemlemiştir.

Yapılan çalışmada öğrencilerin birlikte yaşadığı kişilere göre mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğrencilerin yaşadığı kişilere göre mükemmeliyetçiliğin değişmediği düşünülmektedir. Bu araştırmadan farklı olarak Erol'un (2019) yapmış olduğu çalışmada tek başına yaşayan üniversite öğrencilerinin genel mükemmeliyetçilik puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Bu araştırmada katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanları ile Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden, ölçekteki başkalarının yargılarına duyarlılık, sosyal geri çekilmeden ve olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanları arasında anlamlı ve pozitif ilişki olduğu belirlenmiştir. Bulgu sonucunda sosyal kaygı ile sosyal onay ihtiyacının ilişkili olduğu bulunmuştur. Sosyal kaygı düzeyi arttıkça sosyal onay ihtiyacının da artmış olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmanın bulgusu ile tutarlı olarak Karaşar ve Öğülmüş'ün (2016) yapmış olduğu çalışmada sosyal kaygı ile sosyal onay ihtiyacının alt boyutlarının anlamlı ve pozitif ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Çalışmanın bir başka bulgusu ise katılımcıların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanları ile Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden ve ölçekteki kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve başkalarına yönelik mükemmeliyetçilikten aldıkları puanların arasında anlamlı ve pozitif ilişki bulunmuştur. Bu bulgu sonucunda sosyal kaygı ile mükemmeliyetçiliğin ilişkili olduğu belirlenmiştir. Sosyal kaygı arttıkça mükemmeliyetçiliğin de arttığı gözlemlenmiştir. Bu araştırmanın bulgusu ile tutarlı olarak Gökkaya'nın(2016) üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu araştırmada sosyal kaygı ile genel mükemmeliyetçilik tutumu arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmuştur.

Araştırmanın bir başka bulgusuna göre katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden aldıkları puanlar ile Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden aldıkları puanların arasında anlamlı ve pozitif ilişki olduğu görülmüştür. Bu bulgu sonucunda sosyal onay ihtiyacı ile mükemmeliyetçiliğin anlamlı ve pozitif ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Sosyal onay ihtiyacı arttıkça mükemmeliyetçiliğin de artmış olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın sonucu ile tutarlı olarak Karaşar ve Öğülmüş (2016) tarafından yapılan çalışma sonucunda sosyal onay ihtiyacı ile

kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişkisi bulunmuştur.

Çalışmanın dikkat çekici bulgularından biri ise katılımcıların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği toplam puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği toplam puanları ile anlamlı düzeyde ve pozitif yönde yordayıcısı olduğudur. Bu bulgu doğrultusunda sosyal onay ihtiyacının sosyal kaygıyı etkilediği söylenebilir. Alan yazında yapılan çalışmalarla bu araştırmanın sonucu uyuşmaktadır. Karaşar ve Öğülmüş'ün (2016) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada sosyal onay ihtiyacının sosyal kaygıyı yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Erözkan'ın (2011), üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada sosyal kaygının onaylama ihtiyacı açısından önemli bir yordayan olduğu bulunmuştur. Ceylan (2011), üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu araştırmasında, onay arayıcılığının sosyal kaygının yordayıcısı olduğunu gözlemlemiştir.

Yapılan çalışmada Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğinin alt boyutu olan Sosyal Geri Çekilme ve Olumlu İzlenim Bırakma puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanlarını anlamlı ve pozitif yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Bulgu doğrultusunda sosyal onay ihtiyacı olan üniversite öğrencilerinde sosyal geri çekilme yaşadıklarında ve olumlu izlenim bırakmaya çaba gösterdiklerinde sosyal kaygı yaşadıkları söylenebilir. Bu araştırma bulgusuna benzer olarak Owen (1987) tarafından yapılan çalışmada sosyal onay ihtiyacı olan bireylerde sosyal geri çekilme sebebi ile yeterince onay alamadıkları için sosyal kaygı yaşadıklarını gözlemlemiştir. Chiba ve diğerleri (2009) tarafından yapılan çalışmada sosyal onay ihtiyacı olan kişilerde, olumlu izlenim bırakmaya önem verdikleri ve bu yüzden sosyal kaygı yaşadıkları gözlemlenmiştir.

Bu çalışmada katılımcıların Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği toplam puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanlarının yordayıcısı olmadığı belirlenmiştir. Bu çalışmada mükemmeliyetçiliğin sosyal kaygıyı etkilemediği sonucuna varılmıştır. Bu çalışmadan farklı olarak Hamarta (2009) tarafından ergenler ile yapılan çalışmada sosyal kaygının mükemmeliyetçiliği yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Villiers (2009) yapmış olduğu çalışmada ise yüksek düzeyde sosyal kaygının mükemmeliyetçiliği yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Silgado ve diğerlerinin (2010), yaptığı çalışmada mükemmeliyetçiliğin sosyal kaygının yordayıcısı olduğu gözlemlenmiştir.

Yapılan araştırmada katılımcıların Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin alt boyutu olan Sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilikten aldıkları puanların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanlarını anlamlı ve negatif yordadığı belirlenmiştir. Bu bulgu sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçiliğın, sosyal kaygının korku/kaygı ve kaçınma alt boyutlarını olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Alan yazısında bu konu ile ilgili kısıtlı çalışma olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak Azızoğlu (2020), tarafından yapılan araştırmada sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçiliğın sosyal kaygı puanlarını anlamlı ve pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın dikkat çekici bir diğeri bulgusu ise katılımcıların Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin alt boyutu olan Kendine yönelik mükemmeliyetçilikten aldıkları puanların Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeğinin alt boyutu olan Kaçınma puanlarını anlamlı ve pozitif yordadığı belirlenmiştir. Bu bulgu mükemmeliyetçi bireyin kendini aşırı eleştirmesi, kendine yönelik ulaşılmaz hedefler koyması ve bunun sonucunda kendilerini suçlamaları ve hatalı görmeleri sosyal ortamda kaçınma yaşadıklarını düşündürmektedir. Bu çalışma ile benzer olarak Levinson ve diğeri (2015), tarafında yapılan araştırmada kendine yönelik mükemmeliyetçiliğın(kendilerini suçlayan ve aşırı eleştiren) sosyal kaygının yordayıcısı olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Yapılan çalışma ile üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre sosyal kaygı, mükemmeliyetçilik ve Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğinin alt boyutu olan başkalarının yargılarına duyarlılık ve sosyal geri çekilmeden aldıkları puanları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fakat Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğinin alt boyutu olan olumlu izlenim bırakma puanlarının cinsiyetlere göre farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Kadınların Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğinin alt boyutu olan olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanların erkeklerin almış olduğu olumlu izlenim bırakma puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunun sonucunda kadınların erkeklere göre daha fazla olumlu izlenim bırakma kaygısının olduğu düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada katılımcıların yaşlarına, üniversite yıllarına, kardeş sayılarına ve aile gelir düzeylerine göre sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik puanları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin devam ettikleri eğitim programına göre Sosyal Kaygı Ölçeği genelinden, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği genelinden ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt boyutu olan kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik puanları arasında fark olmadığı belirlenmiştir. Fakat devam ettikleri eğitim programına göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin alt boyutu olan başkalarına yönelik mükemmeliyetçilikten aldıkları puanların arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doktora ve yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik puanlarının yüksekokul programına devam eden öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmanın bir başka sonucunda ise öğrencilerin yaşadıkları kişilere göre Sosyal Kaygı Ölçeği genelinden, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genelinden ve Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği alt boyutu olan sosyal geri çekilmeden aldıkları puanlar arasında fark olmadığı belirlenmiştir. Fakat Sosyal Onay İhtiyacının alt boyutu olan başkalarının yargılarına duyarlılık ve olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanları arasında fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Arkadaşları ile yaşayan öğrencilerin, tek başına yaşayan öğrencilere göre sosyal onay ihtiyacının başkalarının yargılarına duyarlılıktan aldıkları puanlar daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Arkadaşları ve ailesiyle yaşayan öğrencilerin, tek başına yaşayan öğrencilere göre sosyal onay ihtiyacının olumlu izlenim bırakmadan aldıkları puanlar daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Bu çalışmada sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ile mükemmeliyetçilik puanları arasında anlamlı ve pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu sonucunda sosyal kaygı arttığında, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçiliğin de arttığıdır. Ayrıca sosyal onay ihtiyacı arttığında mükemmeliyetçiliğin de arttığı belirlenmiştir.

Çalışmanın bir başka sonucu ise sosyal onay ihtiyacının sosyal kaygının yordayıcısı olduğudur. Sosyal onay ihtiyacının sosyal kaygıyı etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeğindeki Sosyal Geri Çekilme ve Olumlu İzlenim Bırakma puanlarının Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Korku/Kaygı ve Kaçınma puanlarını anlamlı ve pozitif yordadığı belirlenmiştir. Bu bulgu sonucunda sosyal geri çekilme yaşayan ve olumlu izlenim bırakmaya özen gösteren üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı yaşadıkları söylenebilir.

Yapılan araştırma ile mükemmeliyetçilik puanı sosyal kaygıyı puanını yordamazken mükemmeliyetçiliğin alt boyutu olan sosyal olarak algılanan mükemmeliyetçilik sosyal kaygı puanlarını anlamlı ve negatif yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeğinin alt boyutu olan kendine yönelik mükemmeliyetçilik Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeğinin alt boyutu olan kaçınma puanlarını anlamlı ve pozitif yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu sonucunda kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin sosyal kaçınmayı etkilediği söylenebilir.

Öneriler

Araştırmacılara Öneriler

Bu araştırmanın örneklemini üniversitede eğitim görmekte olan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Bu araştırmanın farklı öğretim kademelerinde yapılması önerilmektedir.

Sosyal kaygının, sosyal onay ihtiyacının ve mükemmeliyetçiliğin depresyon, anksiyete, intihar, akademik başarı gibi değişkenler ile ilişkisi bulunmaktadır. Bu değişkenleri de ele alarak üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik düzeyleri incelenebilir.

İlerde yapılacak araştırmalarda sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin kültürel farklılıkları da ele alınabilir.

Yapılacak araştırmalarda sosyal kaygının, sosyal onay ihtiyacının ve mükemmeliyetçiliğın oluşumunda ve gelişiminde aile faktörünün etkisi de ele alınabilir.

Çalışmanın farklı sosyo-demografik bilgiler ile incelemesinin çözümler hakkında daha geniş bir görüş sunacağını göz önünde bulundurarak, sorunları anlamamıza yardımcı olması için kişisel bilgi formuna farklı sorular eklenebilir.

Alan yazında sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar kısıtlıdır bu konu üzerine daha çok araştırma yapılması alan yazısına katkı sağlayacaktır.

Klinisyenlere Öneriler

Araştırmada sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sosyal kaygı arttıkça sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin arttığı gözlemlenmiştir. Ayrıca sosyal onay ihtiyacı arttıkça mükemmeliyetçiliğın de arttığı belirlenmiştir. Bu bağlamda psikologlar tarafından bireylere sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik üzerine klinik destek verilmesi önerilebilir.

Yapılan çalışmada kadınların sosyal onay ihtiyacındaki olumlu izlenim bırakma düzeyleri erkeklere göre daha yüksek çıkmıştır. Kadınlar için verilebilecek eğitim ve psikolojik yardım programları ile başkalarına karşı olumlu izlenim bırakma düzeylerini azaltmaya yönelik destek sağlanmasının kadınların sosyal ortamlarda kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlayacaktır.

Sosyal kaygılı kişilerde grup terapisi etkili bir yaklaşım olarak görülmektedir. Bireyler bu yöntemle yalnız olmadıklarının farkındalığına sahip olurlar. Uygun koşullar sağlanarak psikologların bu yöntemin uygulanması önerilebilir.

Yapılan araştırmada mükemmeliyetçi bireylerin kendileri için ulaşılmaz hedefler koymaları, kendilerini sürekli eleştirmeleri ve bunun sonucunda kendisini suçlu hissetmesi bireyi sosyal ortamdaki kaçınma davranışı sergilemesine neden olduğu gözlemlenmiştir. Bireyin bu durumları fark edebilmesi için psikologların bilinçli farkındalık eğitimleri vermesi önerilebilir.

Sosyal onay ihtiyacı yaşayan bireylerde olumlu izlenim bırakma ve sosyal geri çekilme davranışları sosyal kaygı yaşamalarına neden olmaktadır. Psikologların

sosyal kaygılı bireyler ile çalışırken sosyal geri çekilme ve olumlu izlenim bırakma kaygısı üzerinde durmaları önerilebilir.

Devlete Yönelik Öneriler

Sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik konularında farkındalık yaratmak için alanında uzman kişiler tarafından bilgilendirici seminerler ve konferanslar düzenlenmesi önerilebilir.

Kaynakça

- Abdullahi, A. (2019). The Association of Rumination and Perfectionism to Social Anxiety, *Psychiatry*, 82:4, 345-353,
<https://doi.org/10.1080/00332747.2019.1608783>
- Adare, A. A., Zhang, Y., Hu, Y. & , Z. W. (2021). Relationship between parental marital conflict and social anxiety symptoms of chinese college students: mediation effect of attachment. *Frontiers In Psychology*, (12).
- Adler, A. (2009). *Bireysel psikoloji*. Say Yayınları.
- Akgün, A., Gönen, S. & Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 283-299.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6134/82271>
- Aladağ, M. (2009). Evaluation of the peer helping program conducted for university adjustment . *Turkish Psychological Counseling And Guidance Journal*, 4(31), 12-22. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21451/229656>
- Albano, A. M., DiBartolo, P. M., Heimberg, R. G., & Barlow, D. H. (1995). Children and adolescents: Assessment and treatment. In R. G. Heimberg, M. R. Liebowitz, D. A. Hope, & F. R. Schneier (Eds.), *Social phobia: Diagnosis, assessment and treatment* (pp. 387–425). New York: Guilford Press.
- Alim, E. (2018). *Ergenlerde mükemmeliyetçilik, öznel iyi oluş ve depresyon arasındaki ilişkilerin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Allen J. L., Rapee, R. M. & Sandberg, S. (2008). Severe life events and chronic adversities as antecedents to anxiety in children: a matched control study. *Journal Of Abnormal Child Psychology*, 36(7), 1047-1056.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10802-008-9240-x>
- Ameringen, M. V., Mancini, C. & Farvolden, P. (2003). The impact of anxiety disorders on educational achievement. *Journal Of Anxiety Disorder*, 17(5), 561-571.

- Antony, M. M. ve Swinson, R. P. (2009). *When perfect isn't good enough: strategies for coping with perfectionism*. Oakland, Ca: New Harbinger Publications.
- Aronson, E., Wilson, T. & Akert, R. (2012). *Sosyal psikoloji*. Kaknüs Yayınları.
- Ateş, B. & Gençdoğan, B. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal fobi ile başa çıkma davranışlarında çözüm odaklı grupla psikolojik danışmanın etkisinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 188-203. <https://doi.org/10.17679/inuefd.306513>
- Ayan A. & Ünsar, A. S. (2015). Olumsuz değerlendirilmekten korkma düzeylerinin belirlenmesi: bir devlet üniversitesi öğrencileri üzerine araştırma. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(5), 263-277. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mjss/issue/40500/485214>
- Azızoğlu, C. (2020). *Mükemmeliyetçilik ve stresle başa çıkma yaklaşımlarının sosyal kaygı üzerindeki etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Bacanlı, H. (1999). *Sosyal Beceri Eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Baltacı, Ö. (2010). *Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, sosyal destek ve problem çözme yaklaşımları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No.264395) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Baltacı, H. Ş., Küçüker, D., Karataş, U. Y., Özkılıç, İ. & Özdemir, H. A. (2021). Psikolojik danışma merkezine başvuran üniversite öğrencilerinin depresyon, sosyal kaygı, durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(Sayı Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 4718 - 4745. <https://doi.org/10.26466/opus.904430>
- Bardakçı, S. & Arslan, A. (2021). Üniversite öğrencilerinin dijital bağımlılıklarının sosyal kaygı düzeyleri üzerindeki etkisinin incelenmesi.. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 899-922.. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.710703>.
- Bayram, S. B. (2019). Ergenlerin mükemmeliyetçilik özellikleri ve akademik alanda arzuların ertelenmesi ile akademik stres arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya. Gökalp Eğitim Fakültesi*

Dergisi , 1 (35), 41-55

<https://dergipark.org.tr/pub/zgefd/issue/48487/562711>

Bayramkaya, E., Toros, F., & Özge, C. (2005). Ergenlerde sosyal fobi ile depresyon, öz kavram ve sigara alışkanlığı arasındaki ilişki. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 15(4), 165-173.

Baytemir, K., Karaşar, B., & Ögülmüş, S. (2017). Ebeveyne Bağlanma ve Sosyal Onay İhtiyacının Kişilerarası Yeterliği Yordayıcılığı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 949-960.

<https://doi.org/10.17860/mersinefd.305546>.

Beck, A.T., Emery, G. & Greenberg, R. L. (2011). *Anxiety Disorders and Phobias: A Cognitive Perspective Basic Books*. Litera Yayıncılık

Beck, A.T., Emery, G. & Greenberg, R. L. (1985). *Anxiety Disorders and Phobias: A Cognitive Perspective*, Basic Books.

Bekman, M. (2022). Halkla İlişkiler Uygulamalarında Nicel Araştırma Yöntemi: İlişkisel Tarama Modeli. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 6(16), 238-258.

Bernstein, D. A. (2011). *Essentials of psychology*. Wadsworth: Cengage Learning.

Biggs, B. K., Vernberg, E. M., & Wu, Y. P. (2012). Social anxiety and adolescents' friendships: The role of social withdrawal. *The Journal of Early Adolescence*, 32(6), 802–823. <https://doi.org/10.1177/0272431611426145>

Bilgiz, Ş. (2018). *Toplumsal cinsiyet algısı ve bilişsel çarpıtmaların sosyal kaygı üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniveristesi.

Bilgiz-Öztürk, Ş. & Ay, İ. (2020). Toplumsal cinsiyet algısı ve bilişsel çarpıtmaların sosyal kaygı üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (2), 234-241.

Binbay, Z. & , Koyuncu, A. (2012). Sosyal anksiyete bozukluğu ve duygudurum bozukluğu eştanısı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 1-13
<https://doi.org/10.5455/cap.20120401>

- Blackler, K. (2011). *The effect of adaptive perfectionism, maladaptive perfectionism, and feedback on procrastination behaviour* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Queen's University.
- Boone, L., Soenens, B., Braet, C. & Goossens, L. (2010). An empirical typology of perfectionism in early-to-mid adolescents and its relation with eating disorder symptoms. *Behaviour Research And Therapy*, 48(7), 686-691.
- Borynack, Z. A. (2003). *Contextual influences in the relationship of perfectionism and anxiety: a multidimensional perspective* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Oklahoma Üniversitesi.
- Bozdemir, E., (2011). *Ergenlerin mükemmeliyetçilikleri ile mizah duyguları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Budak, S. (2005). *Psikoloji sözlüğü*. Bilim Ve Sanat Yayınları.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. Kaknüs Yayıncılık.
- Burns, D. D. (1980). The perfectionists script for self-defeat. *Psychology Today*, 14, 34-52.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). Örneklem yöntemleri.
- Caballo, V. E., Salazar, I. C., Iurrtia, M. J. & Arias, B. (2014). Differences in social anxiety between men and women across 18 countries. *Personality And Individual Differences*, 64, 35–40.
- Canlı, D., & Karaşar, B. (2020). Predictors of major depressive disorder: need for social approval and self-esteem. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 21 (1). [doi: 10.5455/apd.97683](https://doi.org/10.5455/apd.97683).
- Cervone, D. & Pervin, L.A. (2016). *Kişilik Kuramları*. Nobel Yayınları.
- Cesur, C. (2017). *Bir grup çalışan yetişkinde kaygı düzeyi, mükemmeliyetçilik ve öfke arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Işık Üniversitesi.

- Ceylan, H. (2011). *Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerinin yordanması* (Tez No. 302823) [Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Cheng, G., Zhang, D. & Ding, F. (2014). Self-Esteem And Fear Of Negative Evaluation As Mediators Between Family Socioeconomic Status And Social Anxiety İn Chinese Emerging Adults. *International Journal of Social Psychiatry*. 1-8, [doi: 10.1177/0020764014565405](https://doi.org/10.1177/0020764014565405).
- Chiba, T., Iketani, S., Han, K. & Ono, A. (2009). A comprehensive model of anxiety in gift giving. *International Review Of Business Research Papers*. 5(4), 322-334.
- Chiu, K., Clark, D. M. & Leigh, E. (2021). Prospective associations between peer functioning and social anxiety in adolescents: A systematic review and meta-analysis. *Journal of affective disorders*, 279, 650-661.
- Christensen, L.B., Johnson, R.B., & Turner, L.A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz*. Anı Yayıncılık
- Clark, D. M., & Wells, A. (1995). *A Cognitive Model of Social Phobia*. In R. G. Heimberg, M. R. Liebowitz, D. A. Hope, F. R. Schneier, R. G. Heimberg, M. R. Liebowitz, D. A. Hope, & F. R. Schneier (Eds.), *Social Phobia: Diagnosis, Assessment, and Treatment* Guilford Press.
- Coplan, R. J., & Rubin, K. H. (2010). Social withdrawal and shyness in childhood: History, theories, definitions, and assessments. In K. H. Rubin & R. J. Coplan (Eds.), *The development of shyness and social withdrawal* (pp. 3–20). The Guilford Press. <https://psycnet.apa.org/record/2010-13171-001>.
- Coplan, R. J., Wilson, J., Frohlick, S. L., & Zelenski, J. (2006). A person-oriented analysis of behavioral inhibition and behavioral activation in children. *Personality and Individual Differences*, 41(5), 917-927. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.02.019>
- Corey, G. (2008). *Psikolojik Danışma Kuram ve Uygulamaları*. Mentis Yayıncılık
- Cramer, D. (2003). Acceptance and need for approval as moderators of self-esteem and satisfaction with a romantic relationship or closest friendship. *The*

Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied, 137(5), 495-505
<https://doi.org/10.1080/00223980309600631>.

Crowne, D. P. & Marlowe, D. (1964). *The approval motive: Studies in Evaluation Dependence*. Publish Wiley & Sons.

Cüceloğlu, D. (2017). *Evlenmeden önce*. Remzi Yayınevi.

Çalış, M. (2020). *Sosyal medya kullanımı ile sosyal onay ihtiyacı ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 643091) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Çankaya, B. (2007). *lise 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin algılanan benlik saygısının bazı değişkenlere göre incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çekici, F. & Güçray, S. (2012). Problem çözme terapisine dayalı beceri geliştirme grubunun üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme becerileri öfkeyle ilişkili davranış ve düşünceler ile sürekli kaygı düzeylerine etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 103-128.

Çetinkaya, T. & Honça, A. A. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi . *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* , 4 (2), 13-19.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/inubesyo/issue/32147/366197>

Çiftçi, M. C. (2019). *Üniversite öğrencilerinin, yetişkin ayrılma anksiyetesi ve bilişsel esneklik düzeyleri ile sosyal anksiyete düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 583693) [Yüksek lisans tezi İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Cox, S. L. & Chen, J. (2015). Perfectionism: A contributor to social anxiety and its cognitive processes. *Australian Journal of Psychology*, 67:4, 231-240,
<https://doi.org/10.1111/ajpy.12079>

Daft, R.L. (2008) *The Leadership Experience*. Thomson Corporation, Stamford.

- Davis, G.A. (2014). *Üstün yetenekli çocuklar ve eğitimi*. Özgür Yayınları
- Davison, C.G., (1997). *Anormal Psikoloji*. Türk Psikoloji Derneği Yayınları.
- Değirmenci, E. & Demirli, C. (2019). Çekirdek veya Geniş Ailede Yetişen Bireylerde Sosyal Onay İhtiyacı ile Benliğin Farklılaşması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 2 (1) , 79-95 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/apjec/issue/50946/664688>
- De Lima Osório, F. (2013). *Social Anxiety Disorder: From Research to Practice*. Nova Biomedical.
- Demir, K. (2002). *Türkiye'deki Resmi ve Özel Lise Öğretmenlerinin İzlenim Yönetimi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Ankara Üniversitesi.
- Dikeç, G., Pirinç, B., Kaya, B., Keleş, E., Akın, E., Hızmalı, A. & Toprak, A. (2020). Gençlik merkezini kullanan bir grup ergende akıllı telefon bağımlılığı ile sosyal medyadaki sosyal kaygıları arasındaki ilişki ve etkileyen faktörler. *Bağımlılık Dergisi*, 21(2), 99-107.
- Dilbaz, N. (2000). Sosyal anksiyete bozukluğu: tanı, epidemiyoloji, etiyoloji, klinik ve ayırıcı tanı. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 3(2), 3-21.
- Eberhard, V., Matthes, S. & Ulrich, J. G. (2015). The need for social approval and the choice of gender-typed occupations. *Gender Segregation in Vocational Education Comparative Social Research*, 31, 205-235. <https://doi.org/10.1108/S0195-631020150000031008>.
- Ellis, A. & Harper, R. (2010). *Akılcı yaşam kılavuzu*. Eksi Kitaplar Yayıncılık.
- Ergül, Ö. (2019). *Üniversite öğrencilerinde çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ile kişilerarası duyarlılık ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişki*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erkan, Z. (2002). Sosyal Kaygı Düzeyi Yüksek ve Düşük Ergenlerin Ana Baba Tutumlarına İlişkin Nitel Bir Çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (10) , <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4365/59710>

- Erkan, Z., Güçray, S. & Çam, S. (2002). Ergenlerin sosyal kaygı düzeylerinin ana baba tutumları ve cinsiyet açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(10).
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4365/59707>
- Erol, İ. (2019). *Üniversite öğrencilerinde sosyodemografik verilere göre mükemmeliyetçilik algısı ve ortoreksiya nervoza arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Erözkan, A. (2011). Sosyal Kaygının Yordayıcıları olarak Kaygı Duyarlılığı, Benlik Saygısı ve Kişilerarası Duyarlık. *İlköğretim Online*, 10 (1) , 1-10.
<https://dergipark.org.tr/pub/ilkonline/issue/8593/106868>
- Evli, M., Şimşek, N. & Uzdil, N. (2021). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Onay İhtiyacının Sigara Bağımlılığı Üzerine Etkisi: Bir Yapısal Eşitlik Modellemesi. *Black Sea Journal of Health Science*, 4 (2) , 104-110.
- Fehr, E. & Falk, A., 2001. *Psychological foundations of incentives*. [Paper presented at the Annual Conference of the European Economic Association]. Institute for Empirical Research in Economics University of Zurich Working Paper Series No. 95
- Festa, C. C. & Ginsburg, G. S. (2011). Parental and peer predictors of social anxiety in youth. *Child. Psychiatry & Human Development*, 42, 291-306. [doi: 10.1007/s10578-011-0215- 8](https://doi.org/10.1007/s10578-011-0215-8)
- Fırıncı, Y. M. (2021). *Genç yetişkinlerde internet bağımlılığının sosyal fobi ve yalnızlık ile ilişkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Flett, G. L., Coulter, L., Hewitt, P. L., & Nepon, T. (2011). Perfectionism, rumination, worry, and depressive symptoms in early adolescents. *Canadian Journal of School Psychology*, 26(3), 159-176.
<https://doi.org/10.1177/0829573511422039>.
- Flett G L, Hewitt P Land De Rosa T (1996). Dimensions of Perfectionism, Psychosocial Adjustment and Social Skills. *Personality and Individual Differences*. 20 (2),143- 150.

- Flett, G. L., Madorsky, D., Hewitt, P. L., & Heisel, M. J. (2002). Perfectionism cognitions, rumination, and psychological distress. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 20(1), 33–47.
<https://doi.org/10.1023/A:1015128904007>
- Freedman, J. L., Sears, D. O. & Carlsmith, J. M. (2003). *Sosyal psikoloji*. İmge Kitabevi.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14(5), 449- 468.
<https://doi.org/10.1007/BF01172967>
- Gächter, S. & Fehr, E. (1999). Collective action as a social exchange. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 39, 341–369.
<http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.14260>
- Gabbard, G. O. (1994). *Psychodynamic Psychiatry in Clinical Practice*. (4. Baskı). Amer Psikiyatri Yayınları.
- Gabbard, G. O. (1992). Psychodynamics of Panic Disorder and Social Phobi, *Bulletin of the Menninger Clinic*, 56, 3-13.
- Gautreau, C. M., Sherry, S. B., Mushquash, A. R., & Stewart, S. H. (2015). Is self-critical perfectionism an antecedent of or a consequence of social anxiety, or both? A 12-month, three-wave longitudinal study. *Personality and Individual Differences*, 82, 125–130. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.03.005>
- Gençiri, C. (2020). *Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerde sosyal kaygı, duygusal zeka ve aleksitimi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 642315) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Gheisari, M. (2016). The effectiveness of schema therapy integrated with neurological rehabilitation methods to improve executive functions in patients with chronic depression. *Health Science Journal*, 10(4), 1-5.
- Gökkaya, M. (2016). *Bir grup üniversite öğrencisinde sosyal kaygı, depresyon ve anne-baba tutumları ile mükemmeliyetçilik eğilimleri ve üniversiteye uyum*

arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi].
Işık Üniversitesi.

Gökkaya, F., Deniz, İ., & Gedik, Z. (2020). Sosyal medya bağımlılığının sosyal onay ihtiyacı ve beden memnuniyeti ile ilişkisi. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 4(2), 94-105.

Güler, K. & Gümüş, Z. (2018). Erken dönem uyumsuz şemaların yordayıcısı olarak çocukluk çağı travmalarının incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(81). 379-398.

Gültekin, B. K., & Dereboy, İ. F. (2011). Üniversite öğrencilerinde sosyal fobinin yaygınlığı ve sosyal fobinin yaşam kalitesi, akademik başarı ve kimlik oluşumu üzerine etkileri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(3), 150-158.

Gümüş, A. E. (2006). Sosyal Kaygının Benlik Saygısına ve İşlevsel Olmayan Tutumlara Göre Yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (26), 63-75.

Gümüş, E. (2010). *Sosyal Kaygı ile Başa Çıkma*. Nobel Yayınlar.

Günaydın, H. D. (2016). *Psikolojik Danışmanların Ve Danışman Adaylarının Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalarının Durumluk Ve Sürekli Kaygı Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi*. (Tez No. 430667) [Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Hajıyeva, E. (2022). *Covid-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin kariyer stresi düzeyi ile mükemmeliyetçilik düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Üniversitesi.

Hamachek, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology: A Journal of Human Behavior*, 15(1), 27–33.

Hamarta, E. (2009). Ergenlerin Sosyal Kaygılarının Kişilerarası Problem Çözme ve Mükemmeliyetçilik Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 8 (3) , 729-740. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8597/106992>

- Hamarta, E. & Baltacı, Ö. (2013). Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, sosyal destek ve problem çözme yaklaşımları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38(167).
- Hebert, J. R., Ma, Y., Clemow, L., Ockene, I. S., Saperia, G., Stanek, E.J., Merriam, P. A., & Ockene, J. K. (1997). Gender differences in social desirability and social approval bias in dietary self-report. *American Journal Of Epidemiology*, (146), 12, 1046-1055.
<https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.aje.a009233>
- Heimberg, R. G., Brozovich, F. A., & Rapee, R. M. (2014). A cognitive-behavioral model of social anxiety disorder. *Social anxiety*, 705-728.
- Heimberg, R. G., & Becker, R. E. (2002). *Cognitive-behavioral group therapy for social phobia: Basic mechanisms and clinical strategies*. Guilford Press.
- Hekimoğlu, İ. (2017). *Lise ve üniversite evresindeki öğrencilerin kariyer çapaları ve sosyal ihtiyaçlarının değişimi ve ilişkisinin incelenmesi*. (Tez No. 461388) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: Conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(3), 456–470. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.3.456>
- Hill, R. W., Huelsman, T. J., Furr, R. M., Kibler, J., Vicente, B. B., & Kennedy, C. (2004). A new measure of perfectionism: The Perfectionism Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 82(1): 80-91
- Hofmann, S. G. & Otto, M. W. (2018). *Cognitive behavioral therapy for anxiety disorder: Evidence-based and disorder-specific treatment techniques*. Routledge
- Hofmann, S. G. & DiBartolo, P. M. (Eds). (2010). *Social anxiety: clinical, developmental, and social perspectives*. Elsevier/Academic Press.
- Hollender, M. H. (1965). Perfectionism. *Comprehensive Psychiatry*, 6(2), 94–103.
[https://doi.org/10.1016/S0010-440X\(65\)80016-5](https://doi.org/10.1016/S0010-440X(65)80016-5).

- Horney, K. (1975). *Nevrozlar ve İnsan Gelişimi, Öz Geliştirme Kavgası*. Öteki Yayınevi
- Horney, K. (1995). *Çağımızın nevroitik kişiliği*. Öteki Yayınevi.
- Horney, K. (2014). *İçsel Çatışmalarımız (2.Baskı)*. Sel Yayıncılık.
- Iancu, L. & Ram, E. (2011). Shyness and social phobia in Israeli Jewish versus Arab students. *European Psychiatry*, 26(1), 459-466.
[https://doi.org/10.1016/S0924-9338\(11\)72166-6](https://doi.org/10.1016/S0924-9338(11)72166-6)
- İnanç, B. Y. & Yerlikaya, E. E. (2012). *Kişilik Kuramları* Pegem Akademi Yayınları.
- İzgiç, F., Akyüz, G., Doğan, O. & Kuğu, N. (2000). Üniversite öğrencilerinde sosyal fobi yaygınlığı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 1(4),207–214
- Kağıtçıbaşı, Ç. & Cemalcılar, Z. (2015). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar* (17. Basım). Evrim Yayınevi.
- Karabacak, A. , Yıldırım, N. , Adıgüzel, E. & Kurt, E. (2016). Üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtma ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin aile ile ilgili değişkenler açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (2). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/befdergi/issue/17275/180481>
- Karacan, E., Şenol, S. & Şener, Ş. (1996). Çocukluk ve ergenlik çağında sosyal fobi. *3P Dergisi*, 4 (1), 28-34.
- Kara, C., Bulut, B., Topkaya, Y., & Taşkiran, C. (2014). Değerler eğitimine sosyal psikolojik bir yaklaşım: Normatif sosyal etki ve bilgisel sosyal etkinin işlevselliği. *Electronic Turkish Studies*, 9(5), 1205–1218.
- Karakurt, Y. (2021). *Toplumsal cinsiyet rolleri ve cinsellik kalitesi ilişkisinde sosyal onay ihtiyacının aracı rolü* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi
- Karancı, A.N., Gençöz, F. & Bozo, Ö. (2011). *Psikolojik Sağlığımızı Nasıl Koruruz? II Yetişkinlik ve Yaşlılık*. ODTÜ Yayıncılık.
- Karaşar, B., & Öğülmüş, S. (2016). Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim*

Fakültesi Dergisi, 29(2), 469-495.

<https://dergipark.org.tr/pub/uefad/issue/26859/282490>

Karaşar, B. & Öğülmüş, S. (2016). Sosyal onay ihtiyacı ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik analizi. *Ege Eğitim Dergisi*, 17 (1)

<https://doi.org/10.12984/eed.38607>

Karaşar, B. (2014). *Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No. 381788) [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.

Kawamura, K. Y., Hunt, S. L., Frost, R. O., & DiBartolo, P. M. (2001).

Perfectionism, Anxiety, and Depression: Are the Relationships Independent? *Cognitive Therapy and Research*, 25, 291-301.

<http://dx.doi.org/10.1023/A:1010736529013>.

Kearney, C. A. (2005). *Series in anxiety and related disorders. Social anxiety and social phobia in youth: Characteristics, assessment, and psychological treatment*. Springer New York, NY.

Kell, H. J. (2009). *Approval motivation and situational judgment tests: the role of personality and implicit trait policies*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Rice University.

Keskin, G. & Orgun, F. (2007). Bir grup üniversite öğrencisinde sosyal fobi yaşama durumlarının ve başa çıkma stratejilerinin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8(4), 262-270.

Kocaoğlu, F. & Çekiç, A. (2021). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygının yordayıcıları olarak duygusal zekâ ve otantiklik. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (48) , 149-169.

<https://dergipark.org.tr/en/pub/mkusbed/issue/65621/971763>

Kohlberg, L., & Hersh, R. H. (1977). Moral development: A review of the theory. *Theory Into Practice*, 16(2), 53-59.

<https://doi.org/10.1080/00405847709542675>

- Kooroshnia, M. & Latifian, M. (2011). The relationship between the big five models of personality and perfectionism. *Psychological Studies, Faculty of Educational Sciences and Psychology*. University of Al-Zahra, 7(4), 27-54.
- Koyuncu, A. (2012). *Sosyal Fobi*. Liman Yayınları.
- Köknel, Ö.(2005). *Kaygıdan Mutluluğa Kişilik*. Altın Kitaplar.
- Köroğlu, E (2013). *Amerikan Psikiyatri Birliği, Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı, (DSM-V), Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı*. Hekimler Yayın Birliği.
- Kring, A. M., Johnson, S. L., Davidson, G. & Neale, J. (2017). *Anormal Psikolojisi: Psikopatoloji*. Nobel Akademi.
- Küçük, P. (2016). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygı düzeyi ile benlik saygısı düzeyi ilişkisinin incelenmesi* (Tez No. 441685) [Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Lasota, M. T. (2006). *Perfectionism and the Role of Self-Esteem*. [Unpublished Master Thesis]. University of Nevada.
- Leary M. R. (2010). *Social Anxiety as an Early Warning System: A Refinement and Extension of the Self-Presentation..* Academic Press.
- Leary, M. R. (2001). *Social anxiety as an early warning system: a refinement and extension of the self-presentational theory of social anxiety*. Allyn & Bacon.
- Leary, M. R. & Kowalski, R. M. (1995a). *Social Anxiety*. Guilford.
- Leite, W. L., & Beretvas, S. N. (2005). Validation of Scores on the Marlowe-Crowne Social Desirability Scale and the Balanced Inventory of Desirable Responding. *Educational and Psychological Measurement*, 65(1), 140–154.
<https://doi.org/10.1177/0013164404267285>.
- Levinson, C. A., Rodebaugh, T. L., Shumaker, E. A., Menatti, A. R., Weeks, J. W., White, E. K., Heimberg, R. G., Warren, C. S., Blanco, C., Schneier, F., & Liebowitz, M. R. (2015). Perception matters for clinical perfectionism and

- social anxiety. *Journal of Anxiety Disorders*, 29, 61-71.
<https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2014.11.002>.
- Liebowitz, M. (1987). Social phobia. *Mod. Probl. Pharmacopsychiatry*, 22, 141-173.
- Limburg, K., Watson, H. J., Hagger, M. S. & Egan, S. J. (2017). The relationship between perfectionism and psychopathology: A meta- analysis. *Journal of Clinical Psychology*, 73(10), 1301–1326. <https://doi.org/10.1002/jclp.22435>.
- Lussier, R. N., & Achua, C. F. (2007). *Leadership: Theory application, skill development*. Thomson South-Western.
- Manova, V., & Khoury, B. (2023). Interpersonal perfectionism and social anxiety: The mediational role of mindfulness. *Canadian Journal of Behavioural Science / Revue canadienne des sciences du comportement*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1037/cbs0000370>
- Marar, Z., (2004). *Mutluluk paradoksu-özgürlük ve onaylanma*. Kitap Yayınevi.
- Martin, S. (2019). *The CBT Workbook for Perfectionism*. New Harbinger Publications, Inc.
- Malakcıoğlu, C. (2020). COVID-19 pandemisinde mükemmeliyetçilik ve mükemmeliyetçilikle baş etme. *Üniversite Öğrencilerinin COVID-19 Pandemisinin Doğru Yönetimi Konusunda Eğitilmesi ve Normalleşme Sürecine Katkısının Sağlanması Proje Kitabı*.
- Maslow, A.H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50 (4), 370- 396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- McCollum, D. L. (2009). What are the social values of college students?:A social goals approach. *Journal Of College And Character*, 6(6), 1-21
<https://doi.org/10.2202/1940-1639.1469>
- McLeod, S. (2007). Maslow's hierarchy of needs. *Simply psychology*, 1,1-8.
- Mercan, Ç. S., & Yavuzer, H. (2007). Bilişsel-davranışçı yaklaşımla bütünleştirilmiş sosyal beceri eğitiminin ergenlerin sosyal kaygı düzeyine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(63), 1187-1202.
<https://doi.org/10.17755/esosder.291364>

- Mert, A. (2019). Üniversite öğrencilerindeki sosyal kaygının yordayıcıları olarak değerler ve mükemmeliyetçilik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (49), 276-301.
- Mitchell, S. A. & Black, M. J. (2012). *Freud ve Sonrası: Modern Psikanalitik Düşüncenin Tarihi*. (1. Basım). Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Mofield, E., & Peters, M. P. (2015). Multidimensional Perfectionism within Gifted Suburban Adolescents: A Exploration of Typology and Comparison of Samples. *Roeper Review*, 37(2), 97 – 109.
<http://dx.doi.org/10.1080/02783193.2015.1008663>
- Moscovitch, D. A., Rodebaugh, T. L. & Hesch, B. D. (2012). “How Awkward! Social Anxiety and the Perceived Consequences of Social Blunders.” *Behaviour Research and Therapy*, 50(2): 142- 149.
<https://doi.org/10.1016/j.brat.2011.11.002>
- Nelson, A. (2001). *Perception of Causes and Treatment of Shyness and Social Anxiety*. [Unpublished Master Dissertation]. California State University.
- Onurlubaş, E. (2019). The effects of social impact, environmental awareness and environmental consciousness on green product purchasing behaviour. *Turkish Journal of Agriculture-Food Science and Technology*, 7(3), 447–457.
<https://doi.org/10.24925/turjaf.v7i3.447-457.2403>
- Oral, M.(1999). *The Relationship Between Dimensions Of Perfectionism, Stressfull Life Events And Depressive Symptoms In University Students ‘A Test Of DiathesisStress Model Of Depression*. [Master Thesis M.E.T.U. Institute of Social Sciences].
- Owen, R. M., 1987. *The relationship between social anxiety and need for approval(Shyness)*. (Dissertation, Faculty of Pacific Graduate School of Psychology). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 8720740)
- Özer, P. S. & Topaloğlu, T. (2008). Motivasyonda Kapsam Kuramları. Liderlik Ve Motivasyon. Nobel Yayın Dağıtım.

- Özmatyatlı, D., Cirhinlioğlu, F. G.(2019).Relations among Need for Approval, Loneliness and Personality Traits of Adult Social Media Users. *International Journal of Innovative Science and Research Technology*, (4), 7.
- Öztürk, A. (2014). Sosyal Kaygıyı Açıklayan Yaklaşımlar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 15-26. <https://doi.org/10.17755/esosder.86289>
- Öztürk, A. (2007). Kişilerarası iletişim ve sosyal kaygı. Eğitime Bakış. *EğitimÖğretim Ve Bilim Araştırma Dergisi*, 9, 49-51
- Pittelkow, M., aan het Rot, M., Seidel, L., Feyel, N., & Roest, A. M. (2021). Social Anxiety and Empathy: A Systematic Review and Meta-analysis. *Journal of Anxiety Disorders*, 78, [102357].
<https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2021.102357>
- Rada, S. (2018). *Üniversite öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemaları ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Türkiye ve Belçika karşılaştırması*. (Tez No. 517155). [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Rapee, R.M. & Heimberg, R.G. (1997). A Cognitive- Behavioral Model Of Anxiety İn Social Phobia. *Behavioral Research Therapy*, (35), 8, 741-756.
- Rork, K. E., & Morris, T. L. (2009). Influence of parenting factors on childhood social anxiety: Direct observation of parental warmth and control. *Child & Family Behavior Therapy*, 31(3), 220- 235.
<https://doi.org/10.1080/07317100903099274>
- Rosser, S., Issakidis, C., & Peters, L. (2003). Perfectionism and social phobia: Relationship between the constructs and impact on cognitive behavior therapy. *Cognitive Therapy and Research*, 27(2), 143- 151.
<https://doi.org/10.1023/A:1023505108426>
- Rudolph, K. D., Caldwell, M. S., & Conley, C. S. (2005). Need for Approval and Children's Well-Being. *Child Development*, 76(2), 309-323.
https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2005.00847_a.x

- Sağlam, İ. (2009). İletişim ve sosyal etkinin dinî davranış oluşumundaki rolleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(18), 81–105.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29182/312488>.
- Sapmaz, F. (2006). *Üniversite öğrencilerinin uyumlu ve uyumsuz mükemmeliyetçilik özelliklerinin psikolojik belirti düzeyleri açısından incelenmesi*. (Tez No. 186635). [Doktora tezi, Sakarya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Say, G. (2020). Majör Depresif Bozuklukta Mükemmeliyetçilik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(4), 562-574. <https://doi.org/10.18863/pgy.703132>.
- Schlenker, B. R., & Leary, M. R. (1982). Social anxiety and self-presentation: A conceptualization model. *Psychological Bulletin*, 92(3), 641–669.
<https://doi.org/10.1037/0033-2909.92.3.641>
- Schneier, F.R., Johnson, J., Hornig, C.D., Liebowitz M. R. & Weissman, M. M.(1992). Social phobia: Comorbidity and morbidity in an epidemiologic sample. *Arch Gen Psychiatr.*; 49: 282-8.
- Schultz, D.P. & Schultz, S. E. (2005). *Theories of personality*. Thompson. Wadsworth.
- Scott, J. H., Yap, K., Francis, A. J., & Schuster, S. (2014). Perfectionism and its relationship with anticipatory processing in social anxiety. *Australian Journal of Psychology*, 66(3), 187-196.
- Shafran, R., Egan, S. & Wade T. (2017). *Mükemmeliyetçilik*. Kuraldışı Yayınevi.
- Sherry, B. A. (2002). *Perfectionism dimensions, perfectionistic dysfunctional attitudes, need for approval, and depression symptoms in adult psychiatric patients and young adults*. [Masters thesis, The University Of British Columbia].
- Sherry, S. B., Gralnick, T. M., Hewitt, P. L., Sherry, D. L., & Flett, G. L. (2014). Perfectionism and narcissism: Testing unique relationships and gender differences. *Personality and Individual Differences*, 61-62, 5256.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.007>.

- Shumaker, E. A., & Rodebaugh, T. L. (2009). Perfectionism and social anxiety: Rethinking the role of high standards. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 40(3), 423–433.
<https://doi.org/10.1016/j.jbtep.2009.04.002>
- Silgado, J., Timpano, K. R., Buckner, J. D., & Schmidt, N. B. (2010). Social anxiety and bulimic behaviors: The moderating role of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 34(5), 487-492.
- Sincar, Y. B. (2021). *Sportif etkinlikler kapsamında lise öğrencilerinin sosyal onay ihtiyacı ile boyun eğici davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No 691108). [Master's thesis, Batman Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Skinner, B. F. (1938). *The behavior of organisms: An experimental analysis*. D. Appleton-Century Company.
- Smith, E.E., Hoeksema, S.N., Fredrickson, B. & Loftus, G.R. (2016). *Atkinson - Hilgard Psikolojiye Giriş*, Arkadaş Yayınevi
- Smith, M., Sherry, S., Glowacka, M., Speth, T., Stewart, S., Saklofske D. & Etherson, M.(2018). Who is the most demanding of Them All? A Multisource Investigation of Other-Oriented Perfectionism, Socially Prescribed Perfectionism, and Depressive Symptoms. *Personality and Individual Differences* 138, 328-332
- Smith, M. M., Sherry, S. B., Vidovic, V., Saklofske, D. H., Stoeber, J., & Benoit, A. (2019). Perfectionism and the five-factor model of personality: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Review*, 23(4), 367–390.
<https://doi.org/10.1177/1088868318814973>
- Sosik, J. J., & Dinger, S. L. (2007). Relationships between leadership style and vision content: The moderating role of need for social approval, self-monitoring, and need for social power. *The Leadership Quarterly*, 18(2), 134 – 153 <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2007.01.004>
- Soykan, C., Özgüven, H. D., & Gençöz, T. (2003). Liebowitz Social Anxiety Scale: The Turkish version. *Psychological Reports*, 93(3 Pt 2), 1059-1069.

- Steers, M. L. N., Quist, M. C., Bryan, J. L., Foster, D. W., Young, C. M. & Neighbors, C. (2016). I Want You to Like me: Extraversion, Need for Approval and Time on Facebook as Predictors of Anxiety. *Translation Issues in Psychological Science*, 2,(3), 283-293.
- Stein, M.B. & Walker, J.R. (2003). *Triumph Over Shyness: Conquering Shyness and Social Anxiety*. McGraw-Hill Books.
- Stoeber, J., & Childs, J. H. (2010). The assessment of self-oriented and socially prescribed perfectionism: Subscales make a difference. *Journal of Personality Assessment*, 92(6), 577–585. <https://doi.org/10.1080/00223891.2010.513306>
- Stoeber, J., & Stoeber, F. S. (2009). Domains of perfectionism: Prevalence and relationships with perfectionism, gender, age, and satisfaction with life. *Personality and Individual Differences*, 46(4), 530–535. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.12.006>
- Strickland, B. R. & Crowne, D. P. (1963). Need for approval and the premature termination of psychotherapy. *Journal Of Consulting Psychology*, 27 (2), 95-101.
- Sübaşı, G. (2010). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygıyı yordayıcı bazı değişkenler. *Eğitim ve Bilim*, 32(144), 3-15.
- Şahin, M. (2019). Korku, kaygı ve kaygı (anksiyete) bozuklukları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6 (10) , 117-135. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/50855/663245>
- Şavur, İ. (2020). *Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacı: yetiştirilme tutumlarına yönelik algı ve benlik kurgusunun rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Şimşek, M., Akgeçici, T., & Çelik, A. (2011). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış*, (7.Baskı), Gazi Kitabevi.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson
- Takako, S. (1994). *Familial and Developmental Antecedents of Social Anxiety*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Temple Üniversitesi.

- Taşdemir, Ö. M. (2003). *Üstün yetenekli çocuklarda mükemmeliyetçilik, sınav kaygısı, benlik saygısı, kontrol odağı, öz yeterlilik ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 137585). [Yüksek lisan tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Tatarlı, S.(2015). *Bazı Kişisel Özellikleri Ve Sosyal Destek Algıları Farklı Olan Ergenlerin Temel Psikolojik İhtiyaçları*. (Tez No. 417564). [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Taylor, S. E., Peplau, L. A., & Sears, D. O. (2010). *Sosyal psikoloji*. İmge Kitabevi.
- Tekin, M. (2008). *Üniversite öğrencilerinde bilişsel model çerçevesinde sosyal anksiyete bozukluğu ve alkol kötüye kullanımı ilişkisi*. [Yayınlanmış Yüksek lisans tezi]. Muğla Üniversitesi.
- Tokmak, İ. , Turgut, H. & Öktem, Ş. (2013). Turizm ve Otelcilik Öğrencilerinin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özelliklerinin İletişim Becerilerine Etkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24 (1) , 83-95.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/atad/issue/16805/174581>
- Toluç, G. (2020). *Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişkilerin cinsiyetlere göre incelenmesi* (Tez No. 642320). [Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Tuncer, B. & Voltan-acar, N. (2006). Kaygı Düzeyleri Farklı Üniversite Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin incelenmesi. *Kriz Dergisi*, 14 (2) , 1-15. https://doi.org/10.1501/Kriz_0000000247
- Türkçapar, M. H. (1999). Sosyal fobinin psikolojik kuramı. *Klinik Psikiyatri*, 2(4), 247-253.
- Türkçapar, H. (2004). Anksiyete bozukluğu ve depresyonun tanısal ilişkileri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 7, 12-16.

- Twenge, J. M., & Im, C. (2007). Changes in the need for social approval, 1958-2001. *Journal of Research in Personality*, 41(1), 171–189.
<https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.03.006>.
- Uslu, S. , Yazıcı, K. & Geçgel, Ş. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal onay ihtiyaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (3) , 1120-1147.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59086/850437>
- Ümmet, D. (2007). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygının cinsiyet rolleri ve aile ortamı bağlamında incelenmesi* (Tez No. 210272). [Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Venkatesh, V., & Davis, F. D. (2000). A theoretical extension of the technology acceptance model: Four longitudinal field studies. *Management Science*, 46(2), 186–204 <https://doi.org/10.1287/mnsc.46.2.186.11926>
- Villiers, D. P. (2009). Perfectionism and Social Anxiety Among College Students. [Doctoral dissertation, Northeastern University].
- Young, J. E., Klosko, J. S., Marjorie, E. & Weishaar, M. E. (2009). *Şema terapi*. TLitera Yayıncılık.
- West, H. (2013). Fear is not a mental disorder: or what is really wrong with the dsm <http://www.harperwest.co/fear-is-not-a-mental-disorder-or-what-is-really-wrong-with-the-dsm/>.
- Yahşi, A. (2018). *Lise öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacı ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 514755). [Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Yalçinkaya, M., Taner, M. & Demirci, E. (2019). Ergenlerde sosyal onay ve iyilik hallerinin incelenmesi. *Folklor/Edebiyat, folklor/edebiyat*, 716-729.
<https://doi.org/10.22559/folklor.976>.

Yapar, A. A. (2008). *Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliği ile Empati Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi].

Yıldırım, B. & Sarıçam, H. (2022). Beliren Yetişkinlerin Mükemmeliyetçilik ve Psikolojik Kırılganlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Erciyes Akademi*, 36 (1) , 228-252 <https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.1059991>.

EKLER

Ek-1 Aydınlatılmış Onam Formu

Değerli Katılımcı;

Bu çalışma, Dr. Bingül SUBAŞI danışmanlığında Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programı öğrencisi Psikolog EDA NUR SUCU tarafından üniversite öğrencilerindeki sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin incelenmesi amacıyla yürütülen bir tez çalışmasıdır. Bu araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına bağlıdır. Aşağıdaki onay kutucuğunu “onaylıyorum” şeklinde işaretlerseniz araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmiş sayılırsınız. Araştırma kapsamında kimlik bilgileri gibi özel bilgiler istenmemektedir. Bu çalışma süresince toplanan veriler yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacak ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Araştırmadan herhangi bir sebeple ayrılmak isterseniz, araştırma ekibi ile aşağıda yer alan bilgileri kullanarak iletişime geçebilirsiniz. Uygulama yaklaşık olarak 20-25 dakika sürmektedir. Çalışmaya katılmayı kabul edip, ölçek maddelerini doldurmaya başladıktan sonra herhangi bir nedenle ölçeği tamamlamak istemezseniz, ölçeği yarıda bırakıp süreci sonlandırabilirsiniz. Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz ya da endişeniz olursa aşağıdaki iletişim bilgilerinden araştırma ekibine ulaşabilirsiniz. İlginiz ve katılımınız için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarız.

Araştırma Ekibi:

Psk. Eda Nur SUCU

e-posta: 20212768@std.neu.edu.tr

Gsm: 0543-209-82-33 0542-877-08-98

Bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı onaylıyor musunuz?

() Onaylıyorum

Ek-2 Katılımcı Bilgilendirme Formu

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma, üniversite öğrencilerindeki sosyal kaygı, sosyal onay ihtiyacı, sosyal görünüş kaygısı ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin incelenmesi için yapmakta olduğumuz bir araştırmadır. Bu anket aracılığıyla toplanan veriler sosyal kaygıya sahip olan üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçiliğini, sosyal onay ihtiyacını ve sosyal görüş kaygısını düzeylerinin ne ölçüde olduğunu anlamamız için kullanılacaktır. Araştırmada yer almayı kabul ettiğiniz takdirde, oluşturulan anketi doldurarak, araştırmaya katılmayı kabul etmiş olacaksınız. Araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz takdirde ilgili ölçüm araçlarında yer alan soruları size en uygun olanı işaretlemeniz istenecektir. Araştırmanın doğru sonuç vermesi vereceğiniz gerçekçi ve içten cevaplara bağlıdır.

Bu araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayalı olup kimlik bilgileriniz araştırma ekibi dışında kimse ile paylaşılmayacaktır. Bu çalışma süresince toplanan veriler, yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Bizimle iletişime geçerek istediğiniz zaman çalışmadan çekilebilirsiniz. Eğer çalışmadan çekilirseniz, sizden toplanan tüm veriler veri tabanımızdan silinecektir ve sizinle ilgili olan veriler çalışmada kullanılmayacaktır. Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz veya endişeniz olursa, bize aşağıdaki iletişim bilgilerinden ulaşabilirsiniz.

Eda Nur SUCU

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı

Yakın Doğu Üniversitesi

Gsm: 0543-209-82-33 0542-877-08-98

e-posta: edasucu4@gmail.com

Ek-3 Sosyo-Demografik Bilgi Formu**1. Yaşınız**

- 18-22
- 23-27
- 28-33
- 34 ve üzeri

2. Cinsiyetiniz

- Kadın
- Erkek

3. Üniversitede kaçınıcı yılınız?

- 1. yılım
- 2. yılım
- 3. yılım
- 4. yılım
- 5 ve üzeri yıl

4. Ailenizin gelir düzeyi

- Düşük
- Orta
- Yüksek

5. Kardeş Sayımız

- Tek Çocuk
- 2
- 3
- 4 ve daha fazla

6. Üniversitede devam ettiğiniz program

- Yüksekokul
- Lisans
- Yüksek Lisans
- Doktora

7. İkametgah

- Ailemle
- Tek
- Arkadaşlarımla
- Yurt

Ek-4 Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği

LIEBOWITZ SOSYAL KAYGI ÖLÇEĞİ		
<p>Uyarılar: Tüm seçeneklere geçen haftayı düşünerek-bugün de dahil olacak şekilde puan veriniz. Eğer durumlardan biri geçen hafta içerisinde oluşmadıysa, bu durumla karşılaştığınızda göstereceğiniz tepkiyi puanlayınız. Her bir durum için (yaşanmış olan ya da yaşanmış olduğu varsayılan) hem "korku ya da anksiyete"nin derecesini hem de "kaçınma" sıklığını puanlayınız.</p>		
	<p>Korku ya da anksiyete 0=yok 1=hafif 2=orta 3=şiddetli</p>	<p>Kaçınma 0=asla (% 0) 1=ara sıra (% 1-33) 2=sıkça (% 34-67) 3=genellikle (% 68-100)</p>
1. Topluluk içerisinde telefon etmek		
2. Küçük bir grupla beraber bir aktiviteye katılmak		
3. Toplulukta yemek yemek		

Ek-5 Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği (SOİÖ)

Aşağıda yer alan maddeler sizlerin çeşitli sosyal durumlardaki tutumlarınıza yöneliktir. Aşağıda yer alan maddeleri dikkatlice okuyup, kendinize en uygun gelen seçeneği işaretleyiniz.

		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1	Başkaları tarafından onaylanmadığımda kendimi değersiz hissedirim.	5	4	3	2	1
2	Sosyal ortamlarda hata yapmaktan korkarım.	5	4	3	2	1
3	Bir kişi benimle ilgili olumsuz bir tutuma sahipse, o kişinin tutumunu olumlu hale getirmek için çabalarım.	5	4	3	2	1

Ek-6 Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Aşağıda kişilik özellik ve davranışlarına ilişkin bir dizi ifade bulunmaktadır. Her ifadeyi okuduktan sonra o görüşe ne kadar katıldığınızı belirtiniz. Kesinlikle katılıyorsanız 7 rakamını, kesinlikle katılmıyorsanız 1 rakamını işaretleyiniz. Bu iki görüş arasındaki düşüncelerinizi rakamlardan sizce en uygun olanını yuvarlak içine alarak ifade edebilirsiniz. Eğer bir ifade ile ilgili fikriniz yoksa ya da kararsızsanız 4 rakamını işaretleyiniz.

1= Kesinlikle Katılmıyorum

2= Katılmıyorum

3= Bir Miktar Katılmıyorum

7= Kesinlikle Katılıyorum

4= Kararsızım

5= Biraz Katılıyorum

6= Katılıyorum

	Kesinlikle katılmıyorum						Kesinlikle katılıyorum
1. Bir iş üzerinde çalıştığımda iş kusursuz olana kadar rahatlayamam.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
2. Genelde kişileri, kolay pes ettikleri için eleştirmem.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
3. Yakınlarımla başarılı olmaları gerekmez.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)

Ölçek İzinleri

Q is:starred X

17 ileti dizisinden 3. < >

Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Gelen Kutusu x

Eda Sucu 20 Ekim Per 20:36 ☆
Sayın Hocam, Ben Psk. Eda Nur Sucu, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü Klinik Psikoloji yüksek lisans programı öğrencisiyim. Dr. Bingül Subaşı Har

Tülin Gençöz 21 Ekim Cum 12:29 ☆ ↩ ⋮
Alıcı: ben ▾

İngilizce ▾ > Türkçe ▾ İletiyi çevir İngilizce için kapat x

Merhabalar,
Ölçeği bilimsel araştırmalarınızda kullanabilirsiniz. Ölçeği ve makaleyi ekte yolluyorum. "Korku/Anksiyete" ve "Kaçınma" alt-ölçekleri için tüm maddeler ayrı ayrı toplanıyor; ancak bu 2 alt-ölçek korelasyonu yüksek olduğu için ikisinin toplamı "toplam sosyal kaygı" puanı olarak da kullanılabilir.
İyi çalışmalar dilekleriyle.
Prof. Dr. Tülin Gençöz
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Rektör Yardımcısı
06800 Ankara
TÜRKİYE
T: +90 312 210 2103
F: +90 312 210 1105
...

is:starred

17 ileti dizisinden 2.

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği Gelen Kutusu x

Eda Sucu 20 Ekim Per 20:59 ☆
Sayın Hocam, Ben Psk. Eda Nur Sucu, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü Klinik Psikoloji yüksek lisa...

Selahiddin Oğulmus 26 Ekim Çar 16:56 ☆ ↩ ⋮
Alıcı: Burcu, ben ▾

Sayın Eda Nur Sucu, Burcu Karaşar Yılmaz ile ortak çalışmamız olan Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği'ni elbette kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Prof. Dr. Selahiddin Öğülmüş
A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi
06590 Cebeci / ANKARA

Eda Sucu <edasucu4@gmail.com>, 20 Eki 2022 Per, 20:59 tarihinde şunu yazdı:

☰ Gmail

is:starred

Oluşturun

Gelen Kutusu 1.350

★ Yıldızlı

🕒 Ertelenenler

▶ Gönderilmiş Postalar

📁 Taslaklar 34

▼ Diğer

Etiketler +

← 📅 🕒 🗑️ 📧 🕒 🔄 📧 📧 📧 21 ileti dizisinden 5. < >

Çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeği Gelen Kutusu x 📄 🖨️ 📧

E Eda Sucu 11 Kas 2022 18:35 ☆
Sayın Hocam, Ben Psk. Eda Nur Sucu, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü Klinik Psikoloji yüksek lisa...

M Muradiye Oral <muradiyeeoral@gmail.com> 15 Kas 2022 16:42 ★ 🔄 ⋮
Alıcı: ben ▾

Merhaba,
Sayın Edanur Sucu,
Türkçe adaptasyonu ve güvenilirlik geçerlilik çalışmaları tarafımdan yapılmış olan 'Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'ni bilimsel çalışmalarınızda kullanmanızda herhangi bir sakınca yoktur. Ölçekle ilgili çalışmaların yer aldığı tezimi de ekte gönderiyorum.
Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.
Dr. Muradiye ORAL
Psikolog

Öz Geçmiş

Eda Nur SUCU, 10 Mayıs 1996 yılında Niğde’ de doğmuştur. İlköğretim ve orta öğretimini Cumhuriyet İlk Okulunda, lise eğitimini ise Akın Gönen Anadolu Lisesinde tamamlamıştır. Lisan eğitimini 2020 yılında Girne Amerikan Üniversitesinde tamamladıktan sonra, 2021 yılının güz döneminde Yakın Doğu Üniversitesinde Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitimine başlamıştır. Lisan ve yüksek lisans dönemindeki stajlarını Niğde Ömer Halisdemir Eğitim ve Araştırma Hastanesinde tamamlamıştır.

İntihal Raporu

Turnitin Originality Report

- Processed on: 03-May-2023 09:06 EEST
- ID: 2082834805
- Word Count: 16223
- Submitted: 1

Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygı, Sosyal Onay İhtiyacı Ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin İncelenmesi By Eda Nur Sucu

Similarity Index

10%

Similarity by Source

Internet Sources:

9%

Publications:

4%

Student Papers:

5%

1% match (student papers from 11-Aug-2015)

Submitted to Ege Üniversitesi on 2015-08-11

1% match (Internet from 20-Oct-2022)

<http://earsiv.batman.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12402/3222/Y%c3%9cKS%20EL%20BET%c3%9cL%20SiNCAR.pdf?isAllowed=y&sequence=1>

1% match (Internet from 13-Dec-2018)

<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/264357>

< 1% match (Internet from 14-Oct-2022)

https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/108695/yokAcikBilim_10268656.pdf?isAllowed=y&sequence=-1

< 1% match (Internet from 01-Oct-2022)

https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/664590/yokAcikBilim_445931.pdf?isAllowed=y&sequence=-1

< 1% match (Internet from 11-Oct-2022)

https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/624222/yokAcikBilim_10239622.pdf?isAllowed=y&sequence=-1

< 1% match (Internet from 02-Aug-2022)

https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/628734/yokAcikBilim_10326268.pdf?sequence=-1

< 1% match (Internet from 05-Oct-2022)

https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/267143/yokAcikBilim_10313271.pdf?isAllowed=y&sequence=-1

< 1% match (Internet from 28-Sep-2022)

https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/671735/yokAcikBilim_10162680.pdf?isAllowed=y&sequence=-1

< 1% match (student papers from 01-Aug-2019)

Submitted to Ege Üniversitesi on 2019-08-01

< 1% match (student papers from 19-Feb-2021)

Submitted to Ege Üniversitesi on 2021-02-19

< 1% match (Internet from 06-Sep-2022)

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1631294>
 < 1% match (Internet from 01-Sep-2022)

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/301238>
 < 1% match (Internet from 07-Mar-2023)

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2563339>
 < 1% match (Internet from 18-Jan-2021)

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1260702>
 < 1% match (Internet from 16-Dec-2022)

<https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-full-file/66004>
 < 1% match (Internet from 10-Feb-2021)

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/908559>
 < 1% match (Internet from 06-Sep-2022)

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1170752>
 < 1% match (Internet from 26-Dec-2022)

<https://dergipark.org.tr/en/download/issue-file/46799>
 < 1% match (Internet from 25-Aug-2022)

<http://docs.neu.edu.tr/library/6813339168.pdf>
 < 1% match (Internet from 22-Aug-2022)

<http://docs.neu.edu.tr/library/8515130544%20.pdf>
 < 1% match (Internet from 17-May-2020)

<http://docs.neu.edu.tr/library/6846791392.pdf>
 < 1% match (Internet from 03-Oct-2022)

<http://docs.neu.edu.tr/library/6786660289.pdf>
 < 1% match (Internet from 22-Aug-2022)

<http://docs.neu.edu.tr/library/6682857088.pdf>
 < 1% match (Internet from 21-Aug-2021)

<https://docplayer.biz.tr/139513597-Ankara-universitesi-egitim-bilimleri-enstitusu.html>
 < 1% match (Internet from 16-Mar-2023)

<https://docplayer.biz.tr/3242379-Yildiz-daglari-ndaki-koylerin-sosyal-profil.html>
 < 1% match (student papers from 28-May-2015)
 Submitted to TechKnowledge Turkey on 2015-05-28

< 1% match (student papers from 22-Nov-2022)
 Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) on 2022-11-22

< 1% match (student papers from 20-Dec-2019)
 Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) on 2019-12-20

< 1% match (student papers from 04-Feb-2016)
 Submitted to Ankara University on 2016-02-04

< 1% match (student papers from 07-Jan-2022)
 Submitted to Bülent Ecevit Üniversitesi on 2022-01-07

< 1% match (Internet from 16-Oct-2022)

<http://acikerisim.fsm.edu.tr/xmlui/handle/11352/3094?locale-attribute=en>
 < 1% match (Internet from 22-Aug-2022)

https://jag.journalagent.com/eamr/pdfs/OTD_33_2_68_75.pdf
 < 1% match (Internet from 17-Jul-2021)

https://www.isarder.org/2019/vol.11_issue.3_full_issue.pdf
 < 1% match (Internet from 04-Apr-2019)

<https://www.scribd.com/document/390475796/benlik-sayg%C4%B1s%C4%B1-6588873832>

< 1% match (Internet from 19-Feb-2023)

<https://www.researchgate.net/publication/340929029> The relationship of social media addiction with need for social approval and body satisfaction

< 1% match (Internet from 20-Apr-2023)

<https://www.researchgate.net/profile/Mualla-Koeseoglu/publication/334737195> Hacettepe Universitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı KUZHEY KIBRIS TURK CUMHURİYETİ%27NDE YASAYAN KADINLARIN SUC MAGDURİYETİ KORKUSU/links/5d3ec0b192851cd0468faf5e/Hacettepe-Ueniversitesi-Sosyal-Bilimler-Enstituesue-Sosyoloji-Anabilim-Dali-KUZHEY-KIBRIS-TUeRK-CUMHURİYETİNDE-YASAYAN-KADINLARIN-SUC-MAGDURİYETİ-KORKUSU.pdf

< 1% match (student papers from 14-May-2018)

Submitted to Beykent Universitesi on 2018-05-14

< 1% match (student papers from 23-Oct-2018)

Submitted to Beykent Universitesi on 2018-10-23

< 1% match (publications)

[KARAŞAR, Burcu and ÖĞÜLMÜŞ, Selahiddin. "Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Onay İhtiyacının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi1", Uludağ Üniversitesi, 2016.](#)

< 1% match (student papers from 27-Jun-2022)

Submitted to (school name not available) on 2022-06-27

< 1% match (Internet from 25-Dec-2021)

<https://9lib.net/document/nzw72plq-%C3%BCniversite-%C3%B6%C4%9Frencilerinin-d%C3%B6nem-uyumsuz-%C5%9Femalar%C4%B1n%C4%B1n-%C3%B6l%C3%BCmkayg%C4%B1lar%C4%B1n%C4%B1-yordamas%C4%B1.html>

< 1% match (Internet from 14-Mar-2022)

<https://9lib.net/document/dzx536vq-beliren-yetiskinlik-doenemindeki-bireylerde-aleksitimi-arasindaki-iliskinin-incelemesi.html>

< 1% match (Internet from 15-Dec-2022)

<https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/KLphn.pdf>

< 1% match (Nevin İNCE, Emel ÇALIŞKAN, Özge KILINÇEL, Yasemin ÇAKIR, Mehmet Ali Sungur. "Investigation of the Effect of Stethoscope Usage on External Ear Canal and Resistant Bacterial Colonization Among Healthcare Workers", Flora the Journal of Infectious Diseases and Clinical Microbiology, 2019)

Nevin İNCE, Emel ÇALIŞKAN, Özge KILINÇEL, Yasemin ÇAKIR, Mehmet Ali Sungur. "Investigation of the Effect of Stethoscope Usage on External Ear Canal and Resistant Bacterial Colonization Among Healthcare Workers", Flora the Journal of Infectious Diseases and Clinical Microbiology, 2019

< 1% match (student papers from 29-Jun-2020)

Submitted to Istanbul Aydın University on 2020-06-29

< 1% match ()

[Sakiz, Halis, Sart, Hande, Borkan, Bengu. "Perceptions of quality of life among pupils with learning disabilities: implications for counsellors in Turkey", 'Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Hizmetleri', 2013](#)

< 1% match (publications)

ATEŞ, Bünyamin and GENÇDOĞAN, Başaran. "Analyzing the Effects of Solution Focused Group Psychological Counseling upon University Students' Coping with Social Phobia", İnönü Üniversitesi, 2017.

< 1% match (student papers from 18-Feb-2021)

Submitted to Istanbul Kultur University on 2021-02-18

< 1% match (Internet from 15-Nov-2019)

<http://acikerisim.ticaret.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11467/3111/80149.pdf?isAllowed=y&sequence=1>

< 1% match (Internet from 25-Sep-2022)

https://docs.wixstatic.com/ugd/614b1f_633f4197334c4fb99433c1e48d915e29.pdf

< 1% match (Internet from 26-Jun-2020)

<https://paperity.org/p/224317292/spor-sponsoru-markalarina-iliskin-tuketici-davranislarinin-incelemesi>

< 1% match (Internet from 28-Oct-2022)

<http://i-rep.emu.edu.tr:8080/jspui/bitstream/11129/5425/1/Demirezenzeynep.pdf>

< 1% match (Internet from 16-Dec-2022)

<http://uhuk.org.tr/bildiri.php?No=UHUK-2018-061>

< 1% match (student papers from 16-Jan-2019)

Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi on 2019-01-16

< 1% match (Internet from 26-Jun-2017)

<https://prezi.com/4ewoesjvewnm/psy-co/>

< 1% match (Internet from 30-Oct-2022)

https://www.isarconference.org/files/ugd/6dc816_34c2222662764daca64f7997ea7e491c.pdf

< 1% match (Internet from 26-Sep-2022)

<https://abis-files.istanbul.edu.tr/avesis/b314f342-f5ee-4125-8f09-fc3597144fae?AWSAccessKeyId=LTJVFSYPRCNLPNMYA4XH&Expires=1664210923&Signature=Y5wz5cn%2Fg7vyRGyHJoAUESdTYqw%3D>

<http://acikerisim.gelisim.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11363/2764/642830.pdf?isAllowed=y&sequence=1>

< 1% match (Internet from 01-Dec-2021)

<http://acikerisim.gelisim.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11363/2764/642830.pdf?isAllowed=y&sequence=1>

< 1% match (Internet from 25-Jan-2016)

<http://acikerisim.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1665/294171.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

< 1% match (publications)

BAYTEMİR, Kemal, KARAŞAR, Burcu and ÖĞÜLMÜŞ, Selahiddin. "Ebeveyne Bağlanma ve Sosyal Onay İhtiyacının Kişilerarası Yeterliği Yordayıcılığı", Mersin Üniversitesi, 2017.

< 1% match (publications)

KARATAŞ, Zeynep. "Kontrol odağının yordayıcıları olarak saldırganlık ve çok boyutlu mükemmeliyetçilik", Ahi Evran Üniversitesi, 2012.

< 1% match (Internet from 01-Dec-2020)

<https://www.fikretpoyrazcokmus.com/sosyalfobi>

Etik Kurul Onayı

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

09.01.2023

Sayın Eda Nur Sucu

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2022/1466 proje numaralı ve "Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygı, Sosyal Onay İhtiyacı ve Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Aşkın KIRAZ".

Prof. Dr. Aşkın KIRAZ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü